

ÁLIT

UM

JÁTTANARSKIPAN LANDSINS

Tórshavn

24. februar 2006

Innihaldsvirlit

1	INNGANGUR	5
2	SAMANDRÁTTUR AV TILMÆLUM FRÁ ARBEIÐSBÓLKINUM	7
3	FØROYSKA JÁTTANARSKIPANIN	15
3.1	SKIPANIN FYRI KREPPUNA	15
3.1.1	Regluverkið.....	15
3.1.2	Umferð.....	15
3.1.3	Uppseting og innihald.....	15
3.1.4	Játtanarfortreytir.....	16
3.1.5	Eykajáttan.....	16
3.2	UPPRUDDINGIN	16
3.3	GALDANDI SKIPAN	18
3.3.1	Regluverkið.....	18
3.3.2	Uppseting og innihald.....	18
3.3.3	Umferð.....	19
3.3.4	Ræðisrættur.....	21
3.3.5	Stuðulsfyrising.....	23
3.3.6	Eykajáttan.....	24
3.4	ANNÆÐ	27
3.4.1	Stovnar, grunnar o.a. uttan fyri fíggarlogina.....	27
3.4.2	Sjúkrakassar.....	29
3.4.3	Tænastumannapensjónir.....	30
4	REGULERINGAR Í FÍGGJARÆTLAN OG JÁTTANARSKIPANUM Í ØÐRUM LONDUM	31
4.1	DANMARK	31
4.1.1	Regluverkið.....	31
4.1.2	Uppseting og innihald.....	33
4.1.3	Tíðarskeið.....	34
4.1.4	Ræðisfyrirtreyt.....	35
4.1.5	Eykajáttan.....	36
4.1.6	Ætlanar- og játtanarskipanin nútíðargjørd.....	37
4.2	GRÖNLAND	39
4.2.1	Regluverkið.....	39
4.2.2	Uppseting og innihald.....	39
4.2.3	Umferð.....	41
4.2.4	Skipan.....	41
4.2.5	Eykajáttanir.....	44
4.2.6	Annað.....	45
4.3	ÍSLAND	45
4.3.1	Reglurnar.....	45
4.3.2	Uppseting og innihald.....	45
4.3.3	Umferð.....	47
4.3.4	Eykajáttanir.....	48
4.3.5	Skipan.....	48
4.3.6	Annað.....	48
4.4	NOREG	49
4.4.1	Regluverkið.....	49
4.4.2	Uppseting og innihald.....	51
4.4.3	Umferð.....	52
4.4.4	Ræðisrættur.....	53
4.4.5	Eykajáttan.....	54
4.4.6	Annað.....	54

4.5	SVØRÍKI	56
4.5.1	<i>Regluverkið</i>	56
4.5.2	<i>Uppseting og innihald</i>	56
4.5.3	<i>Umferð</i>	58
4.5.4	<i>Ræðisrættur</i>	59
4.5.5	<i>Eykajáttan</i>	59
4.6	ADALREGLUR FYRI RÍKISFÍGGJARÆTLAN OG RÍKISROKNSKAP Í OECD-LONDUM	59
4.6.1	<i>Meginreglur um tíðaravmarking</i>	59
4.6.2	<i>Meginreglan um flytingar millum kontur</i>	62
4.6.3	<i>Tilmæli frá altjóða felagsskapum</i>	63
5	UPPSKOTIÐ HJÁ ARBEIÐSBÓLKINUM	65
5.1	LÓGÁSETINGAR UM FØROYSKU FÍGGJARLÓGINA OG JÁTTANARSKIPANINA	65
5.1.1	<i>Ásetingarnar í stýrisskipanarlógini um játtanarskipanina</i>	65
5.1.2	<i>Fíggjarætlanin í lógarformi</i>	68
5.1.3	<i>Nakrar aðalreglur</i>	69
5.1.4	<i>Lóggáva um fíggjarstýring</i>	71
5.1.5	<i>Játtanarlógin - innihald og formur</i>	72
5.1.6	<i>Gildisøkið hjá játtanarreglunum</i>	73
5.2	UPPSETING OG SKIPAN	74
5.3	JÁTTANARARBEIÐI OG JÁTTANAREFTIRLIT	75
5.3.1	<i>Játtanartilgongdin</i>	75
5.3.2	<i>Játtanareftirlit</i>	80
5.4	RÆDISREGLUR FYRI ÚTREIÐSLUR	80
5.4.1	<i>Rakstrarjáttan</i>	82
5.4.2	<i>Løgujáttan</i>	87
5.4.3	<i>Lógarbundin játtan</i>	89
5.4.4	<i>Stuðulsjáttan</i>	89
5.5	EYKAJÁTTANIR	93
SKJAL 1	UPPSKOT TIL LØGTINGSLÓG	97
SKJAL 2	MÁL- OG AVRIKASTÝRING	109
SKJAL 3	UPPGÁVUR, ÁBYRD OG EFTIRLIT	115

1 Inngangur

Við Løgtingssamtykt frá 1. mars 2005 í Løgtingsmáli nr. 38/2005 samtykti formansskapur Løgtingsins tann 16. mars 2005 at seta arbeiðsbólk við serkønum fólki at fyrireika uppskot til eina játtanarlóg, sum skal seta treytir og skipa mannagongdir fyri játtanum.

Arbeiðsbólkurin var settur við Peter Christensen, stiftamtmani, sum formanni, trimum limum frá Fíggjarmálaráðnum, Petur Alberg Lamhauge, stjóra, Atla Suna Leo, ráðgeva, og Jón Isaksen, fulltrúa, Føroya Gjaldstova, við einum limi frá Landsgrannskoðanini, Karsten Saxov, grannskoðara, og við tveimum limum frá Løgtingsumsitingini, Høgna Joensen, ráðgeva, og Kristinu Samuelsen, ráðgeva. Í august 2005 kom Leif Abrahamsen, stjóri á Føroya Gjaldstovu, í arbeiðsbólkin fyri Jón Isaksen.

Við Løgtingssamtyktini varð arbeiðsbólkurin biðin um at fyrireika og skjóta upp:

1. hvussu arbeitt verður eftir teimum kørmum, ið stýrisskipanarlógin ásetir
2. at endurskoða og útgreina fíggjarlógabygnaðin í lógarsniði
3. at endurskoða og eintýtt lýsa ymsu játtanirnar í lógarsniði
4. at festa á blað og staðfesta mannagongdir, tá ið fíggjarlógin verður broytt, sum árið líður
5. at útgreina, hvussu heimildir og játtanir eru tíðaravmarkaðar
6. hvussu neyvar lógarásetingar og viðmerkingar um játtanartreytir eiga at vera
7. krøv til, at fíggjalógin skal hava hald í búskaparstöðu landsins
8. serligar reglur fyri láns-, veðhalds- og stuðulsveitingar
9. greiðar lógarheimildir og neyvar ásetingar um vinnuligt ella inntøkufíggjað virksemi hjá tí almenna og um fremmanda fígging og gávu
10. at útgreina heimildir og ábyrgd fyri fíggjarviðurskiftum landsins

Arbeiðsbólkurur skuldi eisini kanna:

11. treytirnar fyri at fara burtur frá rammustýring til málstýring og frá ársætlanum til langtíðarætlanir

Arbeiðsbólkurin skuldi eisini hava í huga:

12. at fáa eina eintýdda, reglufasta og einfalda skipan
13. roknskaparreglur og krøv
14. at peningur verður játtaður har, ið tørvur er á honum.

Arbeiðsbólkurin hevur havt 9 fundir av teimum 2 saman við tí fylgibólki, sum sambært Løgtingssamtykt varð settur at fylgja arbeiðinum.

Í fylgibólkinum vóru: Anfinn Kalsberg, Lisbeth Petersen, Kaj Leo Johannesen, Karsten Hansen, Páll á Reynatúgvu, Vilhelm Johannesen, Kári P. Højgaard og Jenis av Rana.

Harafturat hefur starfsbólkurinn haft fundir í Keypmannahavn við Mogens Petersen, fíggarstjóra í Fíggaráráðnum, Peter Bolbro, nevndarskrivara í Fólkatingsins fíggarnevnd, og Gitte Korff, deildarstjóra í Ríkisgrannskoðanini.

Ein samandráttur av álitinum er í kapitli 2. Í kapitli 3 verður greitt frá játtanarskipanini, sum er í gildi. Skipanirnar í Danmark, Grønlandi, Íslandi, Noreg og Svøríki verða lýstar í kapitli 4.

Kapittul 5 fevnir um uppskotið hjá starfsbólkinum um játtanarskipan. Sum skjal er lagt við uppskot til Løgtingslóg um landsins játtanarskipan við viðmerkingum.

Tórshavn, tann 24. februar 2006

Peter Christensen
fomaður

Petur Alberg Lamhauge

Atli Suni Leo

Leif Abrahamsen

Karsten Saxov

Høgni Joensen

Kristina Samuelsen

2 Samandráttur av tilmælum frá arbeiðsbólkinum

Arbeiðsbólkurin hevur verið ígjøgnum føroysku skipanina, sum er lýst í kap. 3, umframt skipanirnar í Danmark, Grønlandi, Íslandi, Noregi og Svøríki, sum eru lýstar í kap. 4

Tað, ið arbeiðsbólkurin skjýtur upp at broyta í skipanini, er lýst í kap. 5. Her verða eisini orð sett á tær royndir úr øðrum londum, ið hava givið arbeiðsbólkinum íblástur.

Í samandráttinum verður farið ígjøgnum punktini í arbeiðssetninginum í uppskoti til samtyktar. Pkt 6 í arbeiðssetninginum um fortreytir fyri játtanum er kortini ikki endurgivið í samandráttinum, men bara viðgjørt í týðandi støðum í kap. 5

Uppskotið frá arbeiðsbólkinum byrjar við eini gjøgnumgongd av ásetingunum í stýrisskipanarlógini, útgreinað við viðmerkingum frá lógaruppskotinum, og metingum og niðurstøðum hjá arbeiðsbólkinum um, hvussu arbeið kann verða innan fyri teir karmar, ið stýrisskipanarlógin setur. Smbr. pkt 1 í arbeiðssetninginum.

Arbeiðsbólkurin skjýtur upp, at ásetingin í stýrisskipanarlógini verður stuðlað við eini skattaallýsing, sum eigur at vera í samsvari við allýsingar hjá OECD og IMF.

Arbeiðsbólkurin **mælir til** hesa skattaallýsing: “Beinleiðis og óbeinleiðis skattur fevnir um øll kravd gjøld uttan beinleiðis mótveiting”.

Týðningurin av at fíggjarlógini verður samtykt sum lóg og at lóggivið verður í fíggjarlógini er viðgjørt saman við spurninginum um flytingar millum ár. Arbeiðsbólkurin ræður frá at seta inn heimild at flyta yvir- ella undirskot til seinni fíggjarár, av tí at tørvurin heilt alment kann verða nøktaður við at skifta til mál- og úrslitastýring, fleirára-fíggjarætlanir og nakrar serligar reglur fyri løguarbeiði og stuðul. Smbr. pkt. 5 í arbeiðssetninginum.

§§ 41-45 í stýrisskipanarlógini gera vart við nakrar grundleggjandi aðalreglur, sum eru at síggja aftur í játtanarskipanum í øðrum norðurlondum og nógvum øðrum londum. Greitt verður frá ársmeiginregluni, fullvegismeginregluni og brutto-meginregluni. Í samsvari við grannskoðanarlógina **mælir** arbeiðsbólkurin **til**, at í játtanarlógini verður ein áseting tikin við um skylduna at virka búskaparliga skynsamliga.

Ein játtanarlóg eigur sambært fatan arbeiðsbólksins í høvuðsheitum at verða avmarkað til at viðgera játtanararbeiði, játtanareftirlit og rapportering.

Játtanarlógin má verða fatað neyvt og eintýtt sum ein og hvør annar lógartekstur. Eftir fatan arbeiðsbólksins eigur hon at verða smíðað sum ein rammulóg við nøkrum høvuðsskipaðum reglum, aðalreglum og mannagongdum og eisini heimildum til útgreiningar í bindandi fyrisitingarligum reglum. Lógin skuldi soleiðis helst kunnað verið varðveitt í nógv ár við ongum stórvegis broytingum. Smbr. pkt. 12 í arbeiðssetninginum.

Arbeiðsbólkurin **mælir til** at, staðfest verður í nøkrum almennum meginreglum í játtanarlógini, hvussu víða fíggjarætlanin fevnir, nær eitt virksema kemur á fíggjarlógina, og nær virksemað kann

vera uttanfyri fíggjarlógina. **Mælt verður til** at ásetingin fæst at samljóða við reglurnar í roknskaparlógini.

Arbeidsbólkurin **mælir til** hesa allýsing: “Við á fíggjarlógina verða tiknir stovnar og grunnar o.t., hvørs útreiðslur ella roknskaparligu hall verða goldin við stuðli frá landinum ella við gjøldum ella aðrari inntøku sambært lóg, ella sum eru ella partvís eru stovnaðir við kapitalinnskoti frá landinum. Ásetingin verður tó ikki nýtt, um reglur eru í aðrari lóg, sum víkja frá hesum.”

Verður hetta lagt til grund, hevur tað við sær, at heilt nógvir stovnar skulu við á fíggjarlógina, teirra millum arbeiðsloysisskipanin og sjúkrakassarnir, uttan so at tað við lóg verður ásett, at tey kunnu verða hildin uttan fyri fíggjarlógina. Nakrir av hesum stovnum, til dømis arbeiðsloysisskipanin hava inntøku gjøgnum skatt, smbr. allýsingini omanfyri. Tað merkir, at inntøkurnar skulu við á fíggjarlógina. Tað kann Løgtingið ikki við lóg víkja frá, smbr. § 41 í stýrisskipanarlógini, men Løgtingið kann við lóg leggja arbeiðsloysisskipanina uttanfyri fíggjarlógina.

Í øðrum broti í kapitlinum lýsir arbeidsbólkurin, hvussu fíggjarlógin verður uppsett og skipað. Smbr. pkt. 2 í arbeiðssetninginum. Arbeidsbólkurin skjýtur upp, at ásetingarnar í játtanarlógini í so máta skulu verða ógvuliga avmarkaðar og heildarskipaðar, tí tað skal standa til landsstýrismannin í fíggjarmálum at avgera, hvussu staklutirnar skulu verða.

Arbeidsbólkurin hevur kortini nakrar einstakar viðmerkingar til uppsetingina, sum nú verður brúkt. Skulu virksemisyvirlitini verða varðveitt, skulu tey sambært bólkinum verða miðvís og javnt góð. Hvat viðvíkur starvsfólkayvirlitum, so má støðið undir teirra uppseting eisini vera eins. Harumframt eigur at verða hugsað um at prístalsjavna roknskapartølini. Arbeidsbólkurin heldur eisini, at upplýsingar fyri 4 ár fyri fíggjarrárið er óneyðuga nógv. Í staðin eigur størri dentur at verða lagdur á at fáa gjørd fleiri ætlanarar, í minsta lagi 2.

Arbeidsbólkurin **mælir eisini til**, at innanhýsis flytingar mllum høvuðskontur skulu bara verða loyvdar við serligari heimild. Smbr. pkt. 14 í arbeiðssetninginum.

Arbeidsbólkurin **mælir til** at roknskapur verður førður og fíggjarætlan verður lögð eftir somu aðalrøglum. Smbr. pkt. 13 í arbeiðssetninginum.

Sambært pkt. 11 í arbeiðssetninginum verður arbeidsbólkinum álagt at kanna treytirnar fyri at fara frá rammustýring til málstýring. Av tí at arbeitt verður í Fíggjarmálaráðum við at skifta til mál- og úrslitastýring, hevur arbeidsbólkurin ikki viljað gjørt nakað við tað. Eitt upprit um mál- og úrslitastýring, sum ein í arbeidsbólkinum hevur skrivað, verður lagt við til kunningar sum fylgiskjal

Í triðja parti av kapitlinum verður játtanararbeiði og játtanareftirlit viðgjørt.

Arbeidsbólkurin **mælir til**, at mannagongdin við fíggjarlógararbeiði verður býtt soleiðs, at karmarnir um málsøkini verða settir í einari tilgongd og tann nágreiniliga ráðleggingin og viðgerðin av fíggjarlógaruppskotinum fer fram í aðrari tilgongd.

Mælt verður til, at fyrsta partstilgongdin verður staðfest í Løgtinginum við uppskoti til samtyktar í apríl, sum bæði fevnir um samlaðan útreiðslukarm og karmar um hvør málsøki sær. Treytin fyri hesum er broytt tingskipan, sum ásetur 5. mars sum evstu freist fyri at leggja fram uppskot fyri Løgtingið.

Skal fíggarlógin gera sítt til eina ráðiliga makro-búskaparliga menning, verður harumframt neyðugt at gera realistiskar fleirára fíggarætlanir. Smbr. pkt. 11 í arbeiðssetninginum.

Skulu fleirára fíggarætlanir hava verulig virði mugu framskrivingarnar fevna um allar inntøkur og útreiðslur, sum vænast kunnu, og avleiðingar av játtanum mugu verða roknaðar bæði av avgerðum, sum eru tiknar, og politiskum ætlanum fyri stavn. At leggja fram reint tekniskar framskrivingar fer ikki at verða nóg gott.

Fyri at síggja fram í tíðina við búskaparpolitikki er treytin tann, at arbeitt verður fleiri ár fram. At líta fram er ikki bara neyðugt til tess at bøta um eftirlitið við gongdini í játtanunum, men eisini til tess at seta búskaparligar karmar, sum til ber at spáa um, fyri tey virki, sum fáa sínar fíggarligu karmar avgjörðar við landsins fíggarlóg, og ikki minst fyri at samfelagið alt skal kunna laga seg eftir rikna almenna fíggarpolitikkinum.

Formliga bindandi játtanarskeiðið er framvegis eitt ár, men ætlanin er tann, at fleirára fíggarætlanir skulu verða fataðar sum bindandi. Tað merkir ikki, at einki kann verða broytt, men at broytingarnar eiga at verða grundaðar á broyttar fortreytir.

Arbeiðsbólkurin **mælir til**, at sum skjalfesting, sum lögð verður saman við uppskotinum til samtykar í apríl, skal verða skrivað Búskaparfrágreiðing I, sum eigur at lýsa makro-búskaparliga grundarlagið undir landsins framtíðar fíggarpolitikki, saman við eini lýsing og meting av landsins búskaparstöðu yvirhøvur og tí almennu serstakliga. Smbr. pkt. 7 í arbeiðssetninginum. Framskrivningar næstu árinum eiga at lýsa búskaparligu gongdina fyri nøkur ávís øki serliga væl. Eisini eigur búskaparfrágreiðingin at áseta karmar um málsøkini tey næstu 5 árinum. Arbeiðsbólkurin heldur tað hava stóran týðning, at henda frágreiðingin verður ásett í sjálvari játtanarlógini.

Tað er eisini fatan arbeiðsbólksins, at á mangan hátt hevði tað verið til fyrimunar, um eftirlitið við kommunubúskapinum var ábyrgdarøki hjá landstýrismanninum í fíggararmálum heldur enn landsstýrismanninum í innlendismálum. Langtíðarætlanir og samskipan av fíggarpolitikki má haldast at hava kommununnar áhuga eisini.

Arbeiðsbólkurin **mælir eisini til**, at í játtanarlógini verður gjørd áseting um, at uppskot til játtan, sum krevur materiellar lógarbroytingar, ikki skulu verða tikin við í eitt fíggarlógaruppskot ella uppskot til eykajáttanarlóg, áðrenn tað ávísa uppskotið til lógarbroyting er lagt fyri Løgtingið, og heldur ikki eigur tað at verða samtykt, áðrenn materiellu lógarbroytingarnar eru samtyktar í Løgtinginum.

Í sambandi við at fíggarlógaruppskotið verður lagt fram, **mælir** arbeiðsbólkurin **til**, at aftur verður skrivað frágreiðing (Búskaparfrágreiðing II), men hesa ferð við nágreiniligari upplýsingum og greiningum, og tørur á felags búskaparligum tiltøkum verður eisini lýstur. Umframt eigur frágreiðing at verða skrivað um væntaða ársúrslitið, mett eftir roknskapartølunum, og eitt samlað yvirlit verður gjørt yvir allar løguætlanir, bæði tær, sum farið er undir, men eisini tær, sum ætlaðar eru, har tað verður greitt, hvussu langt tær eru komnar, nær tær væntandi verða lidnar, hvussu stór nýtslan er higartil, og hvussu stór væntaða nýtslan verður, liðað út á ár frameftir. Lík yvirlit eiga eisini at verða tøk yvir allar tilsagnir um stuðul, sum ikki er útgoldin, við upplýsingum um, nær útgjald er væntandi.

Ein evstafreist eigur eisini at verða sett fyri at leggja fram uppskot bæði til broytingar í útreiðslum og inntøkuforsagnir. Tað kundi verið t.d. 20 novembur og 5 desembur, og fíggjarnevndin kundi sett freisina.

Eitt upprit um uppgávur, ábyrgd og eftirlit viðvíkjandi fíggjarlógararbeiði verður lagt við sum fylgiskjal til kunningar. Smbr. pkt. 10 í arbeiðssetninginum.

Í fjórða parti í kapittlinum verður farið ígjøgnum játtanarsløgini og høvuðsskipaðu ræðisreglurnar, sum knýta seg at teimum við uppskotum um broytingar. Smbr. pkt. 3 í arbeiðssetninginum.

Arbeiðsbólkurin **mælir til** hesi játtanarsløg fyri útreiðslur í uppskotinum til játtanarlóg

- Rakstrarjáttan við serreglum fyri landsfyrirøkur, inntøkufíggjað virksemi og virksemi, sum er fíggjað við stuðuli.
- Løgujáttan
- Lógarbundin játtan
- Stuðulsjáttan

Mælt verður til at leggja játtanarslagið “landsfyrirøkur” inn undir rakstrarjáttanarslagið við ávísimum serreglum. Samsvarandi er longu í gildi fyri inntøkufíggjað virksemi. Arbeiðsbólkurin **mælir eisini til**, at virksemi, sum er fíggjað við stuðuli, verður fevnt av játtanarslagnum rakstrarjáttan við ávísimum serreglum. Arbeiðsbólkurin **mælir til**, at nýtsla av serreglunum fyri landsfyrirøkur, inntøkufíggjað virksemi og stuðulsfíggjað virksemi er treytað av loyvi frá landsstýrismanninum í fíggjarmálum, og at rakstrarlagið er viðmerkt í sambandi við játtanina. Smbr. pkt. 9 í arbeiðssetninginum.

Ikki er óvanligt, at privatir felagsskapir taka sær av uppgávum sum rakstraruppgávum á fíggjarlógini. Grundarlagið undir slíkum uppgávum eigur at vera ein sáttmáli millum landsstýrið og viðkomandi felagsskap. Arbeiðsbólkurin heldur tað vera vælgrundað, at økið verður kannað til tess at tryggja at hóskeiligar reglur eru á økinum.

Annars heldur arbeiðsbólkurin tað vera vælgrundað, at Fíggjarmálaráðið, tá ið høvið býðst, fer ígjøgnum alt tað inntøkufíggjaða virksemið, til tess at síggja til, at reglurnar verða hildnar.

Arbeiðsbólkurin **mælir til**, at játtanarslagið “stuðulsjáttan” kemur í staðin fyri “onnur játtan”. Onnur játtan hevur verið nýtt til allar tær útreiðslur og inntøkur, sum ikki komu undir onnur játtanarsløg. At seta upp felagsreglur fyri ymisk útreiðslusløg, sum ikki frammanundan eru gjølliga allýst, verður ongantíð serliga væl gjøgnumhugað. Av teimum útreiðslusløgum, sum hava verið fevnd av játtanarslagnum “onnur játtan” er tørvur á almennum reglum størstur hvat viðvíkur stuðuli, sum ikki eru lógarbundin herímillum útlán og veðhøld. Arbeiðsbólkurin heldur ikki, at tørvur er á almennum reglum fyri hini útreiðslusløgini, sum higartil eru komin inn undir játtanarslagið “onnur játtan”. Er í serligum førum tørvur á at reglufesta hesi útreiðslusløg, kunnu altíð sergreindar ræðisreglur verða gjørdar.

Arbeiðsbólkurin **mælir harumframt til**, at ein høvuðsskipað lýsing av játtanarsløgnum skal veða við í játtanarlógini.

Fyri at fáa greiðu á hvørjar inntøkur og útreiðslur kunnu verða settar undir rakstrarjáttan, **mælir** arbeiðsbólkurin **til**, at í játtanarlógini verður gjørd áseting, sum áleggur landsstýrismanninum at gera neyvari reglur.

Viðvíkjandi tænastrumannaþensjónum **mællir** arbeiðsbólkurin **til**, at aðalráð og stovnar skulu veita íkast til at fíggja tænastrumannaþensjónir, sum verða sett til 15% av þensjónsveitandi lön fyrri tænastrumenn, so leingi tænastrumaður er í starvi. Tilskotið skal verða játtað á fíggjarlógini sum partur av lønarútreiðslunum og skal verða inntøkuført sum tilskot til tænastrumannaþensjónir.

Mælt verður **til** at stovna eina miðsavnaða þensjónsaldraskrá, har allir tænastrumenn í starvi og sum hava verið í starvi verða skrásettir fyrri at fáa yvirlit yvir samanspardar þensjónsskyldur og sum grundarlag undir at leggja fíggjarælan um útreiðslur, sum fara at koma.

Hugsað eigur at verða um at fáa skipan í lag, har landskassin rindar/staðfestir sínar þensjónsskyldur kanska frá neyvari ásettum degi og kanska rindar/staðfestir þensjónsskyldur, hann longu hefur átekið sær.

Arbeiðsbólkurin **mællir** **til**, at áseting verður sett í játtanarlógina, har treytirnar fyrri at veita stovnum heimild til stuðulsfíggjað virkseml verður lýst. **Mælt verður** **til**, at krav verður sett um , at virkseml ekki er av handilsligum slagi og harumframt náttúrliga hongur saman við vanliga rakstrinum hjá stovninum. Slíkur stuðul er vanliga uttanhyssis stuðul.

Arbeiðsbólkurin heldur annars, at tað má vera hovuðsregla, at almennir stovnar hvørki taka ímóti fremmandari fígging ella átaka sær uppgávor í sambandi við tað, ei heldur skyldur uttan so, at bæði fremmand fígging og avleiddar útreiðslur og inntøkur eru við á fíggjarlógini við bruttotølum og soleiðis, at umstøðurnar harumframt eru gjølla lýstar í viðmerkingum til játtanina. Undantøk frá hesi hovuðsreglu eiga bara at verða loyvd, tá ið tey kunnu verða gjørd innan fyrri karmarnar um skipanina við stuðulsfíggjaðum virkseml. Smbr. pkt. 9 í arbeiðssetninginum.

Løgujáttan hefur higartil verið brúkt, um landið veitir stuðul ella lán til byggi – og løguarbeiði hjá almennum partafeløgum ella kommunum. Arbeiðsbólkurin **mællir** **til**, at hesar játtanir frameftir fara at verða játtaðar undir játtanarslagnum stuðulsjáttan ella undir lógarbundnari játtan, so vítt talan er um lógarbundnan íløgustuðul. Hetta verður grundað á, at tað í roynd og veru er stuðul, vit fáast við, og tí er natúrligast at brúka stuðulsreglurnar. Skuldi tørvur verið á tí, kann í serstökum fòrum verða víst til, at ávísar reglur fyrri løgujáttanir kunnu verða nýttar á sama hátt.

Arbeiðsbólkurin **mællir** **til**, at tað reint tekniskt verður veittur móguleiki at flyta millum ár innan fyrri játtanarslagið løgujáttan. Formliga er framvegis talan um ársjáttanir. **Mælt verður** **til**, at heimildin verður givin við, at heimildin at flyta verður viðmerkt. Arbeiðsbólkurin **mællir** sostatt **til**, at tá ið farið verður undir eitt verklag, verður avgerð tikin um samlaðu útreiðslurnar fyrri ávísar verklagið og eisini ein útreiðsluprofil fyrri árliku játtanirnar, sum ávísar verklagið væntandi fer at hava við sær. Hesar upplýsingar eiga at verða givnar í viðmerkingunum til hvørt verklag.

Arbeiðsbólkurin **mællir** **til**, at tilsøgn um stuðul og lán verður útreiðsluført í tí ári, tá ið givin verður bindandi tilsøgn, og landskassin á tann hátt tekur á seg skyldu, sama um partar av útgjaldinum verða í einum seinni fíggjarári.

Smbr. pkt. 8 í arbeiðssetninginum **mællir** arbeiðsbólkurin **til**, at viðhøld javnan verða váðamett við játtan og útreiðsluføring av neyðugum avsetingum. Afturgjald av veðhaldskostnaði skal á sama hátt verða játtað í tí fíggjarári, sum væntandi verður inngolðið. Heldur fíggjarætlanin ekki, eigur skjótast

til ber at verða sókt um eykajáttan, hóast ekki slepst undan gjaldinum. Gjaldið eigur tó ekki at verða freistað, um tað kann hava við sær, at landskassin fær meira útreiðslur av tí.

Allar veðhaldsskyldur skulu verða skrásettar í roknskapinum, sum møguligar skyldur við samantaltu upphæddini.

At tryggja hósكيلiga stuðulsfyrising, eiga reglur at vera um hetta:

1. Endamál við stuðulinum
2. Móttakaraskara og útrokningargrundarlag
3. Útgjaldsform og útgjaldstíð
4. Málsviðgerðarreglur
5. Viðtøkur fyri sjálvsognarstovnar
6. Eftirlit
7. Fíggjarætlan, roknskap, grannskoðan
8. Hvussu stuðul verður veittur, fellur burtur og verður afturgoldin
9. Upplýsingarskyldu og ástaðarkanning og kanning av roknskapartilfari
10. Sekt við bót fyri at bróta reglurnar

Slíkar reglur eru ikki ella bara fyri ein part ásetar fyri nógvar stuðulsskipanir. Arbeidsbólkurin **mælir** tí **til**, at landsstýrismanninum í fíggjarmálum í játtanarlógini verður álagdur at áseta slíkar reglur. Í tann mun slíkar reglur ikki longu eru ásettar, verða tær reglur, sum landsstýrismaðurin ásetur, at galda.

Snýr tað seg um stórar játtanir ella áhaldandi játtanarskipanir, sum venda sær til stóran breiðan móttakaraskara, verður kortini skotið upp at gera serskilda stuðulslóg, har ið nevndu krøv eru tikin við.

Hvat viðvíkur bindandi specificatiónum á undirkontustigi, skal verða gjørt vart við, at í slíkum førum er ikki talan um formliga bindandi fortreytir, men nakað sum viðmerkingar um politiskt bindandi fortreytir. Snýr tað seg sostatt um broytingar í hesum fortreytum, má viðkomandi landsstýrismaður sjálvur meta um, um hetta tað krevur Løgtingsins undirtøku. Ein serlig nýggj skipan fyri, hvussu fíggjarnevndin skal góðkenna broyttar fortreytir, er lýst í deild 5.6

Í fimta parti í kapittlinum verður spurningurin um eykajáttan viðgjördur. Smbr. pkt. 4 í arbeidssetninginum.

Tað er ábyrgd hjá viðkomandi landsstýrismanni at síggja til, skjótast til ber at fáa lagt umsókn um eykajáttan fyri tingið.

Gongdin við umsókn um eykajáttan má ikki verða blandað saman við at gjalda eitt krav. Eyðvitað kann gjald sum høvuðsregla ikki fara fram uttan neyðuga heimild. Kortini er greitt, at støða kann taka seg upp, tá ið landsstýrismaður verður noyddur at gjalda, um borgari hevur rættarkrav ímóti landsstýrinum, ella um landsstýrismaðurin gevur landskassanum óneyðugar útreiðslur við at útseta gjaldið. Slík føri sleppa kortini ikki landsstýrismanninum undan at søkja um heimild

Arbeidsbólkurin er komin eftir, at um játtanarfortreytirnar verða broyttar, so tær koma tvørrar av viðmerkingunum, kann tað hava nógvar tvørleika við sær. Til tess at sleppa undan hesum

trupulleikum **mæli** arbeiðsbólkurin **til**, at reglur verða gjørdar um, at ávísi landsstýrsmáðurin, umvegis landstýrismannin í fígggjarmálum, kann ráðføra seg við fígggjarnevndina. Tað krevur kortini eina broyting í Løgtingsskipanini.

3 Føroyska játtanarskipanin

Galdandi føroyska skipanin hevur – við onkrari smávegis broyting í játtanarskipanini – verið í gildi síðani 1997. Búskaparkreppan fyrst í 90-árunum gjørdi tað neyðugt at herða reglurnar. Seinnu árinu hava ætlanir verið at broyta ásetingarnar í játtanarskipanini og staðfesta broytingarnar í eini veruligari játtanarlóg.

3.1 Skipanin fyri kreppuna

Fyri kreppuna var støðan í stuttum henda:

3.1.1 Regluverkið

Regluverkið er Løgtingslóg nr. 1 frá 13. mai 1948 um stýrisskipan Føroya í sermálum við seinni broytingum, sum gjørd er innan karmarnar um ríkislóg nr. 137 frá 23. mars 1948 og kunngerð nr. 11 frá 31. mars 1948 um heimastýri Føroya (Heimastýrislógin).

3.1.2 Umferð

Fíggjarlóguppskotið varð gjørt soleiðis: Stovnarnir sendu landsstýrinum sítt tilfar. Landsstýrið, sum tá var kollegialt, fór gjøgnum tilfarið saman við umsitingini, gjørdi ymiskar broytingar og setti upp fíggjarlóguppskotið.

Veruliga viðgerðin av Fíggjarlóguppskotinum fór fram í fíggjarnevndini, sum stundum brúkti fleiri enn 6 mánaðir at viðgera fíggjarlóguppskotið, áðrenn tað skuldi verða samtykt. Stovnarnir vóru innkallaðir beinleiðis til fíggjarnevndina í sambandi við tað, at fíggjarlóguppskotið var viðgjørt

Hvussu fíggjarlóguppskotið varð lagt fram og viðgjørt sýnir, at eitt klassiskt 3-býti í valdinum var ikki, av tí at lóggevandi og úttinnandi valdið vóru knýtt hvørt at øðrum bæði politiskt og umsitingarlíga.

3.1.3 Uppseting og innihald

Fíggjarlóguppskotið var sett upp sum sjálvur lógarteksturin, og bara sjálv játtanarstöddin fyri játtanirnar varð víst. Viðmerkingarnar vórðu tiknar við sum skjøl. Viðmerkingarnar, sum fyri tað mesta vóru skrivaðar á stovnunum, høvdu ikki játtanarútgreiningar og vóru ikki eins uppsettar. Hetta kemst fyri stóran part av tí, at umsitingin bæði í Landsstýrinum og Løgtinginum var ógvuliga avmarkað. Í roynd og veru umsat landsstýrisumsiting eisini Løgtingið.

Innihaldsliga vísti fíggjarlógin langt frá eina rættvísa mynd av virkseimi landsins, tí so nógv virkseimi varð lagt út í grunnar o.a. uttan um fíggjarlógina.

Í 1995 setti Løgtingið eina 5-mannanevnd við tí endamáli at útgreina og greiða frá viðurskiftum, treytum og framferð, bæði politiskt og umsitingarlíga, sum elvdu til brek og mistøk í 80-árunum. Í nevndarfrágreiðingini “Frágreiðing um 80-árinu” frá ár 2000, s. 108, verða landskassagrunnar umrøddir m.a. soleiðis:

”Tað, sum sermerkir fíggarlógir og landskassaroknskapirnar í áttatiárunum, er, at ein stórur partur av játtanunum á fíggarlógini vóru játtanir í grunnar, og fyri hesar játtanir samsvaraðu játtanar- og roknskapartølini altíð í rakstrarroknskapinum. Nýtslan úr hesum grunnum varð skrásett á ymsum kontum í fíggarstøðuni, og tí bar ikki til at síggja í rakstrarroknskapinum, um ein meir- ella minninýtsla móguliga var grunnunum.

Í frágreiðingini frá Grannskoðanardeild Landskassans fyri 1987 varð hildið, at játtanir í grunnar kundu vera skilagóðar, var talan um veruligar avsetingar, og um Løgtingið á árligu fíggarlógini gjørdi av, hvat og hvussu nógv skuldi verða brúkt úr grunnunum. Víst var á, at við tí skipan, sum var, vóru játtanir í grunn ein heimild til verandi og komandi Landsstýri at brúka peninguttan um tær árligu fíggarlógirnar. Hildið varð, at uppsetingin viðvíkjandi grunnum í landsroknskapinum var torskild, og víst varð á, at tá ið veruliga nýtslan úr grunnunum í 1987 varð gjørd upp, vóru avsettar 290 mió.kr. ov lítið í grunnarnar. Landskassaroknskapurin fyri 1987 vísti annars rakstraravlop 321 mió.kr.

Í frágreiðingini frá Grannskoðanardeild Landskassans fyri 1988 varð víst á, at rakstraravlopið sambært landskassaroknskapinum var 32, 8 mió.kr., men vórðu útreiðslurnar hjá grunnunum tiknar við yvir raksturin, so broyttist avlopið til 212 mió.kr. í halli.”

3.1.4 Játtanarfortreytir

Umframt reglurnar í stýrisskipanarlógini um krøv um heimild frammanundan til lántøku, ábyrgdarbinding og ognarsølu vóru ikki aðrar formligar reglur ásettar. Henda støða elvdi til ótryggleika fyri stovnsleiðarar og hevði við sær, at fíggarfyrisingin varð umsitin ymiskt, vánaligt grundarlag var undir fíggarstýringini og hjá fyrisingini at hava eftirlit við játtanunum og at grannskoða landsroknskapin.

3.1.5 Eykajáttan

Fíggarnevndarskjøl komu fyri regluliga, men eintýddur framferðarháttur var ikki fyri, nær neyðugt var við fíggarnevndarskjali. Skipanin var tann, at eykajáttanir í árinum vóru givnar við at senda umsókn til fíggarnevndina. Vanliga varð tað gjørt eftir beinleiðis boðum frá stovnunum.

Tá ið fíggarárið var av, varð uppskot til eykafíggarlóg lagt fram. Hetta var tó ikki fastur framgangsháttur. Ein gjøgnumgongd av árunum 1948-1994 vísir, at fyri fleiri fíggarár var eykafíggarlóg ikki lögð fram. Hesar lógir fataðu um bæði fíggarnevndarskjølini, veitt gjøgnum árið frá fíggarnevndini, og onnur væntað frávik. Á henda hátt kom fíggarlógin við broytingum so nøkulunda at líkjast tí endaliga roknskapinum.

Í fleiri ár samtykti Løgtingið eftir árslok eitt slag av eykafíggarlóg, tá ið væntað yvirskot var býtt út á ymsar grunnar.

3.2 Uppruddingin

Búskaparskrædlið fyrst í 90-árunum hevði við sær eitt ógvusligt krav um at gera fíggarlógina og játtanarskipanina sum stýringaramboð betri. Niðanfyri eru tær týðningarmestu hendingarnar tiknar við og vístar í tíðarrað:

1992: I mars 1992 samtykti Løgtingið at taka 67 landskassagrundar av og umskipa 11 grundar til eksternar grundar. Í viðmerkingunum til lógaruppskotið stendur m.a.:

“Stórir partur av virksemi landskassans sást ikki á fíggarlógini, bæði tí virksemið varð fíggað við lánum uttan um fíggarlógina, men eisini varð tað fíggað yvir grunsjáttanir frá árunum frammanundan. Sostatt var tað sera torført at gera sær eina heildarmynd av, hvussu stórt virksemi landskassans kundi vera einstøku árinum. Landsstýrið hevur nú lagt um til eina skipan, har allar útreiðslur standa á fíggarlógini, uttan mun til um tær eru fíggaðar við skatti, láni ella úr grunni.

Harumframt er einki samsvar millum bruttoupphæddina í grunninum og peningaogn grunsins. Stundum hevur Landsstýrið ikki sett pening av, ið mótsvarar bruttoupphædd grunsins, stundum er peningur fluttur yvir í landskassagjaldførið, fyri at uppviga hall á øðrum økjum, og uppftur í øðrum førum eru grunnarnir sjálvir yvirtrektir.”

Í mai 1997 samtykti Løgtingið at taka 15 landskassagrundar av afturat.

1994: Tann 1. apríl 1993 varð ein arbeiðsnevnd sett, sum skuldi koma við einum áliti um nýggja stýringarskipan. Arbeiðsnevndin legði fram álit og uppskot til stýrisskipanarlóg tann 22. desember 1993.

Arbeiðsnevndin mælti til nógvar broytingar, sum vóru týðningarmiklar á búskaparliga økinum afturímóti teirri gomlu stýrisskipanarlógini. Tað týðningarmesta var, at hereftir skuldi tað klassiska 3-býtið í valdinum verða hildið, so komast kundi burtur úr tí samantvinnaða lóggevandi og útinnandi valdinum – bæði politiskt og umsigtingarliga..

Mælt varð eisini til, at Landstýrið ikki longur skuldi vera ein kollegial skipan við kollegialari ábyrgd, men at tað skuldi fara yvir til eina skipan við landsstýrismonnum við landsstýrismannaábyrgd (ráðharrastýri).

Onnur tilmæli vóru, at tíðarfreistin fyri at leggja fram fíggarlógaruppskotið varð broytt til 1. oktober, at fíggarnevndarskjøl skuldu verða lögð fram sum lógaruppskot í sjálvum fíggarárinum, at bara skundmál kundu verða lögð beinleiðis fyri fíggarnevndina, og at hesi fíggarnevndarskjøl skuldu verða tikin við í eini eykafíggarlóg, sum skuldi verða lögð fram fyri 1. desember og vera samtykt fyri 31. desember í fíggarárinum.

Eftir viðgerð í landsstýrinum varð uppskotið lagt fyri Løgtingið tann 24. mars 1994, har tað fyrstu ferð varð samtykt tann 28. juni 1994. Síðan varð val útskrivað, og nývalda Løgtingið samtykti stýrisskipanarlógina tann 25. juli 1994. Løgtingslóg nr. 103 frá 25. juli 1994 um stýrisskipan Føroya, sum kom í gildi tann 29. juli 1995, kom sostatt í staðin fyri Løgtingslóg nr. 1 frá 13. mai 1948 um Stýrisskipan Føroya í sermálum við seinni broytingum.

1996: Fíggarlógaruppskotið fyri 1997 varð sett upp eftir einum nýggjum fleirstreingjaðum kontustreingi, har fyrsta lið, greinaøkið, vísir landsstýrismannaábyrgd, sammett við frammanundan, tá ið grundarlagið undir uppseting var grundað á málsøki.

Viðmerkingarnar vórðu tiknar við í sjálvum fíggarlógaruppskotinum. Áður sóust tær í skjølum. Í viðmerkingunum, sum vóru meira standariseraðar, sammett við frammanundan, var fyri hvørja

játtan sær ein tekstfrágreiðing til játtanina. Síðan kom ætlanin útgreinað, har játtanin í eini talvu varð sundurgreinað á standardkontustøði, grundað á eina nýggjan kontuætlan. Í stórum parti av játtanunum vóru harafturat sett upp virkisvirlit og starvsfólkayvirlit.

Meðan fíggjarlógarruppskotið var til viðgerðar í fíggjarnevndini, varð uppskot til játtanarskipan lagt fyri nevndina. Játtanarskipanin fekk status sum ein partur av viðmerkingunum til fíggjarlógarruppskotið. Seinni er játtanarskipanin útgivin saman við fíggjarlógarruppskotinum og samtyktu fíggjarlógini. Játtanarskipanin var eitt stórt framstig, sammett við frammanundan, tá ið ongar játtanartreytir vóru.

3.3 Galdandi skipan

Undantikið, at í 1999 varð gjørd ein lítil broyting í játtanarskipanini til fíggjarlógarruppskotið fyri 2000, eru mest sum ongar broytingar gjørdar í allari játtanarskipanini síðani 1996.

3.3.1 Regluverkið

Løgtingslóg nr. 103 frá 26. juli 1994 um Stýrisskipan Føroya (stýrisskipanarlógin) ásetir tær høvuðsskipaðu játtanarreglurnar í §§ 41-44.

Stýrisskipanarlógin ásetir, at Landsstýri leggur fyri Løgtingið 3 sløg av játtanarlógum:

- fíggjarlóg,
- bráðfeingis játtanarlóg, sum verður løgd fram, um so er, at fíggjarlógarviðgerðin ikki væntast at vera endaliga viðgjørd, áðrenn fíggjárið byrjar, og
- eykafíggjarlóg, sum fatar um tey fíggjarnevndarskjøl, sum fíggjarnevndin hevur játtað gjøgnum árið, og sum skulu verða samtykt fyri 31. desember viðkomandi ár.

Fíggjarlógin ásetir búskaparliga grundarlagið undir virksemin landsins í einum fíggjarári. Gjøgnum fíggjarárið kann fíggjarlógin verða broytt við 1) *eykajáttanarlóg* ella - um eitt mál hevur skund - við 2) *at fíggjarnevndin játtar fíggjarnevndarskjal*.

Játtanarskipanin verður samtykt sum ein partur av viðmerkingunum til fíggjarlógina. Løgtingið samtykkir játtanirnar sambært hesum reglum.

Játtanarskipanin fatar um eitt yvirlit yvir játtanarskipanina, tær almennu játtanarreglurnar og tær serligu játtanarreglurnar, har tað eru serligar játtanartreytir fyri hvørt av teimum 5 játtanarsløgnum: rakstrarjáttan, landsfyrirøka, løgújáttan, lógarbundin játtan og onnur játtan.

3.3.2 Uppseting og innihald

Eins og onnur lógarruppskot er fíggjarlógarruppskotið sett upp í tveimum pørtum: Sjálvt lógarruppskotið, við heitinum *tekstur*, og sum er býtt í greinir, og viðmerkingar, sum fata um almennar viðmerkingar og viðmerkingar til tær einstøku greinirnar.

Øll málsøki, sum ein landsstýrismaður hevur ábyrgdina av, verða savnað undir eini grein. Afturat hesum er ein grein um Løgtingið og felagsgreinirnar fyri inntøkur og gjaldføri.

Tekstparturinn byrjar við einum hövuðsyvirliti, har útreiðslujáttanin er býtt í rakstrarjáttan og lögújáttan, og har RLÚ-úrslitið sæst, og fleiri yvirlit. Yvirlitini eru tó ikki ein partur av sjálvum lógartekstinum.

Tekstpartuin fyri hvørja grein er býttur í A-Yvirlit, sum er eitt aggregerað yvirlit yvir játtanirnar, B-játtanir, sum er ein listi yvir játtanirnar, og møguligar C-átekningar, sum eru lógarásetingar um játtanartreytir. Løgtingið atkvøður bara um B og C.

Løgtingið játtar á hövuðskontustigið. Hvør játtan er sostatt samansett av hövuðskontunummari og –navni, tilskilað játtanarslag og sjálv játtanin (inntøkur ella útreiðslur ella bæði).

I viðmerkingunum verður sagt frá endamáli, grundarlagi og fortreytum fyri teimum einstøku játtanaruppskotunum. Fyri hvørja játtan er ein frágreiðing við upplýsing um tess leiklut og virki og møguliga lógargrundarlag.

Síðan kemur ein játtanarútgreining, har játtanin í eini talvu verður sundurgreinað í brutt/nettojáttan, undirkontur, inntøkur/útreiðslur og standardkontur.

Sundurgreiningin av játtanini á standardkontustøði, sum er grundað á eina nýggja kontuskipan, gevur møguleika fyri at leggja fíggjarætlan og fylgja við útreiðslunum til løn og øðrum rakstrarútreiðslum, lögútreiðslum, øðrum útreiðslum og eisini inntøkum.

Undir bruttojáttanum (lögújáttan, lógarbundin játtan og onnur játtan) verða útreiðslur og inntøkur játtaðar hvør sær. Fyri nettostýrd øki (rakstrarjáttan og landsfyrirøkur) verður sett upp ein nettoútreiðslujáttan.

Til seinast er tað fyri ein stóran part av játtanunum sett upp virksemsyvirlit og starvsfólkayvirlit, sum á ein standardiseraðan hátt vísir “output” fyri almennar tænastr ella veitingar og “input” fyri starvsfólkatilfeingi.

Virksemsyvirlitini verða soleiðis sett upp, at tey vísa útreiðslurnar býttar á hövuðsendamál (A), virksemsi (tal) fyri hvørt hövuðsendamál (B) og eindarútreiðslur fyri hvørt hövuðsendamál (C).

Um so er, at játtanin verður nýtt til lønarútreiðslur, er eisini eitt starvsfólkayvirlit. Í starvsfólkayvirlitinum síggjast allar lønirnar og fulltíðarstørv í tali, býtt eftir lønarflokki 36 ella hægri og onnur. Eitt fulltíðarstarv samsvarar vanligari árligari arbeiðstíð. Yvirtíð og ikki-fulltíðarstørv verða umroknað til vanligu árliga arbeiðstíð.

3.3.3 Umferð

Arbeiðið við komandi fíggjarlógaruppskotum byrjar longu í februar mánaði og skal sum útgangsstøði fylgja eini tíðarætlan, sum Fíggjarmálaráðið ásetir:

1. februar	Játtanarskipanin, edv-skráin, verður latin upp fyri fíggjarárið 2006
14. februar	Mettar lógarbundnar útreiðslur, skulu vera sendar FMR
23. februar	Fundur um búskalarligu útlitini fyri 2006
1. mars	Framrokningar, sum FMR hevur gjørt – býtt á játtanarsløg Fyribils meting viðvíkjandi inntøkukum verður gjørd
7. mars – 8. apríl	Fundur við hvørt ráð sær um fyribilsjáttanina
15. apríl	Uppskot frá FMR um heildarjáttanina fyri hvørt játtanarslag
19. apríl	Landsstýrið hevur fund um heildarjáttanina til hvørt ráð sær, býtt á játtanarsløg
27. apríl	Samgongan hittist at hava fund um heildarjáttanina fyri hvørt játtanarslag
1. juni	Uppskot til játtan fyri hvørja høvuðskonto skal verða upplýst fyri FMR
7. juni	Landsstýrið hevur fund um fíggjarlógaruppskotið fyri 2006
15. juni	Samgongan hevur fund um fíggjarlógaruppskotið 2006
16. juni – 15. august	Ráðini savna og seta upp fíggjarlógaruppskotið Játtanin fyri fíggjarrárið 2007 verður sett upp
1. september	Frágreiðing um fíggjarlógaruppskotið 2006 verður gjørd Nýggj játtanaruppskot verða gjørd
5. september	Fíggjarlógaruppskotið er liðugt, og samgongan fær tað til viðmerkingar
12. september	Fíggjarlógaruppskotið 2006 verður prentað
23. september	Løgtingið fær fíggjarlógaruppskotið saman við frágreiðingini
28. september	Fíggjarlógaruppskotið verður lagt fram í tinginum, aftaná er tíðindafundur
25. november	Broytingaruppskot verða send fíggjarnevndini
2. desember	Fíggjarnevndin fær nýggjar inntøkumetingar
20. desember	Samtykt fíggjarlóg verður kunngjørd (A-Yvirlit, B-Játtanir, C-átekningar)
9. januar	Ráðini senda FMR sínar viðmerkingar til samtyktu fíggjarlógina
23. januar	Dagförd fíggjarlóg 2006 verður prentað (A-yvirlit, B-játtanir, C-átekningar + viðmerkingar)

Uppskot til fíggjarlóg skal, sum nevnt, verða lagt fyri Løgtingið fyri 1. oktober. Eftir hetta fær uppskotið 3 viðgerðir eins og øll onnur lógaruppskot. Fíggjarnevndin viðger uppskotið til fyrst í desember, tá ið álit verður lagt fyri Løgtingið til 2. viðgerð. Fíggjarlógaruppskotið verður vanligi samtykt eina viku fyri jól.

Seinast í januar ella fyrst í februar gevur landsstýrismaðurin í fíggjarmálum ta samtyktu fíggjarlógina út við dagførdum viðmerkingum frá fyrisitingini.

Nýtt ella broytt virksemi í fíggjarárinum verður gjørt annaðhvørt við eykajáttan, ella um málið hevur skund, við fíggjarnevndarskjali, sum verður lagt fyri fíggjarnevndina.

Tey fíggjarnevndarskjøl, sum fíggjarnevndin gjøgnum árið hevur tikið undir við, verða savnað til uppskotið um eykafíggjarlóg, sum skal verða lögð fyri ingið fyri 1. desember.

3.3.4 Ræðisrættur

Ein játtan er ein heimild til ein landsstýrismann *at ráða yvir í tí fíggjarári, sum játtanin er givin fyri*, tað merkir at rinda útreiðslur til eitt ávíst endamál ella fáa inntøkur av ávísnum slagi í samsvari við tær fortreytir, sum játtanin er givin eftir.

Játtanin er ein *heimild* til ein landsstýrismann. Har ein fyrisitingarlig leiðsla hevur ræðisrætt í samsvari við givnar játtanir er atgongdin at virka treytað av *delegatió*n, og er undirlögð teimum treytum, sum fylgja við delegatióinini.

Brúk av játtanini til tað ávísa endamálið skal fara fram í samsvari við tær fortreytir, sum játtanin er givin eftir.

Játtanarlig heimild skal vera fingin til vega, áðrenn tiltøk verða sett í verk.

Virksemi, sum hava við sær ábyrgdir fyri landskassan *seinni fíggjarár*, annað enn vanligar ábyrgdir, sum knýttar eru at framhaldandi rakstri av einum stovni, sum t.d. lönir og leigusáttmálar, kunnu bara verða sett í verk, um so er, at serlig lógarheimild er fingin frammanundan, t.d. við serstakari lóg.

Har tað, sum ein avleiðing av skyldum í einum fíggjarári, verða hildnar útreiðslur í komandi fíggjarárum, skal játtan verða fingin til vega til útreiðslurnar hesi fíggjarár.

Ræðisreglurnar eru knýttar at hesum fimm játtanarsløgum, sum á ymsan hátt binda, hvørjar heimildir, skyldur og ábyrgdir ein landsstýrismaður hevur, tá ið hann umsitir játtanirnar.

- Rakstrarjáttan
- Løgújáttan
- Lógarbundin játtan
- Landsfyrirøka
- Onnur játtan

Tað sæðst í tekstinum til fíggjarlógina pkt. B “Játtanir”, hvat játtanarslag, talan er um, tí játtanarslagið er sett í klombrum eftir høvuðskontuheitíð. Er játtanarslag ikki nevnt, er talan um “Onnur játtan”.

Fyri øll sløg av játtanum eru tær vanligu játtanartreytirnar at galda, harafturat eru serligar ásetingar fyri tey einstøku játtanarsløgini.

Rakstrarjáttan

Vanliga verður rakstrarjáttan brúkt, tá ið roynt verður at røkka endamálinum við játtanini við almennum rakstrarvirksemi, og at halda neyðugar útreiðslur í tí sambandi, t.e. útreiðslur til starvsfólk, at keypa tænastru veitingar, keypa útgerð, veita tænastru og reka bygningar.

Rakstrarjáttanin er ein *nettoútreiðslujáttan*, t.e. meir-inntøkur geva móguleika at halda samsvarandi meir-útreiðslur. Ein stovnsleiðsla kann hava rakstrarútreiðslur og fáa inntøkur í samsvari við viðmerkingarnar til høvuðskontuna.

Í viðmerkingunum í *játtanarútgreiningini* er játtanin á høvuðskontuni býtt í undirkontur og standardkontur. Hetta sundurbýtið er ikki bindandi. Tó er ikki loyvt landsstýrismanninum at fara út um lønarkarmin (standardkonta 11).

Landsstýrismaðurin í fíggjarmálum skal fyri starvsskipan góðkenna øll tænastru mansstørv í lønarflokki 36 ella onnur størv, sum samsvara tænastru mannastørvum í lønarflokki 36.

Landsfyrirøkur, sum eyðsýniliga hava meira handilsligt virksemi sum eina beinleiðis avleiðing av høvuðsvirkseminum, kunnu fáa heimild til inntøkufíggjað virksemi.

Prísurin á teimum einstøku vørunum ella tænastru veitingunum í inntøkufíggjaðum virksemi verður ásettur soleiðis, at hann ikki er kappingaravlagandi, ella at vinningur ikki verður fingin við einkarétti, og soleiðis at langtíðar-miðalkostnaður verður goldin.

Inntøkufíggjað virksemi verður sett á serstaka undirkontu. Útgreining á standardkontum er ikki bindandi, og ongar avmarkingar eru galdandi fyri loyvi at flyta frá øðrum rakstri til lønarútreiðslur, men lønarútreiðslur kunnu bara verða brúktar til tað virksemi, sum inntøkufíggjaða virksemið fatar um.

Løgújáttan

Løgújáttanin viðvíkur sum høvuðsregla tí fysiska löguvirkseminum, sum fevnir um keyp, sølu, bygging, at gera bygningar, smíða skip og aðrar verkætlanir. Játtanarslagið verður eisini brúkt, tá ið verkætlanarstuðul ella lán verða veitt til ávís byggjarbeiði, sum ikki eru lógarbundin.

Landsstýrismaðurin er ikki bundin av játtanarútgreiningini av fleiri verkætlanartiltøkum á somu høvuðskontu, um broytingar ikki eru í heildarútreiðslunum fyri verkætlanina, og so leingi útreiðslurnar kunnu vera eftir givnu játtanini.

Virksemi, sum hevur við sær munandi broytingar í eini verkætlan, og virksemi, sum hevur við sær, at heildarútreiðslurnar fyri viðkomandi verkætlan hækka munandi, kann bara verða sett í verk, um so er, at serstøk heimild er fingin við eykajáttanarlóg.

Stórar löguverkætlanir, sum fata um fleiri ár, skulu sum meginregla verða framdar grundað á eina serstaka verklagslóg fyri at tryggja, at so týðningarmikil øki fáa nøktandi viðgerð í Løgtinginum.

Um so er, at tað í serstakari verklagslóg er ásett heildarløguútreiðsla, hevur landsstýrismaður rætt til at gera avtalur, sum hava við sær útreiðslur í seinni fíggjarárum, um so er, at avtalan er neyðug við atliti at valda entreprisulagnum og treytað av, at ikki verður farið út um góðkendu heildarútreiðsluna.

At selja fasta ogn, skip o. t., sum landið eigur, kann ikki verða gjørt, fyrr enn alment útboð hevur verið.

Lógarbundin játtan

Lógarbundin játtan verður brúkt, tá ið móttakarafjöldin og støddin á veiting er ásett við lóg. Sum dømi kann verða nevnt fólkapensjón.

Tað er t.d. talan um lógarbundnar útreiðslur, tá ið móttakarin sambært lóg hevur eitt rættarligt krav um ein ávísan stuðul ella ávísar veiting, ella um so er, at upphæddin ella útrokningargrundarlagið er ásett í lóg í ella við heimild í lóg.

Tað er tí av alstórum týðningi, at landsstýrismaðurin ætlar tær roknaðu lógarbundnu útreiðslurnar so neyvt sum gjørligt. Um so er, at tað í fíggjarárinum vísir seg, at samlaðu veitingarnar sambært lógini verða størri enn hildið, tá ið ætlanin varð lögð, skal landsstýrismaðurin leggja fram uppskot til eykajáttanarlóg, ella uppskot um at broyta viðkomandi stuðulslóg.

Landsfyrirøkur

Landsfyrirøkur verður brúkt, tá ið viðkomandi stovnur sum høvuðsendamál hevur handilsligt virksemi, og at tað tí verður hildið at hóska best at geva leiðsluni størri móguleikar at skipa virksemið úr einum handilsligum sjónarhorni.

Játtan til landsfyrirøku verður veitt sum netttotal, sum er ein játtanarkarmur um nettorastrarútreiðslurnar hjá fyrirkuni. Fyri landsfyrirøkurnar eru tær vanligu reglurnar fyri rakstrarjáttan galdandi, og eisini tær vanligu reglurnar fyri starvseftirlit fyri størv í lønarflokki 36 ella hægri.

Stýrið fyri eina landsfyrirøku kemur við nýtsluni av rakstraútreiðslum ikki undir vanligu avmarkingina um flyting av øðrum rakstrarkontum á lønarkontur.

Onnur játtan

Onnur játtan verður nýtt í serstøkum førum, tá ið roynt verður, at játtanarendamálið verður rokkið við stuðli, serliga í ítøkiligum stuðulsjáttanum, lánnum o.ø. ella við at krevja inn inntøkur, sum ikki natúrliga eru knýttar at rakstrar- og løguvirksemi. Játtanarslagið verður vanligi nýtt fyri játtanir, tá ið eingi av hinum játtanarsløgnum sýnast at vera hóskaði.

Á játtanarslagnum “onnur játtan” kunnu lønarútreiðslur ikki verða hildnar. Játtanarútgreiningin í viðmerkingunum til fíggjarlógarruppskotið um stuðulsnýtslu er bindandi fyri landsstýrismannin, um ikki annað stendur í viðmerkingunum.

3.3.5 Stuðulsfyrising

Lógarásettur stuðul

Á fíggjarlógini 2005 er stuðul játtaður til 86 øki við tilsamans 202 mió. kr. Í 29 førum eru játtanirnar ásettar við lóg. Av hesum 29 førunum eru í 17 førum ikki ásettar reglur/heimildir í lógini

um játtan, eftirlit, upplýsingarskyldu, roknskap og grannskoðan, afturtøku og möguliga afturgjalding. Í 8 førum er ein almenn heimild ásett til “*at áseta neyvari reglur og treytir fyri stuðlinum*”. Í einum føri ásetir landsstýrismaðurin í kunngerð neyvari treytir og reglur um játtan, eftirlit, upplýsingarskyldu, roknskap og grannskoðan, og í einum øðrum føri er ásett, at grannskoðaður roknskapur skal verða latin inn hvørt ár.

Viðvíkjandi stuðli til sjúkrakassar og Kirkjugrunnin eru serstakar lógarásetingar, so tær eru ikki tiknar við her.

Ikki-lógásettur stuðul

Í 57 førum er bæði tann materiella og fíggarliga heimildin játtanin á fíggarlógini. Her er heimildin sostatt tald upp í játtanina. Flestu játtanirnar eru markaðar til feløg ella endamál, sum nevnd eru við navni. Í summum førum til ”høvuds-feløg”, sum býta stuðulin til undirliggjandi feløg. Í øðrum førum er talan um stuðul við einum víðfevndum endamáli til ein stóran (ofta ókendan) mótakarabólk.

Spurningurin er, um ein landsstýrismaður við stuðulsskipanum, sum ikki eru heimilaðar í lóg, hevur neyðugu heimildina at seta krøv um t.d. fíggarætlan, roknskap, grannskoðan, eftirlit, og kanska krevja at stuðul verður afturgoldin. Herímillum eisini samsvarandi krøv til undirliggjandi stovnar í samskipaðum feløgum. Í onkrum førum ásetir ein fyrisiting/stovnur undir landsstýrismanninum sjálv(ur) slík krøv og krevur, at stuðulsmóttakarinn við undirskrift síni bindur seg til at halda krøvini. Spurningurin er, hvussu fyrisitingin/stovnurin hevur heimild at áseta nevndu treytir, og hvussu fyrisitingin/stovnurin lógliga kann handheva kravið um t.d. afturgjalding, tá ið tað ikki er grundað á nakra lógarheimild. Í slíkum førum er tað í roynd og veru talan um privatrættarlíga avtalu og ikki tyngjandi rættarvirknad fyri borgaran.

Stuðul verður latin við eini fyrisitingarrættarlígarari avgerð (forvaltningsakt). Tað er ikki sáttmálaviðurskifti. Men tá ið farið verður í holt við at gera ein sáttmála, tí lógin ikki er nøktandi, flytur ein seg út úr almennum rætti inn í ein grá-geira, har tað í eini ósemju kann vera stórir ivi um, hvat ið hevur gildi.

Játtanarsløg

Avgerð um játtanarsløg á summum høvuðskontum á fíggarlógini sýnist vinglut og ikki reglubundin, og í fleiri førum tilvildarlígt. Í fleiri førum er stuðul ”lógarbundin játtan” ella “rakstrarjáttan”. Sjálvsognarstovnarir Fólkaháskúlin og Húsarhaldsskúlin eru tiknir við á fíggarlógini sum ”onnur játtan”. Aðrir sjálveigandi skúlar eru tiknir við sum “rakstrarjáttan”. Adventistaskúlin, sum fær 85% af læraralønunum goldnar, er “onnur játtan”.

Tjóðpallur Føroya er tikin við á fíggarlógina á eina høvuðskontu sum rakstrarjáttan við tveimum undirkontum: Vanligt virksemit og inntøkufíggarvirksemit. Á somu høvuðskontu eru 2 undirkontur afturat: Stuðul til samskipað-felag fyri áhugasjónleikarar og stuðul til sjónleikarmentan, sum verður skipað eftir somu lóg.

3.3.6 Eykajáttan

Tað kann koma fyri í fíggarárinum, at neyðugt er við nýggjum ella broyttum dispositiönum í mun til játtanirnar á fíggarlógini. Sum nevnt í partinum um Regluverkið, kann fíggarlógin í árinum verða broytt við eykajáttanarlóg, ella um so er, at málið hevur skund, við fíggarnevndarskjali.

Roynt verður at samskipa eykajáttanarlógirnar við rundskrivi frá Fíggjarmálaráðnum við høvuðsskipaðum ásetingum um eykajáttanarlógir í fíggjarárinum. Her verður ásett, hvussu nógvar eykajáttanarlógir miðað verður eftir at hava, hvørjar tíðarfreistir eru galdandi og ein høvuðsregla um útreiðsluneutralitet.

Fyri eykajáttanarlógir er tað galdandi, at landsstýrismenninir senda Fíggjarmálaráðnum tilfar fyri øki sítt, har tað verður savnað og viðgjørt til politiska støðutakan. Tær góðkendu umsóknirnar verða síðan tiknar við í uppskoti til eykajáttanarlóg.

Um so er, at eitt mál hevur skund, kann ein landsstýrismaður við undirtøku frá Fíggjarmálaráðnum senda fíggjarnevndini umsókn um at veita eykajáttan.

Framlagdar eykajáttanarlógir og framløgd fíggjarnevndarskjøl eru ógvuliga ymisk í tali tey einstøku árin:

Fíggjarár	Eykajáttanaruppskot		Fíggjarnevndarskjøl	
	Framlagt	Samtykt	Framlagt	Samtykt
1999	7	5		
2000	9	7	7	7
2001	5	4	8	6
2002	10	7	5	4
2003	6	3	4	2
2004	4	3	3	0
2005	8	6	7	5

Seinastu árin eru so statt framløgd 7-8 uppskot til eykajáttanarlóg, av hesum eru uml. 5 samtykt. Vanliga er tað uppskot frá samgonguni, ið verða samtykt, og uppskotini frá andstøðuni falla. Viðvíkjandi fíggjarnevndarskjølum er talið uml. 5 fyri hvørt árið, av hesum 5 eru 4 samtykt.

Viðgerðin í Løgtinginum/fíggjarnevndini má sigast at vera virkin, nógvar broytingar verða gjørdar í umsóknunum um játtan.

Í fíggjarárinum 2005 hava í teimum samtyktu eykajáttanarlógunum verið settar fram umbønir at fáa broytt 77 høvuðskontur. Av hesum eru 25 broyttar undir tingviðgerðini, flestu eftir uppskoti frá fíggjarnevndini, tilsamans t.kr. 51.340.

I fíggjarárinum 2004 hava í teimum samtyktu eykajáttanarlógunum verið settar fram umbønir at fáa broytt 65 høvuðskontur. Av teimum eru 34 broyttar í tingviðgerðini, flestu eftir uppskoti frá fíggjarnevndini, tilsamans t.kr. 44.206

Samsvarandi tøluni fyri fíggjarárið 2003 eru: 88 - 40 - t.kr. 77.635

Av teimum 27 fíggjarnevndarskjølunum, sum lögð eru fyri fíggjarnevndina síðani tingárið 2001, eru 10 víst burtur. Fyri tað mesta var orsøkin, at fíggjarnevndin helt ikki, at kravið “um at málið hevði skund” var lokið.

Sum frá er liðið, er tað vorðin ávís siðvenja í sambandi við eykajáttanir. Uppskot til eykajáttanarlóg verður lagt fram, tá ið landsstýrið heldur, at tørvur er á tí. Summi ár hevur landsstýrismaðurin longu

við fíggarárs byrjan lagt fram eina tíðarætlan fyri, nær hann ætlar at leggja fram uppskot til eykajáttanarlógir. Áðrenn uppskotið verður lagt fram í tinginum, skal tað, á sama hátt sum onnur lógaruppskot, verða samtykt á einum landsstýrisfundi.

Uppsetingin fylgir fíggarlógini.

Mannagongdin viðvíkjandi fíggarnevndarskjølum er tann sama, sum nevnd er omanfyri.

Ymisk viðurskifti í sambandi við eykajáttanir kunnu verða nevnd:

Útreiðsluneutralitetur

Seinastu árin hevur tað verið eitt týðiligt politisk ynski, at eykajáttanir helst ikki skulu koma fyri, tí hildið var, at við fíggarlógini er endaliga úrslitið fyri ársins fíggartørv lagt.

Um tað hóast hetta skuldi verið neyðugt við eykajáttan, hava politisk ynski verið um, at játtanin skal vera “útreiðsluneutral”, t.e. at tað einstaka økið sjálvt skal finna samsvarandi sparingar. Helst í sama játtanarslagi. Hetta krav hevur tó ikki altíð verið hildið.

Fíggarstýring innan karmarnar

Ein ikki so lítil partur av eykajáttanunum standast av ófullfíggaðum fíggarlógararbeiðinum. Avleiðingarnar av givnum játtanum eru ikki heilt greiðar í fíggarlógaruppskotinum.

Úrslitið er, at tann fíggarstýring, sum landsstýrið annars leggur upp til, ikki rættiliga heldur. Tað kann ikki útløkast, at ein ávísur kreativitetur gongur fyri seg fyri at fara uttan um karmarnar, sum landsstýrið hevur lagt. Løgtingið veit ikki um lögdu karmarnar.

Nær søkt verður

Eitt annað afturvendandi við eykajáttanum hevur verið, at tá ið tær metinger, sum hava verið grundarlag undir fíggarlógini, ikki vísa seg ikki at halda í fíggarárinum, verður ov seint søkt um eykajáttan. Sum frá er liðið, er tað vordið siðvenja, at móti ársloki verða savnað saman og søkt verður um eykajáttanir. Heystið 2004 steðgaði fíggarnevndin hesi siðvenju, við tað at fíggarnevndin noktaði at taka undir við umsóknum, har pengarnir eftir hennara fatan longu vóru brúktir.

Trupulleikin hongur nakað saman við tí ótryggleika, sum annars ræður fyri, nær ein meirnýtsla skal verða lögð fyri Løgtingið. Tað er komið fyri, at ein landsstýrismaður virkar uttan neyðugu fíggarligu heimildina.

Broytingar í viðmerkingum

Tað hava verið ymiskar fatanir av móguleikanum at broyta viðmerkingar í eini samtyktari fíggarlóg. Landsstýrið hevur fleiri ferðir sett fram uppskot um eykajáttanarlóg, sum hevur havt við sær broytingar í viðmerkingunum, t.d. viðvíkjandi endamálinum við eini kontu, ella t.d. flyting millum undirkontur á somu høvuðskontu.

Hesi uppskot hevur fíggarnevndin víst frá sær.

Í hesum sambandi eigur at verða hugsað um, at Løgtingið í árinum ikki fær kunning um, hvussu tað stendur til við fíggjarstöðu landsins, og hvussu støðan er við teimum einstøku fíggjarlógarkontunum.

3.4 Annað

3.4.1 Stovnar, grunnar o.a. uttan fyri fíggjarlógina

Landsgrannskoðanin hevur seinastu 10 árinum fleiri ferðir gjørt vart við, at fleiri landsfyrirøkur/-grunnar eru ikki undir fíggjarlógini, og at grundleggjandi ásetingar í stýrisskipanarlógini viðvíkjandi fíggjarlóg, roknskapi og grannskoðan verða ikki fylgdar. Løgtingsgrannskoðararnir hava fleiri ferðir í uppskoti til samtyktar heitt á landsstýrið um at fáa greiði á hesum viðurskiftum.

Fíggjarmálaráðið kom í november 2001 við einum álit¹, har fleiri stovnar/grunnar vórðu umrøddir. Niðurstøðan var:

- at ikki í samsvar við stýrisskipanarlógina eru nógvir av hesum stovnum/grunnum ikki á fíggjarlógini og í landsroknskapinum,
- at Arbeidsmarknaðareftirlønargrunnurin og Arbeidsloysisskipanin í stríð við § 41 í stýrisskipanarlógini krevur inn skatt uttan heimild í fíggjarlógini,
- at fyrisitingarútreiðslurnar verða ikki játtadar á fíggjarlógini í stríð við stýrisskipanarlógina § 43, stk. 2,
- at roknskapirnir verða ikki lagdir fyri Løgtingið sambært ásetingunum í § 45 í stýrisskipanarlógini.

3.4.1.1 Yvirlit yvir grunnar/stovnar, ið ikki eru á fíggjarlógini

Í talvuni niðanfyri eru útreiðslur og inntøkur fyri 11 stovnar/grunnar, sum ikki eru tiknir við á fíggjarlógini:

mió.kr.

	Rakstrar- inntøkur	Beinleið- is og óbein- leiðis skattur	Rentu- inntøkur o.t.	Rentuút- reiðslur o.t.	Lønir	Tilskot til einstak- lingar	Aðrar út- reiðslur	Nettotøl
Føroya Realkreditstovnur ²	0	0	37.997	-2.829	-2.253	0	-5.912	27.003
Arbeidsloysisskipanin	0	105.860	19.231	0	-5.802	-109.983	-6.514	2.792
Húsalánsgrunnur ³	269	0	18.171	-1.077	-4.495	0	-2.361	10.507
Arbeidsmarknaðareftir-lønar- grunnur	0	61.414	11.800	0	0	-48.009	-2.347	22.858
Landsbankin	1.138	0	75.605	-53.955	-4.832	0	-2.747	15.209
Bjálvingarstuðulslánsgrunn- ur	130	0	195	0	0	0	-896	-571
Íbúðagrannur	0	0	317	0	0	0	-365	-48
Frítíðargrunnur	0	0	837	0	0	0	-505	332
Sjálvsognarstovnurin Sambýlir	920	0	32	-396	0	0	-914	-358

¹ Landsfyrirøkur og -grunnar: Knýti til fíggjarlóg, landsroknskap og grannskoðaraviðurskifti.

² At taka til móti tapi 12.000 t. kr. er ikki tikið við.

³ Afturført at taka til móti tapi 6.756 t. kr. er ikki tikið við.

Bókamiðsølan	1.370	0	11	0	-721	0	-479	181
Búnaðargrunnurin ⁴	604	0	7.572	0	-3.113	0	-1.547	3.516
Grunnar/stovnar tilsamans	4, 431	167.274	171.768	-58.257	-21.216	157.992	-24.587	81.421

Í talvuni niðanfyri er ein samandráttur av status fyri 10 stovnar/grunnar, sum **sambært Fíggjarmálaráðnum eru landsins ogn**. Harafturat eru 7 “eksternir” grunnar, sum eru tiknir við í landsroknskapinum sum skjal, men ikki við í status í landsroknskapinum.

mió.kr.

	Aktiv					Passiv		
	Virðisbrøv	Útlán	Áogn o.a.	Tøkur peningur	Til-sam-ans	Skuld	Egin-Ogn	Til-sam-ans
<i>Landsgrunnar/ -stovnar:</i>								
Føroya Realkreditstovnur	78	562	3	5	648	70	578	648
Arbeiðsloysisskipanin	472	0	3	24	499	8	491	499
Húsálánsgrunnurin	106	204	22	110	442	14	428	442
Arbeiðsmarknaðareftirlønargrunnurin	153	0	38	141	332	1	331	332
Landsbankin, netto	0	0	0	134	134	0	134	134
Bjálvingarstuðulslánsgrunnurin	0	61	0	4	65	1	64	65
Íbúðagrinnurin	0	6	10	8	24	12	12	24
Frítíðargrunnurin	0	0	0	15	15	0	15	15
Sjálvsognarstovnurin “Sambýlir”	0	0	11	1	12	8	4	12
Bókamiðsølan	0	0	2	2	4	2	2	4
Landsgrunnar/ -stovnar tilsamans	809	833	89	444	2.175	116	2.059	2.175
<i>Eksternir landsgrunnar:</i>								
Vinnuframagrinnurin	0	0	5	54	59	8	51	59
Forskotsgrinnur Fiskiflotans	0	0	12	13	25	0	25	25
Endurgjaldsgrinnur Alivinnunnar	0	0	0	7	7	0	7	7
Mentanargrunnur Landsins	0	0	0	5	5	0	5	5
Granskingargrunnurin	0	0	6	0	6	0	6	6
Grunnur ætlaður brekaðum	0	0	0	1	1	0	1	1
Búnaðargrunnurin	93	70	0	61	224	1	223	224
Eksternir landsgrunnar, tilsamans	93	70	23	141	327	9	318	327
Grunnar/stovnar tilsamans	902	903	112	585	2.502	125	2.377	2.502

⁴ Roknskapirnir fyri ávikavist Føroya Jarðagrinnur og Grinnurin fyri vasktrahús og grønmætisframleiðslu

3.4.1.2 Verandi knýti til fíggjarlógina og landsroknskapin

Vanliga eru hvørki fyrisitingarútreiðslur ella virkseimi hjá stovnunum/grunnunum tikið við á fíggjarlógini, tó við hesum undantøkum:

- Apoteksverkið er tikið við á fíggjarlógini sum "Landsfyrirøka",
- Menningargrunnurin, Granskingargrunnurin, Mentanargrunnurin og Grunnurin ætlaður brekaðum fáa stuðulsjáttan á fíggjarlógini,
- Fyrisitingarútreiðslurnar hjá Granskingargrunninum (Granskingarráðnum) og Mentanargrunninum verða játtaðar á fíggjarlógini

Sambært lóg um Menningargrunnin og Búnaðargrunnin skulu útreiðslur og inntøkur ikki verða tiknar við á fíggjarlógini.

Fyrisitingarútreiðslurnar til Landsbankan, Húsálansgrunnin og Føroya Realkredittstovn verða fíggjaðar við einum rentumarginali, og hesir stovnar hava tí í veruleikanum "óavmarkaðar" møguleikar at økja fyrisitingarútreiðslurnar uttan politiska uppílegging.

Arbeidsmarknaðareftirlønargrunnurin og Arbeidsloysisskipanin krevja gjøld frá lønmóttakarum og arbeiðsgevarum, og fyrisitingarútreiðslurnar verða fíggjaðar við teimum kravdu gjøldunum.

Stovnarnir/grunnarnir senda inn roknskap til løgtingsgrannskoðararnar, men bert roknskapurin fyri Húslánsgrunnin, Íbúðagrunnin, Bjálvingarstuðulslánsgrunnin og Búnaðargrunnin verður lagdur fyri Løgtingið til góðkenningar sambært § 45, stk. 4, í stýrisskipanarlógini.

3.4.2 Sjúkrakassar

Við fyriskipan frá 22. desember 1928 verður lóg nr. 144 frá 10. mai 1915 "om anerkendte sygekasser" við seinni broytingum sett í gildi í Føroyum. Limaskapur í einum sjúkrakassa var valfríur, men sum frá leið, vórðu ásetingar gjørðar í lóggávuni, sum stuðlaðu upp undir limaskap í einum viðurkendum sjúkrakassa.

Við lóg nr. 573 frá 19. desember 1969 "Lov for Færøerne om den offentlige sygeforsikring" vórðu fólk yvir 16 ár, sum ikki vildu vera limir, kravd at rinda eina lítla ásetta upphædd til ein sjúkrakassa, sjálvt um tey av hesi orsök ikki fingur rætt til veitingar úr kassanum. Lógin gjørdi mun á njótandi og gjaldandi (hvílandi) limum.

- njótandi limir vóru byttir í A- og B-limir – alt eftir inntøkuviðurskiftunum.
- gjaldandi limir, vanliga nevndir C-limir, høvdu ikki rætt til veitingar úr sjúkrakassanum, m. a. læknahjálp. C-limir skuldu rinda eitt minni limagjald enn A- og B-limir.

Rindaði ein njótandi limur ikki limagjaldið innan eina neyvari ásetta gjaldsfrist, gjørdist hann C-limur.

Við Løgtingslóg nr. 86 frá 6. juni 1997 varð L. 573/1969 broytt soleiðis, at eitt og hvørt fólk yvir 18 ár **hefur skyldu at vera limur í einum sjúkrakassa**. Heitini njótandi og hvílandi limur vórðu strikað. Somuleiðis vórðu inntøkuviðurskiftini, sum treytaðu A- og B-limaskap, strikað. Í staðin kom í gildi ein nýggj lýsing viðvíkjani A- og B-limum.:

- A-limir hava ein fastan lækna, og sjúkrakassin rindar útreiðslurnar til læknahjálp.

- B-limir kunnu frítt velja lækna og skulu sjálvir rinda útreiðslurnar til læknahjálpi.

Allir borgarar yvir 18 ár hava soleiðis sambært lóg skyldu til at vera limir, og limirnir hava sambært lóg skyldu til at rinda limagjald. Aftur at hesum stava uml. 25% av inntøkunum frá fíggjarlógini.

Broytti Løgtingið ásetingarnar í lógini um tvungnan limaskap ella ásetti, at inntøkurnar skuldu fara til aðra fyrstingarlíga eind, hevði fíggjarliga grundarlagið undir sjúkrakøssum, sum nú eru, farið. Sostatt eru sjúkrakassarnir sæð úr einum búskaparligum sjónarhorni heilt bundnir at játtan frá Løgtinginum.

Virki sjúkrakassanna nú má sigast at vera ein av nógvu fyrstingarlígu finnum í eini stórari samansjóðaðari almanna- og heilsuskipan, sum stendur fyri helvtini av útreiðslunum á fíggjarlógini.

3.4.3 Tænastumannapensjónir

Pensjónir eru í tveimum grundleggjandi útgávum:

- ein tilskotsgrundað pensjónsskipan, og
- ein gjaldsgrundað pensjónsskipan (tilsagnarskipan)

3.4.3.1 Tilskotsgrundað pensjónsskipan (sáttmálasett)

Henda skipanin er eyðkend við tað, at arbeiðsgevarin rindar eitt fast frammanundan ásett gjald til pensjónsskipanina hjá tí starvsetta, vanligast ein ávísan prosentpart av lönini hjá starvsetta.

Ábyrgd arbeiðsgevarans fyri starvsetta heldur uppá við inngjaldi til ein pensjónskassa ella tryggingarfelag.

Útreiðslur til pensjón er roknað inn í lönarsummin í játtanini til ráðið/stovnin og verða konteraðar sum lönarútreiðslur.

3.4.3.2 Gjaldsgrundað pensjónsskipan (tænastumenn)

Henda skipanin er eyðkend við tað, at arbeiðsgevarin hevur bundið seg til at gjalda út eina ávísa upphædd til verandi og fyrrverandi starvsett (tænastumenn), tá tey gera av at fara frá við eftirløn. Arbeiðsgevarin (landskassin) er eisini bundin til at rinda pensjón til eftirsitandi hjúnafelaga og til børn undir 18 ár.

Útreiðslur, ið javnan verða goldnar til pensjónsskyldur, eru ikki roknaðar við í lönarsummin í játtanini til deildina ella ráðið/stovnin og verður ikki konteraðar javnani sum lönarútreiðslur.

Tá ið starvssetti fer frá við eftirløn, verða pensjónsútreiðslurnar ikki flokkaðar á stovnin, men á eina serliga kontu til pensjónir.

Tað er tí – samanumtikið – biligari hjá einum stovni at hava ein tænastumann settan í starv ístaðin fyri ein sáttmálasettan.

4 Reglur í fíggjarætlan og játtanarskipanum í øðrum londum

4.1 Danmark

4.1.1 Regluverkið

Ríkisfíggjarætlanin er grundarlagið undir virksemi ríkisins í einum fíggjarári (kalendaraári). Fyri stjórnina leggur Fíggjarmálaráðharrin hana fram sum lógarupskot, ið Fólkingið samtykkir og drotningin staðfestir. Fólkingið hevur játtanarmyndugleika og hevur eftirlit við, hvussu játtanirnar verða nýttar.

Eingin útreiðsla kann verða hildin uttan játtan (játtanarheimild) í eini játtanarlóg. Tað eru 3 sløg av játtanarlógum: Tann árliga fíggjarlóg, fyribils játtanarlóg, sum verður sett fram, um so er, at fíggjarlógin í hendingaførum ikki kann væntast liðugt viðgjørð, áðrenn fíggjarárið byrjar, og tann árliga eykjáttanarlóg, sum fevnir um broytingar av játtanum eftir, at fíggjarlógin er samtykt.

Tær grundleggjandi reglurnar standa í ásetingum í grundlógini um fíggjarstýrið, sum í síni heild svara til líkar ásetingar í Junigrundlógini frá 1849.

§§ 45-46 í grundlógini eru so leiðis orðaðar:

§ 45. Forslag til finanslov for det kommende finansår skal fremsættes for folketinget senest fire måneder før finansårets begyndelse.

Stk. 2. Kan behandlingen af finanslovsforslaget ikke ventes tilendebragt inden finansårets begyndelse, skal forslag til midlertidig bevillingslov fremsættes for folketinget.

§ 46. Forinden finansloven eller en midlertidig bevillingslov er vedtaget af Folketinget, må skatterne ikke opkræves.

Stk. 2. Inden udgift må afholdes uden hjemmel i den af Folketinget vedtagne finanslov eller i en af folketinget vedtaget tillægsbevillingslov eller midlertidig bevillingslov.

Afturat hesum kemur ásetingin í § 47 um at leggja fram ríkisroknskap (stk. 1), ríkisgrannskoðararnir, val og virki (stk. 2) og framløga í Fólkinginum av ríkisroknskapinum til góðkenningar (stk. 3).

Av §§ 45-46 sæst, at játtanir verða givnar fyri 1 ár (eittármeginreglan), at fíggjarlógin skal vísa allar inntøkur og útreiðslur landsins (fullvegismeginreglan), og at játtan skal vera bæði fyri inntøkum og útreiðslum (bruttomeginreglan). Hesar grundreglur skulu tó ikki skiljast sum ófrávikiligar. Sostatt kunnu undantøk verða gjørð við samtykki Fólkingingsins.

Keldan til § 45 var tann belgiska stjórnarskipanin (1831), har landsfíggjarætlanin verður samtykt sum lóg.

Fíggjarlógin (ella aðrar játtanarlógir) eru ikki hægri ella lægri enn aðrar. Sostatt kann verða lóggivið á fíggjarlógini. Tað verður gjørt við átekningum, sum broyta, nágreina, leggja afturat ella strika ásetingar í lógini, ella sum er neyðug nýggj materiell lógarheimild.

Ógvuliga sjáldan verða átekningar tiknar við í fíggjarnevdarskjøl, sum seinni verða formaliseraðar á eykafíggjarlógini. Í einstøkum førum eru átekningar tiknar beinleiðis við á eykafíggjarlógini.

Av tí at fíggjarlógin er lóg, kann játtanarlinjan á høvðuskontustigi í høvuðsheitum eisini vera tann neyðuga (materiella) heimildin fyri t.d. stuðli.

Av søguligum orsøkum verður landsfíggjarætlanin í Íslandi, Grønlandi og Føroyum – eins og í Danmark – samtykt sum lóg.

Ásetingin í § 47 er lutvíst nøktað við ríkisroknskaparlógini við atknýttum kunngerðum o. ø., lutvíst við statsgrannskoðarlógini við atknýttum fólkatingssamtyktum, sum lóg um at grannskoða ríkissins roknskapir o.a. (ríkisgrannskoðarlógin) leggur seg aftrat.

Harafturímóti eru ikki ásetingar við lóg, sum gjøllari uppfylla § 45 um játtanararbeiðið, ella § 46 um játtanarnýtsluna. Hetta hevur neyvan nakran samanhag við, at játtanin verður samtykt sum lóg. Bæði Ísland og Grønland hava soleiðis eina játtanarlóg. Orsøkin er heldur, at Fíggjarmálaráðið hevur ikki hildið tað verið neyðugt, og spurningurin ikki er reistur í fíggjarnevndini.

Neyvari reglur fyri játtanararbeiðið og játtanarnýtsluni eru lutvíst í játtanarvegleiðingini, lutvíst í Fíggjarmálaráðsins búskaparfyrisingarligu vegleiðing (ØAV). (Fleiri reglur eru ásettar í rundskrivum um t.d. gjaldskort, keyp og tænaðstúlar).

Tann fyrsta játtanarvegleiðing kom í 1972. Tað var eitt lutfalsliga stórt verk, sum bygdi á fyrisingarligar reglur, sum tá vóru, um játtanarviðurskifti, og sum bæði fataði um vegleiðandi tilfar um at leggja fram uppskot o.a. og bindandi reglur um ræði á játtanum. Fyri at leggja dent á munin millum vegleiðandi og bindandi tilfar, var játtanarvegleiðingin seinni flutt til eina serliga vegleiðing (Játtanarhandbókin). Fyri Játtanarhandbókina kom ØAV, sum er eitt víðfevnt regluverk, sum bara er teldutøkt (www.oav.dk), og sum Økonomistyrelsen undir Fíggjarmálaráðnum alsamt dagførir. Fyri at kunna geva eina heildarmynd av reglunum um játtanarlógina eru (bindandi) reglurnar í Játtanarvegleiðingin nú (eisini) flætaðar inn í ØAV.

Tann seinasta játtanarvegleiðingin er frá 2001. Hon varð sum undanfarnar útgávur send út við rundskrivi. Frammanundan hevði hon verið lögð fyri fíggjarnevndina sum fíggjarnevdarskjøl. Nevndin hevði ikki viðmerkingar til játtanarvegleiðingina.

Í sambandi við játtanarbroytingina viðvíkjandi útreiðsluroknskapum og –ætlanum⁵ er væntandi, at nýggj játtanarvegleiðing verður send út um ársskiftið 2006.

Borið saman við ráð og stýrir o.a. er játtanarvegleiðingin – hóast heitið ikki lýsir tað so væl – at rokna sum eini tænaðstúð, sum skulu verða fylgd. Fyri ráðharrar og embætisfólk kann hetta fáa fylgjur, um ikki boðini verða fylgd.

Í fleiri førum kunnu undantøk frá Játtanarvegleiðingini verða gjørd. Tá skal tað ganga týðiliga og greitt fram av viðmerkingunum.

---

⁵ Kelda: “Omkostningsprincipper i staten – omlægning af det statslige budget- og regnskabssystem”

Við samtykt fíggjarlógaruppskot og góðkend fíggjarnevndarskjöl o.a. leggur Fólkatingið, og somuleiðis fíggjarnevndin, til grund, at uppskotið er uppsett í samsvari við reglurnar fyri tað og játtanirnar verða brúktar í samsvari við játtanarvegleiðingina.

Játtanarvegleiðingin 2001, sum er útkomin sum bók, (112 síður) byrjar við einari stuttari gjøgnumgongd av nýggjum reglum samsvarandi Játtanarvegleiðingini 1996. Eftir hetta verður greitt frá játtanarskipanini (kapittul 1), nýtsla samsvarandi givnum játtanum (kapittul 2) og nýggjum ella broyttum skipanum í fíggjarárinum (kapittul 3). Sum skjal er prentað eitt yvirlit yvir galdandi reglur á játtanarøkinum, dømi um hvussu eitt fíggjarnevndarskjál skal síggja út og standardkontuætlan. Til seinast er eisini ein orðalisti við.

Viðmerkjast skal, at játtanarvegleiðingin er ikki skrivað so neyvt og eintýdd, sum lógir verða skrivaðar.

Lagt eigur at verða afturat, at fíggjarlógaruppskotið – umframt fíggjarlógartekstin og viðmerkingarnar til felagsgreinirnar – fatar um eina frágreiðing um landsins fíggjarætlan, játtanarskipan og eina uppslagsvegleiðing. Til seinast eru nógvar nyttugar orðafrágreiðingar og ein orðalisti tikið við

4.1.2 Uppseting og innihald

Í ØAV eru áetingar út í æsir um uppseting og tað, ið stendur í fíggjarlógaruppskotinum.

Í fíggjarlógaruppskotinum eru (lógar)tekstur og viðmerkingar. Viðmerkingarnar samsvara í høvuðsheitunum við viðmerkingarnar til onnur lógaruppskot. Tó eru týðandi munir. Í viðmerkingunum verða undantøk frá reglunum í Játtanarvegleiðingini og heimild at reka inntøkufíggjað virksemi o.a. tikið við.

Fíggjarlógaruppskotið er býtt í greinir, serstakliga ráðharraøkisgreinir (§§ 5-28) og felagsgreinir (§§ 34-42).

Teksturin í fíggjarlógaruppskotinum byrjar við fleiri yvirlitum yvir útreiðslu-, inntøku og løgújáttan. Afrat hesum leggja seg samsvarandi yvirlit undir teimum einstøku greinunum.

Hóast yvirlitini eisini síggjast í samtyktu fíggjarlógini, eru tey veruliga ikki partar av lógartekstinum.

Í tekstinum er hvør einstøk grein – umframt yvirlit (A) – býtt í játtanir (B) og viðmerkingar (C). Fólkatingið hevur bara atkvøðugreiðslu um B og C

Teksturin fatar um 3 grundstøði: grein, høvuðsøki og høvuðskonto. Fólkatingið atkvøður á høvuðskontugrundarlagi.

Í viðmerkingunum eru høvuðskontur býttar í undirkontur og standardkontur.

Viðmerkingarnar til hvørja einstaka grein byrjar við einum samandrætti av lýsing viðvíkjandi uppgávum og útreiðslum. Lyklaupplýsingar verða savnaðar í eina fleirarájttan og eitt yvirlit yvir slag. Harafturat er eitt yvirlit yvir á hvørjum kontum, nettostýrdir aktivitetir verða gjørdir, ella útreiðslur hildnar og inntøkur fingnar á inntøkujáttanini og løgújáttanini.

Til hvørja hövuðskontu sæst ein játtanarútgreining fyri tað bruttostýrda økið (løgújáttan, lógarbundin játtan, eykajáttan og onnur játtan) fyri ætlaðu nýtsluna býtt út á undirkontur og útreiðsluslag. Á tí nettostýrda økinum (rakstrarjáttan og landsfyrirøkur) verður bara sett ein nettoútreiðslujáttan.

Viðmerkingarnar fyri stovnar, sum hava verið við í royndini við útreiðsluroknskapum og -ætlanum, fata ikki um játtanarútgreining (býti á undirkontur og standardkontur fyri fíggjarárið og tey 2 árin frammanundan og játtanarárini). Harafturímóti er tikið við eitt fíggjaryvirlit, sum vísir samlaða skuld og lánikarm og nýtslustig fyri fíggjarárið og játtanarárini. Sum dømi kann verða nevnt Økonomistyrrelsen undir Fíggjarmálaráðnum (§ 7.12.01.).

4.1.3 Tíðarskeið

Fíggjarmálaráðharrin leggur fram fíggjarlógaruppskot fyri næsta fíggjarár seinast 4 mánaðir fyri fíggjarársbyrjan, sbr. § 45, stk. 1 í grundlógini. Eftir tingskipan Fólkatingsins § 10, stk. 2 kann uppskotið verða lagt fram skrivliga, uttan at tingið er saman. Hesa framløgu ger Fíggjarmálaráðharrin, áðrenn august mánaður er úti. Fólkatingsformaðurin beinir síðan uppskotið í fíggjarnevndina.

Fíggjarlógaruppskotið verður viðgjørt fyrstu ferð í Fólkatinginum við eini 1. viðgerð fyrst í september. Fólkatingið kallar inn serskilt til henda fundin.

Uppskotið fellur burtur, tá ið nýggja fólkatingsárið byrjar og verður lagt framaftur fyri Fólkatingið fyrst í oktober.

Fíggjarlógaruppskotið skal eftir hetta sum onnur lógaruppskot hava tríggjar viðgerðir í Fólkatinginum og nevndarviðgerð. Broytingaruppskot frá stjórnini verður lagt fram í tveimum umførum: Vanlig og prístreytað broytingaruppskot.

Broytingaruppskot frá stjórnini leggur Fíggjarmálaráðharrin fram. Broytingaruppskotini verða lögð fram í Fólkatinginum í álitinum frá fíggjarnevndini um fíggjarlógaruppskotið og verða viðgjørð í 3. viðgerð av fíggjarlógaruppskotinum. Tað verður gjørt um miðjan november. Vanliga setir stjórnin ikki fram broytingaruppskot til framlögð broytingaruppskot. Um so skuldi verið, verður broytingaruppskotið afturkallað, og nýtt broytingaruppskot sett fram.

Fyrst í desember setir Fíggjarmálaráðharrin fram stjórnarinnar prístreytaða broytingaruppskot. Tað verður gjørt uttan um álitid.

Endalig atkvøðugreiðsla um fíggjarlógaruppskotið við 3. viðgerð, sum vanliga er fyri júl.

Eftir staðfesting verður fíggjarlógin kunngjörd í Lógtíðindum B.

Í februar í fíggjarárinum eru til taks dagførdu viðmerkingarnar, soleiðis at samtyktar játtanir beinanvegin kunnu berast saman við viðmerkingarnar, sum hoyra til.

Í fíggjarárinum viðger fíggjarnevndin uml. 200 fíggjarnevndarskjøl, sum verða tikin við í uppskotinum um eykafíggjarlóg.

Fíggjarmálaráðharrin leggur fram eykafíggjarlógarruppskotið í Fólkatíngingunum í mars, og verður tað samtykt av tíngingunum í mai árið eftir viðkomandi fíggjarár. Vanliga koma ikki broytingarruppskot frá stjórnini.

Eykafíggjarlógin verður eisini kunngjørd í Lógtíðindum B

4.1.4 Ræðisfyrirteyrt

Ásetingarnar í játtanarvegleiðingini eru ein partur av teimum fyrirteyrtum, sum játtanirnar á fíggjarlógini verða givnar eftir. Fyri ta einstøku játtanina kann tað í viðmerkingunum í serstøkum førum verða ásetingar um nýtslufyrirteyrtir, sum eru serligar fyri ta ávísu játtanina, og sum víkur frá vanligu reglunum í játtanarvegleiðingini. Hesar serligu ásetingar er savnaðar undir einum í viðmerkingunum undir yvirskriftini “Serligar játtanarásingar”. Harafturat kann viðkomandi ráðharri fyri einstakar stovnar áseta ræðisavmarkingar fyri nýtslu av játtanini.

Ræðisreglurnar síggjast í játtanarvegleiðingini og er knýtt at tí ávísa játtanarslagnum Hetta stendur í tekstinum til fíggjarlógina.

6 játtanarsløg eru. Av teimum eru 5 knýtt at rakstrarætlanini og 1 at løguætlanini. Rakstrarjáttan og landsfyrirøkka eru nettojáttanir. Hini eru bruttojáttanir. Tað er einki játtanarslag fyri inntøkuætlan (skattir o.a)

Játtanarsløgini eru hesi:

- Rakstrarjáttan.
- Landsfyrirøkka.
- Løgujáttan.
- Lógarbundin játtan.
- Játtan at taka til.
- Onnur játtan.

Rakstrarjáttan (BV pkt. 2.6).

Rakstrarjáttan verður brúkt, tá ið roynt verður at røkka málinum við játtanini við statsligum rakstravirksemi, t.e.. við at seta fólk í starv og halda útreiðslur í hesum sambandi, undir hesum at keypa tænastrævingar, keypa útgerð og reka bygningar. Rakstrarjáttan fatar um rakstrarútreiðslur, inntøkur og onkran smávegis stuðul við tilknýti at rakstrinum.

Útreiðslurnar eru ein karmur, og býtið út á standardkontur er sum útgangsstøðið ikki bindandi. Tó er tað galdandi, at meðan loyvt er at flyta upphæddir av standardkontum fyri løn á aðrar rakstrarstandardkontur, kann ikki verða flutt mótsettan veg.

Í játtanarvegleiðingini eru ásettar serreglur fyri ávíst virksemi (leigumál, borðfæ og fíggjarliga langleigu). Harafturat skulu nýggj störv í lønarflokki 37 og omanfyri verða góðkend í Fíggjarmálaráðnum.

Á eini høvuðskontu kann ein heldur handilsligur partur av rakstrinum verða skildur frá sum inntøkufíggjað virksemi, sum játtanarlíga er fríari stillaður, jfr. BV pkt. 2.6.6. Prísur fyri ávísu vøruna ella tænastrævingina skal verða ásettur, soleiðis at tað ikki verður kappingaravlagandi, og soleiðis at fulnaður fæst fyri bæði beinleiðis og óbeinleiðis kostnað.

Ein stovnur, sum fremur inntøkufíggað virksemin, kann sjálvur ráða yvir heildarumsetninginum, sum knýttur er at virkinum. Yvirskot og undirskot í einum fíggarári kan verða flutt til ávikavist nýtsu og útlíking seinni ár. Tað samanlagda úrslitið skal tó ikki vera negativt 4 ár á rað.

Fyri stovnar, sum fáast við ikki-handilsligt virksemin, men eru heilt ella lutvíst fíggaðir av stuðli, gávum o.ø., eru reglurnar um stuðulsfíggað virksemin galdandi, jfr. BV pkt. 2.6.7. Her kunnu útreiðslur verða rindaðar so hvørt, og sum samsvara ársins inntøkum og nýtslu av yvirskoti frá árum frammanundan.

Granskingarstovnar kunnu fáa loyvi at reka stuðulsfíggað granskingarvirksemin, smb. BV pkt. 2.6.8. Reglurnar líkjast nógv teimum, sum galda fyri stuðulsfíggað virksemin.

Játtan til landsfyrirøku (BV pkt. 2.7).

Landsfyrirøka verður brúkt, har sum landsfyrirøkan sum heild ber brá av at vera handilslig, og har tað av hesi orsök ætlandi verður givið virkisins leiðslu víðari frælsi at laga virksemin til marknaðarlig viðurskifti.

Tann játtanarlíga stýringin fatar um, at ein landsfyrirøka skal lúka nettotalið, t.e. útreiðslur minus inntøkur. Yvirskot ella undirskot kann eftir gjøllari reglum verða flutt til ávikavist útlíking ella nýtslu seinni ár.

Løgujáttan (BV pkt. 2.8).

Hetta slagi av játtan verður nýtt, tá ið bygningar og verkløg verða avhend, útvegað ella gjørd. Løgujáttan verður harafturat brúkt, har íleggingarstuðul ella lán verða veitt til ávísar byggi- ella løguverkætlanir, sum ikki eru lógarbundnar.

Lógarbundin játtan (BV pkt. 2.9).

Lógarbundin játtan verður brúkt fyri játtanarmeting, t.e., har nýtslan av játtanini ikki er stýrd av fíggarlógini, men av tí undirliggjandi materiellu lóggávuni. Játtanarslagið verður brúkt serlig á stuðulsøkinum, har stuðulsmóttakarinn sambært lóggávuni hevur vunnið sær rætt til eina ávísa stuðulsupphædd, og har støddin á stuðlinum ella útrokningargrundarlagið er ásett við lóg.

Játtan at taka til (BV pkt. 2.10).

Hetta slag av játtan verður brúkt, har ynski er um møguleika at framflyta óbrúktar stuðuls- og puljuupphæddir at taka til.

Onnur játtan (BV pkt. 2.11).

Játtanarslagið verður brúkt í øðrum førum, har roynt verður, at játtanarendamálið verður varðveitt við stuðulsveiting, lánnum o.ø.. ella við at uppkrevja inntøkur, sum ikki natúrlíga eru knýttar at rakstrar- og løguverkætlan.

4.1.5 Eykajáttan

Fíggarlógin kann, sbr § 46, stk. 2 í grundlógini, seinni verða broytt við eykajáttanarlóg.

Kortini er tað gjøgnum fleiri ár vorðið til rættarsíðvenju, har ein ráðharri, ístaðin fyri við millumbilum at leggja fram uppskot til eykajáttanarlóg, leggur fram eina ítøkiliga játtanarumsókn (fíggarnevndarskjál) fyri Fólkatingsins fíggarnevnd. Játtan fíggarnevndarskjól verða síðan formlíga staðfest í eykafíggarlóg, sum verður lögð fram og samtykt eftir fíggarárslok, og er soleiðis ein eftirjáttanarlóg.

Er undirtøka fingin frá fíggjarnevndini fyri einum virksemi, er støða ráðharrans tann sama, sum um játtanin var givin við játtanarlóg. Tað merkir við øðrum orðum, at tað ikki (longur) er orsök at tengja ta fyrirtreyt til játtanarheimild fíggjarnevndarinnar, at virksemið síðan fær góðkenning Fólkatingsins.

Tað er ein fyrirtreyt fyri góðkenning fíggjarnevndarinnar, at reglurnar í játtanarvegleiðingini um at seta upp fíggjarnevndarskjøl er fylgd, undir hesum at undirtøka er fingin frá Fíggjarmálaráðnum.

Fyri at fremja virksemi, sum fíggjarnevndin hevur tikið undir við, eru ræðisreglurnar í játtanarvegleiðingini galdandi og møguliga serstakar avmarkingar, sum fíggjarnevndin hevur knýtt at undirtøkuni, t.d. afturmelding til nevndina.

Fíggjarnevndarskjølini eru fækkað ógvísliga seinastu árin. Sum nevnt omanfyri eru nú uml. 200 um árið. Tað kemst av, at játtanarskipanin er nútíðargjørd og effektiviserað, og stovnað eru játtanarsløg við liðiligari ræðisreglum, sum eisini veita loyvi til eftir gjøllari reglum at flyta yvirskot (uppsparing) ella undirskot til seinni fíggjarár.

Aftur at nýggjum ella broyttum virksemi krevst, at virksemi við útreiðslu- og inntøkuávirkan seinni fíggjarár skulu hava nýggja játtan við fíggjarnevndarskjali. Hetta er eisini galdandi fyri nýtsluna av treytaðum játtanum, sum eru nevndar í Játtanarvegleiðingini (óvanlig leigumál, ávísar sjálvsábyrgdartryggingar, IT-virksemi yvir 50 mió. kr., byggi- og løguverkætlanir yvir 10 mió.kr. og keypt og seld føst ogn yvir 5 mió. kr. o.a.)

Fíggjarlógin og eykafíggjarlógin vísir tilsamans játtanina fyri viðkomandi fíggjarár. Nýtslan sæst á ríkisroknskapinum. Av hesum síggjast sostatt tey frávik frá fíggjarlógini, sum kunnu verða mett sum veruligar broytingar í játtanunum.

Í uppskotinum til eykafíggjarlóg verður tí ikki frávik frá fíggjarlógini tikin við, sum standast av flyting av játtanum, meirútreiðslum, sum samsvara meirinntøkum til nettojáttanir, keypsmvg uttan rætti til frádrátt og broyttar ætlanir fyri lógarbundnar útreiðslur.

Uppskot til eykafíggjarlóg verður gjørt – á sama hátt sum fíggjarlógaruppskotið – av Fíggjarmálaráðnum grundað á tilfar frá teimum einstøku ráðharrastovnunum. Tilfarið skal verða Fíggjarmálaráðnum í hendi fyrst í desember.

Fíggjarmálaráðið gjøgnumgongur tilfarið og ansar m.a. eftir, at uppskot, sum tikin eru við, eru í samsvari við undirtøkuna frá Fíggjarmálaráðnum og samtykki frá Fíggjarnevndini.

Uppskot til eykafíggjarlóg verður ikki lagt fyri Fólkatingsið fyrrenn eftir fíggjarárslok. Stjórnin leggur vanliga ikki fram broytingaruppskot.

Uppskotið til eykafíggjarlóg er á sama hátt sum fíggjarlógaruppskotið býtt í ein tekstpart og ein viðmerkingarpart, har tekstparturin er sjálvtt uppskotið og viðmerkingarnar fata um útgreining og viðmerkingar til uppskotið.

4.1.6 Ætlanar- og játtanarskipanin nútíðargjørd

Játtanarskipanin verður støðugt nútíðargjørd og lagað til verandi viðurskifti.

Við broytingini í játtanarskipanini í 1980-árunum varð skipanin við kørmum ment til tess at gera tað móguligt við meiri miðspjaðing og at geva íblástur til størri ábyrgdarkenslu. Í tí sambandi vórðu stovnaðir høvuðskarmar, har allar útreiðslur og inntøkur á einum ráðharræki vórðu undir karmstýring. Samstundis var tikið í nýtslu mótvegis kommununum ein víðkað heildarkarmgrundregla.

At enda varð eisini móguleikin tikin við at flyta ikki brúktar játtanir til rakstrarútreiðslur til seinni fíggarár við at siga frá endamálinum, sum uppsparda upphæddin skal verða brúkt til. Karmstýring kom eisini viðvíkjandi starvsfólkatali. Eisini vórðu landsfyrirøkur nettostýrðar, og aðrir stovnar fingi móguleika at reka inntøkufíggað virki o.a.. At enda skuldi í fíggarárinum verða gjørd ætlan fyri væntað prís- og lønargrundarlag.

Sum framhald av játtanarbroytingini vórðu stig tikin til at máta, hvussu effektivt uppgávarnar vórðu røktar, og virksemisupplýsingarnar vórðu skipaðar í átekingar fyri at gera tað móguligt at greina, um politisku úrslitini, sum sett vóru á skrána, vóru nádd á effektivasta hátt.

Til seinast varð eisini ein nýggj og einfaldari kontuætlan tikin í nýtslu, sum skerjir talið av játtanum niður í helvt.

Henda gongdin helt fram í 1990-árunum, tá ið fleiri stig vóru tikin at loysa bindingar, samstundis sum miðfyrisingin lýsti eftir eini fráboðanarskipan, sum kundi máta, um tað nýggja frælsið varð umsitið skilaliga.

Sum nevnt varð eisini skipanin við eykafíggarlóg broytt, soleiðis at eykafíggarlógin ikki longur stendur sum ein tillagaður roknskapur, men varð ein verulig játtanarlóg. Bara broytingar, sum viðvíkja støddini á játtanini, verða tiknar við í eykafíggarlógini, men broytingar, sum viðvíkja nýtsluni, verða ikki longur tiknar við. Broytingunum verður greitt frá í sambandi við, at roknskapur verður lagdur fram.

Samstundis varð játtanarskipanin á øllum rakstrarøkinum broytt til eina nettojáltanarskipan. Ársverksstýringin fall burtur. Skipanirnar við at spara upp rakstrarpening og at endurjálta stuðul o.a. vóru samskipaðar og vóru gjørdar sjálvvirkandi sum liður í játtanaruppgerðini. Loksins varð stýringin á løguøkinum gjørd einfald.

Samstundis vóru virkisroknskapir gjørdir fyri allar størri stovnar, har greitt skal verða frá nýtsluni av játtanunum og náddum úrslitum. Seinni varð skipanin gjørd einfald undir heitinum årsfrágreiðing.

Frá 2001 vóru nýggjar grundreglur nýttar fyri játtan av tilsøgnum. Eftir hetta verður tilsøgn um stuðul útreiðsluførd, tá ið ábyrgdin verður átikin, í staðin fyri sum áður, tá ið útgoldið varð. Játtanin á fíggarlógini samsvarar eftir hetta við ársins tilsagnarkarm. Harafturat varð gjørd ein nýggj húsaleiguskipan hjá landinum við miðsavning kring Slots- og ejendomsstyrelsen undir Fíggaráráráðnum og (fyri universitetini) Byggedirektoratet undir Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling.

Í juni 2004 tók fíggarnevndin undir við (fíggarnevndarskjal 163), at fullførd verður ein játtanar- og roknskaparbroyting. Arbeiðið var longu byrjað við eini royndarskipan við útreiðslugrunnaðum

roknaskapum, sum ganga til 2007. Í 2004 varð roynd við útreiðslugrunndaðum játtanum, sum standa í fíggjarlógini fyri 2005, sett í gongd,

Útreiðslugrunndaðar rakstrarjáttanir verða alment setar í verk frá 2007.

4.2 Grønland

4.2.1 Regluverkið

Umframt ásetingar í “lagtingslov nr. 11 af 20. oktober 1988 om landstinget og landstyret” eru reglurnar viðvíkjandi játtan ásettar í eini serstakari játtanarlóg.

Í játtanarlógini, sum er frá 1999, eru játtanarsløg og leiðreglur fyri, hvussu játtanirnar verða brúktar, formskipað og neyvt lýst, umframt at ymisk sløg av nýggjum og broyttum játtanum eru formskipað

Játtanarlógin skal vera við til at tryggja bata og menna upplýsingarundarlagið umframt at fylgja við útreiðslunum á játtanarøkinum. Upplýsingarkrøvini eru at menna:

- Reglugrundarlag,
- Játtanartreytir,
- Virksemissupplýsingar, og
- Krøv um tvørgangandi játtanarupplýsingar.

Í játtanarlógini eru fleiri heimildir til landsstýrismannin í fíggjarmálum at áseta reglur á økinum, undir hesum at gera eina játtanarreglugerð.

4.2.2 Uppseting og innihald

1. Játtanargrundreglur

Her verða játtanargrundreglurnar ásettar:

- Fíggjarlógin fatar um allar útreiðslur og inntøkur landskassans í fíggjarárinum og skal soleiðis vísa allar Landstingsins fíggjarligu raðfestingar í fíggjarárinum.
- Ein játtan er ein heimild til ein landsstýrismann at taka avgerðir eftir gjøllari ásettum treytum. Tann til eina og hvørja tíð sitandi landsstýrismaðurin hevur ábyrgd fyri játtanum á landsstýrisøki sínum.
- Fíggjarlógin verður gjørd eftir bruttoskipan. Ikki skal verða farið upp um útreiðslujáttanir við ávísing til samsvarandi meirinntøkur.

2. Fíggjarlógargruppkotið

- Uppskot til fíggjarlóg verður lagt fram í seinasta lagi 1. september árið fyri fíggjarárið og verður samtykt í seinasta lagi 15. november.

3. Bygnaður og innihald fíggjarlógarinnar

Í fíggjarlógini eru 2 greinir. Í §1 verður víst til eitt skjal 1:

- eitt játtanaryvirlit, sum vísir játtanir í fíggjarárinum á høvuðskontustigi, og §2 vísir til eitt skjal 2:
- tekstviðmerkingar í fíggjarárinum.

Í fíggjarlógini eru viðmerkingar til lógartekstin, sum fata um:

- yvirlit yvir úrslit, sum sigur frá øllum fíggjarúrslitunum.
  - býtt á høvuðsøkir og landsstýrisøkir.

- tvørgangandi yvirlit yvir úrslit,
  - býtt á virksemisøkir og politisk økir.
- høvuðskontuyvirlit, sum lýsir tilknýti til hvørja játtan :
  - tað seinasta roknskaparúrslitið,
  - seinastu fíggjarlógarjáttan,
  - og væntaðan játtanarvøkstur næstu trý árinum eftir fíggjarárið.

Viðmerkingarnar fata eisini um:

- tilfar til fíggjarætlan við treytum fyri játtanunum á einstøku kontunum
- viðmerkingar til átekningar, sum neyvari vísa treytir fyri játtan og átekningum.

Á løguøkinum, har fleiri verkætlanir kunnu standa á eini høvuðskontu, verða játtanartreytirnar settar undir tær einstøku verkætlanirnar.

Í játtanartilfarinum til lógarbundna játtan skal verða skrivað, hvørji lóg útreiðslan skal gjaldast eftir, umframt útrokningargrundarlag og ætlanartreytir fyri játtanini.

4. Játtanarslag og skipanarreglur

Játtanir verða flokkaðar í eitt av hesum 5 játtanarsløgum:

- Rakstrarjáttan.
- Lógarbundin játtan.
- Stuðulsjáttan.
- Løgújáttan.
- Inntøkujáttan.

Skipanarreglurnar eru ásettar fyri tey einstøku játtanarsløgini.

5. Løgu- og viðlíkahaldsgrunnurin

Løgu- og viðlíkahaldsgrunnurin er ein játtanar-og roknskapartøkniligur grunnur, sum fer í Landskassan.

6. Nýggjar ella broyttar játtanir

Roynt verður at stuðla uppundir grundregluna um alla raðfesting á fíggjarlógini við tað, at eykajáttanarlógin er ein eftirjáttanarlóg, sum verður samtykt eftir tað, at fíggjarárið er liðugt, og sum fram um alt forskipar fyrr gjørdar samtyktir hjá Landstinginum og Fíggjarnevnd Landstingsins

Ein avleiðing av hesum er, at Fíggjarnevnd Landstingsins alt árið hevur rætt at samtykkja einstøk mál, t.e. eisini tá ið Landstingið er saman.

7. Fylgja upp útreiðslur og inntøkur

Álagt verður Landsstýrinum at fylgja við útreiðslum og inntøkum og soleiðis tryggja, at Landstingsins savnaðu fíggjarligu raðfestingar verða hildnar í fíggjarárinum.

Eisini verður álagt Landsstýrinum at fáa til vega og lata frá sær upplýsingar um gongdina í útreiðslum og inntøkum hjá Grønlandska Heimastýrinum, samanborið við treytirnar í fíggjarlógini.

4.2.3 Umferð

Árliku fíggjarlógirnar skulu verða samtyktar fyri 15. november árið fyri fíggjarárið. Longu í desember hetta árið og januar í fíggjarárinum byrjar arbeiðið við fíggjarlógarruppskotinum fyri næsta fíggjarár.

Tað endaliga uppskotið til nýggja fíggjarlógarruppskotið verður latið Landsstýrinum til góðkenningar seinast í juni mánaði. Síðani verða gjørdar tøkniligar rættingar, og uppskotið verður sent til prentingar. Landsstýrið leggur fram formliga uppskot til fíggjarlóg fyri Landstingið í seinasta lagi 1. september.

Landstingsins krav um greiðar upplýsingar um gongdina í útreiðslum og inntøkum heimastýrisins, eisini samanbórið við treytirnar í fíggjarlógini, sæst aftur í upplýsingum/frágreiðingum í vársetuni og heystsetuni.

Í vársetuni verður lagt fram:

- Uppskot til eykajáttanarlóg fyri árið fyri. Í hesum sambandi verður greitt frá frávikum samanbórið við fyrirtreytirnar í fíggjarlógini.
- Um møguligt, roknskapurin fyri árið fyri.
- Ársfrágreiðing fyri løgu- og viðlíkahaldsgrunsins virki (fyri árið fyri).
- Politisk-fíggjarlig frágreiðing.

Í heystsetuni verður lagt fram:

- ein Fíggjarætlanarkunning við yvirliti yvir tær játtanarbroytingum og broyttu tekstviðmerkingum, sum Fíggjarnevnd Landstingsins og Landsstýrið hava góðkent í fíggjarárinum. Harumframt er í játtanarkunningini ein uppfylging viðvíkjandi útreiðslunum til tær lógarbundnu játtanirnar og uppfylging viðvíkjandi inntøkujáttanunum.

Einaferð um árið ger Landsstýrið eina frágreiðing til Landstingið um Løgu- og viðlíkahaldsgrunsins virki, undir hesum eina serstaka fíggjarstøðu yvir ávikavist nýggjar verkætlanir, verkætlanir, sum eru í gongd, og lidnar ella avlýstar verkætlanir.

4.2.4 Skipan

Skipanarreglurnar eru gjørdar eftir, hvat slag av játtan talan er um:

Rakstrarjáttan er ein rammujáttan til at bera nettorakstrarútreiðslur fyri tann ella teir stovnar ella tær umsitingarligu eindir, játtanin fatar um.

Játtanin heimilar avvarðandi landsstýrismanni at halda rakstrarútreiðslur og fáa rakstrarinntøkur samanbórið við játtanarfyrirtreytirnar.

Lønarútreiðslur kunnu bert haldast í eini rakstrarjáttan.

Lógarbundin játtan verður brúkt har, sum tað við serligari lóg er ásett, at ein ávísur móttakarabólkur hevur fingið rætt til ávísa veiting, og har støddin á veitingini ella útrokningargrundarlagið er ásett við serligari lóg.

Ein lógarbundin játtan á fíggjarlógini umboðar eina útreiðslumeting, og tí kunnu haldast meiri- ella minniútreiðslur beinanvegin. Frávik frá játtanini verða tikin við í roknskapin. Meiri- ella minniútreiðslur, sum standast av broytingum í grundarlagnum fyri játtanini, skulu tó verða tiknar við í eykajáttanarlógina og koma við í næstu fíggjarlóg.

Stuðulsjáttan heimilar avvarðandi landsstýrismanni at halda útreiðslur, sum ikki eru lógarbundnar.

Løgujáttan heimilar avvarðandi landsstýrismanni at halda útreiðslur í sambandi við at keypa fasta ogn, løguframleiðslu, lán til løgu, stuðul til løgu, røkt o.a.

I hvørji løgujáttan er ein løguverkætlan.

At seta eina løguverkætlan í verk á eini løgujáttan verður góðkent á fíggjarlógini ella av Fíggjarnevnd Landstingsins.

At góðkenna eina løguverkætlan er treytað av, at allar tær rakstrar- ella løguútreiðslur, sum standast av henni, síggjast á verkætlanarfrágreiðingini.

Tá ið ein løgujáttan kemur til sjóndar í góðkendari løguverkætlan, sum Landstingið ella Fíggjarnevnd Landstingsins hevur góðkent, verður verkætlanarútreiðslan flutt til Løgu- og umvælingargrunnin á teimum árligu fíggjarlógunum

Løgu- og umvælingargrunnurin er ein játtanar-og roknskapartekniskur grunnur, sum er partur av Landskassanum:

- Her verða løgujáttanirnar á fíggjarlógini inntøkuførdar. Tað umfatar eisini løgujáttanir, sum Fíggjarnevnd Landstingsins seinni hevur góðkent.
- Útreiðslur til løguverkætlanir verða útreiðsluførdar í Løgu- og umvælingargrunninum. Gjaldsflytingar millum fíggjarár verða javnaðar í Løgu- og umvælingargrunninum.
- Ein minninýtsla, játtað sum heildarútreiðsla á teim einstøku løguverkætlanunum, verður afturførd til Landskassan, tá ið verkætlanin er liðug.

Vanlig mannagongd at gera fíggjarlógarruppskot eftir, undir hesum úrval av verkætlanum og tann rullandi løguskráin

Bygt á fyribils býti Landsstýrisins av heildarkarminum um tey einstøku landsstýrisøkini verður uppgávan at gera íløgu í FFL í fyrstu syftu latin teim einstøku landsstýrisøkjunum. Hetta skal skiljast á tann hátt, at tað eru landsstýrisøkini í almanna-, undirvísingar og heilsumálum, sum gera tørvsraðfestingarnar millum løguverkætlanarnir hvør á sínum øki, men at tað er landsstýrisøkið fyri bústaðir og undirstøðukervi, sum hevur ábyrgdina av tí praktiska forminum til játtanarískoytið og tryggjar, at játtanarupplýsingarnar eru haldgóðar, bæði øll verkætlanarjáttanin og býtið á fíggjarárinum og játtanarárinum.

Tær einstøku deildirnar býta peningin til hóskandi framhald av verkætlanum, sum eru í gongd, soleiðis at árliga játtanin í fíggjarætlanaruppskotinum svarar til ætlað brúk.

Tað merkir, at gjaldsprofilurin frá seinasta fíggjarári skal verða broyttur, um tað er neyðugt. Tað er er týðningarmikið, at allar verkætlanir, bæði tær, sum eru í gongd, og nýggjar, verða ætlaðar við einum haldgóðum býti yvir árinum, soleiðis at tað ikki steðgar upp, av tí at meiri peningur í løgu- og umvælingargrunninum verður brúktur seinni enn ætlað.

Eftir hetta skulu tey einstøku landsstýrisøkini raðfesta raðfylgjuna fyri at seta í gongd nýggjar verkætlanir. Í roynd og veru arbeiða tey einstøku landsstýrisøkini nógv saman við Direktoratet for Boliger og Infrastruktur, sum hevur innlit í tøkniligu støðuna hjá teimum einstøku verkætlanunum,

og tí kann meta um, hvussu ein verkætlan er gjørd búgvín at verða tikin við annaðhvørt í fíggjarárið ella 1. ætlanarárið, sum ein haldgoðan gjaldsprofil.

Tað er eisini eisini Direktorattet for Boliger og Infrastruktur, sum hevur ábyrgdina av at lata tey **neyðugu ætlanartølini til fíggjarætlanina**, umframt at tryggja, at nóg nógvar og **neyðugar upplýsingar** eru tiknar við, fyri at verkætlanin seinni kann verða flutt til løgu- og umvælingargrunnin, uttan aftur at verða lögð fyri fíggjarnevn Landsstýrisins/ Landstingsins; her verður serliga hugsað um upplýsingar um avleiddar rakstrar- og løguútreiðslur og hvussu tær verða flættaðar inn í fíggjarætlanaruppskotinum.

Avgerðin um val av verkætlanum byggir á løguætlanina fyri tey einstøku økini. Talan kann vera um eina *rullandi lóguskrá*, sum hevur ætlanir um nýggjar løguætlanir komandi 5 árin. Tann *rullandi lóguskráin* kann eisini verða sett upp í eini heild fyri økini.

Á hesari lóguskrá kunnu verða trý sløg av verkætlanum:

- Verkætlanir, har metingar ikki eru gjørdar enn,
- Verkætlanir, har gjøllari metingar/ætlanir eru gjørdar,
- Verkætlanir, har ætlan er gjørd, og sum er búgvín at senda út til endaliga at áseta útreiðslur til verkætlanina.

Við grundarlagi undir uppskotunum frá einstøku landsstýrisøkjunum til at leggja fram játtanina til nýggjar løguætlanir bæði í fíggjarárinum og 1. ætlanarárið, umframt ta rullandi lóguskráanna annars, ger Landsstýrið ta endaligu og heildaraðfestingina við teimum verkætlanunum, sum ætlast at byrja í fíggjarárinum ella 1. ætlanarárið. Hetta ger tað møguligt at broyta raðfestingina millum tær einstøku deildirnar/verkætlanirnar, og ikki bert ein óbroytt "framskriving" av partinum hjá einstøku deildunum viðvíkjandi allari játtanini til lógur.

Í sambandi við at fíggjarlóguruppskotið verður gjørt liðugt, tekur Landsstýrið endaliga avgerð um, hvør løguverkætlan skal við á fíggjarlóguruppskotinum og 1. ætlanarárið eftir einum raðfestinguruppskoti frá Økonomidirektoratet.

Viðmerkjast skal, at teir fíggjarligu karmarnir bæði skulu hava atlit at útreiðslunum í fíggjarárinum og 1. ætlanarárinum, men tað eru eisini avmarkingar á verkætlanunum viðv. gjaldsprofilinum, tí gjøldini árin aftaná ikki skulu elva til, at farið verður upp um fíggjarorkuna á løguøkinum. Tær úrvaldu verkætlanirnar eru tær, sum Landsstýrið ætlar at halda fram at arbeiða við. Tað, at ein verkætlan er vorðin raðfest, merkir, at Direktoratet for Boliger og Infrastruktur (løgustýrið) kann fara undir ráðleggja í smálutir. Tað sæst av játtunum til einstøku verkætlanirnar, um verkætlanarlýsingin o. a. lýkur treytirnar fyri, at verkætlanin kann verða flutt í løgu- og umvælingargrunnin, tá ið fíggjarárið byrjar 1. januar, ella um tað kann byggja á eitt skriv afturat viðv. endaligum brúksloyvi frá Landsstýrinum og frá Fíggjarnevnd Landstingsins. Verkætlanirnar fara í løgu- og umvælingargrunnin við heildarútreiðsluni, *heildarverkætlanarjáttanin*, og tað væntaða gjaldsprofilin.

At flyta løguverkætlanir til løgu- og umvælingargrunnin

Tær nýggju løguverkætlanirnar eru, tá ið fíggjarárið byrjar, settar á fíggjarlógina við eini játtan í fíggjarárinum og møguliga ár eftir hetta (játtanaryvirlitsárin).

Á fíggjarlógini verða eisini játtanir til verandi verkætlanir, sum avgjørt er at seta í gongd á fyrrverandi fíggjarlógum. Verandi verkætlanir eru fyrr fluttar til løgu- og umvælingargrunnin, hvat viðvíkur teim ætlaðu heildarverkætlanarútreiðslunum, býttar á einstøku árinum. Formliga at flyta verkætlanarjáttanina í sjálvum fíggjarárinum fer fram 1. januar í fíggjarárinum.

Endi á løguverkætlanum

Tá ið ein løguverkætlan er liðug, verður tann endaliga roknskaparuppgerðin gjørd eftir reglum, ásettum í DCR (Det centrale regnskab). Smávegis frávik kunnu vera við í roknskaparuppgerðini fyri árliku fíggjarlógirnar.

Verður seinni avgjørt, at ein løguverkætlan verður avlýst, verður játtanin flutt aftur frá løgu- og umvælingargrunninum til fíggjarlógina sum negativ løgújáttan ella inntøkujáttan.

Frávik frá heildarútreiðslum av løguverkætlanum

Tað eru bara gjaldsflytingar millum fíggjarárinum, sum verða javnaðar í grunninum. Er harafturímóti talan um, at ávís løguverkætlan verður dýrari, sum merkir, at tann játtaða útreiðslan skal hækkað, krevst ein ískoytisjáttan. Henda játtan kann verða givin annaðhvørt á fíggjarlógarruppskotinum, í broytingaruppskoti til hennara ella við fíggjarnevndargóðkenning í árinum. Í hesum síðsta førinum verður broytingin eisini tikin við í eykajáttanarlógina. Tá ið ein eykajáttan er samtykt, kann heildarútreiðslan av verkætlanini verða hækkað í løgu- og umvælingargrunninum, og upphæddin fyri galdandi ár sett í/flutt til grunnin.

Inntøkujáttan heimilar avvarðandi landstýrismanni at fáa inntøkur av lógarbundnum eins og ikki lógarbundnum slagi.

Játtanin verður brúkt í sambandi við inntøkur Landskassans, og umfatar ríkisstuðulin til grønlenska heimastýrið og inntøkur av beinleiðis og óbeinleiðis skatti. Inntøkujáttanin verður eisini brúkt til vinning, at gjalda aftur lán til Landskassan og selja aktiv, lögur o.a. Tað eru bert inntøkujáttanir, sum kunnu standa á inntøkuætlan fíggjarlógarrinnar.

4.2.5 Eykajáttanir

Nýggjar ella broyttar játtanir og átekningar í fíggjarárinum eru treytaðar av góðkenning frá fíggjarnevnd Landstingsins vegna Landstingið. Tær koma síðani á eykajáttanarlógina.

Fíggjarnevnd Landstingsins kann beina viðgerðina við umsóknum um nýggjar ella broyttar játtanir og tekstviðmerkingar til Landstingið.

Avgerðir, tiknar við heimild í tekstviðmerkingum á fíggjarlógini, ella tekstviðmerkingar, góðkendar av fíggjarnevnd Landstingsins, verða tiknar við á eykajáttanarlógina.

Meir- ella minniútreiðslur av lógarbundnum játtanum verða bert tiknar við í uppskot til eykajáttanarlóg har, sum meir- ella minniútreiðslur standast av nýggjari ella broyttari lóggávu, og tá ið fíggjarnevnd Landstingsins hevur góðkent játtanina

Í eykajáttanarlógini er ein lógartekstur

- Í lógartekstinum eru broytingar til játtanir og tekstviðmerkingar á fíggjarlógini.
- Broytingar í játtanum verða tilskilaðar við fíggjarlógarráttan, eykajáttan og heildarjáttan.

- Í eykajáttanarlógini eru viðmerkingar til lógartekstin. Viðmerkingarnar eru játtanarískoyti við játtanartreytum til tær einstöku eykajáttirnar og viðmerkingar til lógartekstin.

4.2.6 Annað

Á lögusíðuni er gjörður ein lög- og umvælingargrunnur, sum ber í sær, at fíggjarliga ávirkanin av tøkniligum viðurskiftum, so sum broytingar í byggitakstum og spurningar um endurjáttanir viðv. lögum, ikki skulu verða tiknar við á játtanarlógirnar. Við hesum fer tann politiska støðutakanin á lögugókinum at kunna verða miðsavnad um heildarjáttanirnar til nýggjar lögúætlanir. Eftir upptøku á játtanarlóg verða játtanir til löguverkætlanir yvirfördar til lög- og umvælingargrunnin, treytað av, at tær eru nóg væl lýstar.

4.3 Ísland.

4.3.1 Reglurnar

Í § 40 í íslensku grundlógini er ásett, at eingin skattur kann verða álagdur, sum ikki hevur heimild í lóg. Heldur ikki kann lán verða tikið ella ognir landsins verða seldar við ongari heimild í lóg.

Í § 41 er ásett, at eingin útreiðsla kann haldast, sum ikki er heimilað í fíggjarlóg ella eykajáttanarlóg.

Í § 42 er ásett, at uppskot til fíggjarlóg við útgreiningum av landsins inntøkum og útreiðslum skal verða lögð fyri Altingið.

Høvuðsgrundreglurnar fyri landsroknskapinum og fíggjarlógini eru niðurfelddar í serstaka lóg frá 1997: Lóg nr. 88/1997 ”um búskap ríkisins”.

4.3.2 Uppseting og innihald

Høvuðsgrundreglur

Lógin fatar um fimm ymisk støði fyri ríkisfyrirøkum:

- A. Fyrirøkur í miðfyriritingini (stjórnardeildir, stýri, ráð og vanligar landsfyrirøkur o.a.)
- B. Fyrirøkur ríkisins, sum fata um marknað, hvørs útreiðslur heilt ella partvíst verða fíggjaðar við vørusølu og almennum tænastrum, hvørt tey eru í kapping ella vard av einkarætti, so leingi tey hvørki eru partafeløg ella lutafeløg.
- C. Lánistovnar, sum ríkið eigur, sum ikki fáast við innlásvirksemi, so leingi tey hvørki eru partafeløg ella lutafeløg.
- D. Ríkisins fíggjarstovnar, roknað uppí eru bankar og tryggingarfeløg, so leingi tey hvørki eru partafeløg ella lutafeløg.
- E. Partafeløg og lutafeløg, sum ríkið eigur meira enn helvtina í.

Bólkarnir A, B og C verða tiknir við á fíggjarlógini. Viðvíkjandi bólki A verður játtanin býtt í rakstrarútreiðslur, viðlíkahalds- og lögútreiðslur. Tað er krav, at fyrirøkur í bólki A seta upp eina gjaldfórisætlan.

Fyri virkir í bólki A skal játtan og roknskapur verða grundað á eina tillagaða tíðaravmarkingarreglu. Hetta hevur við sær, at íløgur verða undantiknar frá tíðaravmarkingaravskrivning beinanvegin. Fyri bólkarnar B og C skal játtan og roknskapur verða grundað á eina reindyrkaða tíðaravmarkingarreglu.

Í sambandi við tíðaravmarkingarregluna sambært IFAC⁶ verður ávirkanin av virksemlu og øðrum hendingum tikin við, tá ið tey henda (og ikki tá ið peningur verður fingin ella veittur), og verða skrásett og víst í ársroknskapiðum fyri tey roknskaparar, sum teimum viðvíkur.

Hetta hevur vanligu við sær, at útreiðslur, sum standast av at framleiða ávís vøru ella veita ávísu tænastru, verða útreiðsluførdar í tí tíðarskeiði, tá ið vøran ella tænastran verður seld, óheft av, nær útreiðslurnar verða goldnar. Útreiðslurnar verða sostatt býttar út á tey tíðarskeið, sum tær viðvíkja. Í teimum førum, tá ið ikki er greiður samanhangur millum inntøku og útreiðslu (tað er t.d. galdandi fyri ein stóran part av ríkisins virksemlu), verða útreiðslurnar tíðaravmarkaðar til tey tíðarskeið, tá ið tilfeingið er brúkt.

Bólkarnir D og E verða ikki tiknir við á fíggarlógina, men verða tiknir við í ríkisroknskapiðum við einum stuttum samandrætti av árliga roknskapiðum.

Løgur og fastognir

Virkir í bólkum A skulu í hvørjum einstøkum føri hava lógarheimild at keypa, selja, býta um ella gera fíggarligar langleigusáttmálar fyri hesar ognir:

1. Føst ogn.
2. Ognarheimild í partabrøvum í virkjum.
3. Skip og flogfør.
4. Fornminissøvn, framsýningar ella partar av teimum, sum eru ognir av mentanarligum virði.
5. Aðrar ognir av munandi virði, sum ikki eru nágreinaðar í nr. 1-4, uttan so annað er ásett í lógini.

Avskrivningar verða ikki førdar fyri virkir í bólkum A. Virðir á ognum verða ikki tikin við í fíggarstøðuna í ríkisroknskapiðum. Virkini skulu tó greiða frá, hvørjar ognir tey hava.

Ríkisfyrirtekur í bólkum D og E verða ikki tiknir við á fíggarlógini og ríkisroknskapiðum, men skulu framganga av einum serligum ískoyti til ríkisroknskapiðum.

Fyri bólkarnar B til E verða allar ognir viðgjørdar á sama hátt sum á privata økinum.

Inntøkur

Inntøkur skulu verða tiknar við í fíggarlógini. Í lógini eru skattir og avgjøld lýst á henda hátt:

Beinleiðis og óbeinleiðis skattur, skrivað út av stjórnini og innkravd við heimild í lóg, sum ikki samsvarar við eina beinleiðis móttveiting ella tænastru í sama mun sum gjaldingin.

Harafturat eru inntøkur t.d. inntøkur av lógarásettum tænastrum, avgjøld, bøtur, seldar ognir, kapitalinntøkur, t.e. inntøkur frá ikki-ríkisstovnum, ætlaðar til fíggarligar íløgur, og flytingar frá øðrum stovnum uttan móttveiting

Broyttar fyrirteytr

Um so er, at fíggarlógin er grundað á fyrirteytr um broyting í lógarbundnum inntøkum ella lógarbundnum útreiðslum, skulu broytingar í viðkomandi lógum verða tiknar við í fíggarlógini.

---

⁶ IFAC = International Federation of Accountants

Uppskot til lógarbroytingar skal verða sett fram samstundis sum uppskotið til fíggjarlóg, og ígildiskomudagur fyri broytingarnar skal vera tann sami sum fyri fíggjarlógina.

Samanseting og innihald í fíggjarlógini

Fíggjarlógin fatar um:

- høvuðsvirlit yvir inntøkur og útreiðslur á ráðharrastigi, og virkir í bólki B og C við tilknýttum viðmerkingum
- útgreinaðar inntøkur og útreiðslur
- útreiðslur til tey einstøku virkini í bólki A á hvørjum ráðharræki sær
- inntøkur og útreiðslur til tey einstøku virkini í bólki B og C

Harafturat er í fíggjarlógini ein frágreiðing um broytingar í fíggjarlógini, sum gjørdar eru í 2. og 3. viðgerð á fundum í Altinginum.

Fíggjarlógin er galdandi fyri eitt ár í senn og hevur somu lögfrøðiliga støðu sum tann danska og føroyska fíggjarlógin.

4.3.3 Umferð

Í januar samtykkir stjórnin eina arbeiðs- og tíðarætlan, og tað tjóðbúskaparliga stevnumiðið verður ásett.

Í februar verður biðið um tilfar frá stýrum og stovnum.

Í mars ger Fíggjarmálaráðið kostnaðarætlan fyri lógarbundnar útreiðslur og inntøkur. Eitt heildaryvirlit verður lagt fyri stjórnina. Tað tjóðbúskaparliga stevnumiðið verður kjakast um í stjórnini, og avgerð verður tikin um heildarkarmin.

Í apríl ásetir stjórnin karmarnar um tey einstøku ráðini. Ráðini endurskoða tilfarið til fíggjarlóg í samsvari við teir ásettar karmarnar.

Í august leggur Fíggjarmálaráðharrin teir útfyltu karmarnar fram fyri stjórnini. Støða verður tikin til broytingar, um brotingar eru.

Í september endar Fíggjarmálaráðið fíggjarlógarviðgerðina. Síðan verða samgonguflokkarnir gjørdir kunnugir við høvuðsinnihaldið.

1. oktober leggur Fíggjarmálaráðharrin fram uppskot til fíggjarlóg í Altinginum. Eftir 1. viðgerð verður uppskotið beint í fíggjarnevndina, haðan uppskotið verður sent til sernevndirnar at gera viðmerkingar.

Í november er uppskotið til 2. viðgerð. Fíggjarnevndin leggur fram álit. Inntøkurnar verða dagfórdar. Eru broytingaruppskot, verða tey framløgd.

Fíggjarlógin verður endaliga samtykt við 3. viðgerð í desember.

4.3.4 Eykajáttanir

Fíggjarmálaráðharrin hefur myndugleika til, í samráð við ráðharran á økinum, at rinda útreiðslur í førum, tá ið umstøðurnar (útreiðslurnar) ikki vóru at siga frammanundan. Fíggjarmálaráðharrin skal kunna fíggjarnevndina beinan vegin, tá ið avgerð er tikin, og skal taka útreiðslurnar við á eini eykajáttanarlóg.

Verða nýggir lønarsáttmálar gjørdir, har ikki er lagt upp fyri útreiðslurnar í fíggjarlógini, skal uppskot til eykajáttanarlóg beinanvegin verða lagt fyri Altingið. Tó skal løn verða útgoldin í samsvari við teir gjørdu sáttmálarnar.

Heimild til fíggjarlig tiltøk av slíkum slagi, sum sett mugu verða í verk, eftir at eykajáttanarlógin er samtykt, skal verða roynt at fáa staðfest í eini endaligari eykafíggjarlóg.

Eykafíggjarlógin skal verða lögð fram saman við ríkisroknskapinum, sum verður lagdur fyri Altingið til staðfestingar. Søkjast skal um heimild til at gera upp meiri- og minninýtslu, sum ikki verður flutt til næsta fíggjarár. Í einum serstøkum yvirliti verða vístar ikki brúktar játtanir, sum verða fluttar til næsta fíggjarár, og tær ríkisfyrirøkur o.t., sum eru farnar út um sínar játtanir í fíggjarárinum. Henda meirnýtsla kann verða drigin frá játtanini til næsta fíggjarár. Eitt yvirlit við ikki nýttum heimildum til at taka upp lán fyri farna árið skal eisini verða víst fram.

4.3.5 Skipan

At flyta óbrúktar játtanir millum ár

Loyvt er at flyta óbrúktar játtanir millum ár um fíggjarárslok, treytað av at avvarðandi ráðharri og Fíggjarmálaráðharrin geva samtykki sítt. Fyri verkætlanir er flyting loyvd millum ár.

Ábyrgd

Stovnsleiðarar og stýri fyri ríkisfyrirøkur o.t. hava ábyrgd av, at játtanirnar verða hildnar. Tey hava ábyrgd av, at ársroknskapurin er í samsvari við ásetingarnar í lógini, og at roknskapurin verður latin roknskaparstjórnini. Brot á hesi viðurskifti verður roknað sum mishald av tænastráðgjafum sambært lóg um starvssett hjá landinum.

4.3.6 Annað

Fleirára fíggjarætlanir

Ísland hefur ikki fleirára fíggjarætlanir, men sambært lógini skulu skjøluni til fíggjarætlanina vísa forsagnir fyri ríkisins útreiðslur og inntøkur næstu 3 árin eftir fíggjarárið. Sjálvt um hetta slag av forsagnum formliga ikki er bindandi, eru tær tó við til at seta karmarnar, tá ið arbeið verður við næsta árs fíggjarlóg, og fíggjarlógarruppskotið skal byggja á somu fortreytir sum tjóðarroknskapurin. Sum siðvenju hefur stjórnin tey seinastu árin havt tað stevnumið, at 3 ára forsagnirnar skulu halda.

Ráðgevandi nevnd

Fíggjarmálaráðharrin setir serstaka ráðgevandi nevnd at ráðgeva sær viðvíkjandi fíggjarframløguni og ríkisroknskapinum.

Um tulkingar- og/ella ivamál taka seg upp um ríkisins búskaparlóg, skal henda nevnd verða hoyrd, áðrenn avgerð verður tikin. Nevndin hefur 5 limir:

- aðalstjórin í Fíggjarmálaráðnum

- ríkisgrannskoðarin
- stjórin í ríkisins búskaparráði
- stjórin á Hagstovu Íslands
- 1 fólk, innstillað av Tjóðarbankanum

Fíggjarmálaráðharrin setir formannin. Seinnu árinu hefur nevndin hildið fund eina til tvær ferðir um árið.

Útbjóðing

Um so er, at ein verkætlan verður útboðin til eina privata fyrirtøku, og tað hefur við sær rætt at taka avgerðir, sum viðvíkja borgaranum, skal tað verða ásett við lóg. Í slíkum førum er fyrisitingarlógin og lógin um alment innlit galdandi, og eisini vanligar almennar fyrisitingarreglur fyri viðkomandi fyrirtøku.

4.4 Noreg

4.4.1 Regluverkið

Í Noreg er ríkisfíggjarætlan, sum verður lögð fyri Stórtingið og viðgjørð sum uppskot til samtyktar. At ríkisfíggjarætlanin ikki verður lögð fram sum lógaruppskot er siðvenja.

Stórtingið fær við grundlógini myndugleika at leggja beinleiðis og óbeinleiðis skatt, toll og aðrar almennar skyldur á og játta tann pening, sum krevst til tess at rinda útreiðslur ríkisins.

Í § 75 í grundlógini stendur:

"Det tilkommer Stortinget:

- a. at give og ophæve Love; at paalægge Skatter, Afgifter, Told og andre offentlige Byrder, som dog ikke gjælde udover 31 December i det næst paafølgende Aar, medmindre de af et nyt Storting udtrykkelig fornyes;*
- b. at aabne Laan paa Rigets Kredit;*
- c. at føre Opsyn over Rigets Pengevæsen;*
- d. at bevilge de til Statsudgifterne fornødne Pengesummer; ..."*

Sum ískoyti til ásetingarnar í grundlógini hefur Stórtingið samtykt eitt stuttorðaða "bevilgningsreglement". Játtanarreglugerðin ásetur reglur fyri, hvussu fíggjalógin verður smíðað bæði innihaldi og góðsku viðvíkjandi. Ásetingarnar eru orðaðar í høvuðsheitum og snúgva seg bæði um fíggjarætlan, roknskap og t.d. ognarumsiting. Reglugerðin er fyri kortum endurskoðað, men endurskoðanin er fyrst og fremst teknisk og málslig og víkur bara eitt sindur at sjálvum innihaldinum. Stórtingið viðgjørði og samtykti uppskotið tann 26. mai 2005. Endurskoðaða reglugerðin fekk gildi tann 1. januar 2006. Til tess at vísa á, hvat ið elvdi til hesar broytingar, og hvør siðvenjan higartil hefur verið, verður reglugerðin lýst við teimum reglum, sum higartil hava verið í gildi, tó so at har, ið samtykt er at broyta reglugerðina, eru broytingarnar eisini lýstar.

Aðalreglurnar í játtanarreglugerðini byggja á, at (citat frá heimasíðu hjá Stórtinginum):

Fíggjarætlanin skal vera **fullfíggjað**

Í § 4 í játtanarreglugerðini fyrsta stykki stendur: *"Budsjettet skal omfatte samtlige statsudgifter og statsinntekter i budsjetterminen, så langt de kan forutses, når budsjettet blir endelig vedtatt."*

Fíggjarætlanin skal vera **ein heild**. Til ber at brúka allar inntøkur til at bera allar útreiðslur soleiðis, at ríkisfíggjaætlanin verður so smidligt og virkið stýringsamboð sum gjørligt. Fíggjaætlanin skal verða smíðað eftir **brutto-meginregluni**. Tað merkir, at inntøkur og útreiðslur skulu vera hvør sær. Undantikið er t.d. útreiðslur til nýggja útgerð og virkisrakstur, har nettojáttan verður nýtt.

Fíggjaætlanin verður gjørd eftir **kontant-meginregluni**, sum hevur við sær, at allar útreiðslur og inntøkur verða tiknar inn í tað fíggjarskeið, tá ið tær eru goldnar. Tað er sostatt eingin tíðaravmarkning av útreiðslum og inntøkum. Fyrimunurin við kontant-meginregluni er, at hon er løtt at brúka og gevur gott yvirilit. Ríkisfíggjaætlanin vísir samantald inngjöld og útgjöld alt árið og fíggjartørvin.

Harumframt hevur játtanarreglugerðin serligar ásetingar fyri ríkisins umsitingareindir (forvaltningsbedrifter) og ríkisins beinleiðis fíggjarliga virksesemi í oljuvinnuni. Aftrat rakstrar-útreiðslum av handilsvirksesemi ríkisins skal t.d. kapitalavskrivning og rentur av kapitali ríkisins verða tikið við, og bara netto rakstrarúrslit skal verða tikið við fyri hvørt virkisøki, tá ið tikið verður saman um útreiðslusíðuna í fíggjarætlanini. Rakstraryvirskot/ -undirskot kann ávíkavist verða lagt aftrat/ ella tikið av egnum grunnum á virkisøkinum, um tað er sett inn í fíggjarætlanina. Tekniskar ásetingar um, hvussu netto-fíggjarætlanin skal verða framd í verki, skal sambært samtykta uppskotinum um endurskoðan vera í samsvari við játtanarreglugerðina, men tað skal tó ikki hava nakrar broytingar við sær í uppsetingarháttinum.

Seinasta tígguáraskeiðið eru fleiri ríkisfyrirøkur gjørdar um til sonevndar umsitingareindir við serligari fulltrú og við nettojáttan á fíggjarætlanini. Harumframt fáa tær lættliga aðra fulltrú, t.d. viðvíkjandi fyrisingarligum, fakligum og starvsfólkaligum spurningum. Hesin serligi tilknýttis-háttur hevur serliga verið brúktur til gransking og hægri útbúgving. Umsitingareindir við serligari fulltrú eru nú týðandi undantøk frá brutto-meginregluni. Tað er ikki heimilað beinleiðis í játtanarreglugerðini, men er grundað á egnar "romertallsvedtak" fyri einstøku fyrirkurnar. Í uppskotinum um endurskoðan verður heldur ikki mælt til at fáa hesi undantøk flættað inn í játtanarreglugerðina, av tí at tilknýttisniðið ikki verður latið eftir føstum metingarstöði, men eftir ætlaðum heildarmetingum í einstøkum viðtøkum.

Hugtakið "romertallsvedtak" verður brúkt um viðtøkur, sum Stórtingið ger, sum eru knýttar at fíggjarætlanini aftrat játtanarviðtøkum í kapituli og posti. Tær mest umrøddu í lýtuni eru viðtøkur um bíleggingar-, tilsagnar- og vedhaldsfulltrú. Men aðrar viðtøkur verða eisini gjørdar, m.a. um fulltrú til at fara út um útreiðslujáttanir, tí at inntøkurnar eru hækkaðar. "Romertallsvedtak" minna sostatt mest um átekningar.

I nýggju játtanarreglugerðini eru aðalreglurnar í játtanarreglugerðini varðveittar í nýggjari § 3, sum ljóðar soleiðis:

"§ 3. Hvilke udgifter og indtægter statsbudgettet skal indeholde

Budgettet vedtages for kalenderåret.

Budgettet skal indeholde alle statlige udgifter og indtægter knyttet til virksomheder og tiltag, som får sine udgifter og indtægter fastsat ved Stortingets bevilgningsvedtak. Bevilgningene skal være baseret på realistiske anslag over udgifterne og indtægtene.

Udgifter og indtægter skal tas med i budgettet for det året, de antas å bli kontant betalt med det untaket, som følger av § 7 annet ledd om avskrivninger.

Utgifter og inntekter skal føres opp i budsjettet med brutto beløp, med det unntaket som følger av § 7 første ledd. Kongen kan likevel gi bestemmelser om nettobudsjettering i forbindelse med utskifting av utstyr."

Henda nýggja orðing verður hildin m.a. at hóska betur til tey viðurskifti, at Stórtingið kann samtykkja, at ríkisfyrirtekur verður skipaðar soleiðis, at útreiðslur og inntøkur frá fyrirtekum ikki verða tiknar við í fíggjarætlanina. Dømi um tað er, at ríkisfyrirtekur verða skildar frá sum sjálvsøðug rættarevni, sum til dømis partafeløg, ríkisfyrirtekur, serloyvisfeløg av ymsum slag, og at stovnaðir verða ríkisgrunnar, sum oljugarunnur ríkisins og grunnur fólkatrygdarinnar.

Hildið verður ikki, at ásetingar í norsku grundlógini um, at beinleiðis og óbeinleiðis skattur bara er í gildi í eitt ár, forða fyrri, at Stórtingið kann víkja nakað frá meginreglun um, at játtanir á fíggjarlógini bara skulu vara í eitt ár.

Nýggja játtanarreglugerðin hevur nýggja áseting um, tá samtyktar verða skyldur mótvegis framtíðar fíggjarárum. Ásetingin ger greitt, at:

"Staten kan bare pådras forpliktelse, som først skal dekkes etter utløpet av budsjettåret, når Stortinget har gitt særlig samtykke til dette. Samtykket kan bare gis for det enkelte budsjettår og skal begrenses oppad til et bestemt beløp.

Kongen kan likevel gi bestemmelser om adgang til å inngå leieavtaler om kjøp av tjenester utover budsjettåret. Avtalene må gjelde den ordinære driften av statlige virksomheter, og utgiftene i forbindelse med avtalene må kunne dekkes innenfor et uendret bevilgningsnivå på vedkommende budsjettpost i hele avtalaperioden."

Innan fyrri karmarnar, sum regluverkið hjá Stórtinginum setir, hevur umsitingin gjørt sínar játtanarásetingar. Tær týðningarmestu hava kongur og Fíggjarmálaráðið ásett, t.d. ásetingarnar um undantøk frá játtanarreglugerðini og fíggjarregluverk ríkisins, sum fevnir um fíggjarreglugerð og funktionellum krøvum til fíggjarumsiting. Harumframt gevur Fíggjarmálaráðið hvørt ár vegleiðingar um, hvussu fíggjarætlanin næsta ár verður fyrireikað, og hvussu fíggjarætlanin í árinum, ið er, verður framd í verki.

Allar formligar reglur eru tøkar í "Vejleder i statlig budsjettarbeid"

Regluverkið hjá umsitingini og vegleiðingar verða ikki gjøllari lýstar her.

4.4.2 Uppseting og innihald

Norska ríkisfíggjarætlanin er býtt í fyra partar. Fyrsti partur hevur eitt yvirlit yvir útreiðslur og inntøkur á ríkisfíggjarætlanini. Annar partur hevur eina fíggjarætlan fyri Svalbard. Triði partur hevur skatta- og avgjaldsásetingar. Fjórði partur hevur aðrar ásetingar, nevniliga ítøkiligar heimildarásetingar (fulltrú) til einstøku ráðharrastovurnar, sum svara til átekningar.

Fyrsti og annar partur í ríkisfíggjarætlanini eru býttir í kapitlar við ávísam endamáli, sum samsvara við fyrisingarlaga sundurbýtið í umsitingini. Kapitlarnir eru síðan býttir í útreiðslu- og inntøkupostar innan fyrri hetta endamál.

Útreiðslupostarnir verða býttir eftir slagi út á fyra deildir

1. Deildin fyrri egnu rakstrarútreiðslur ríkisins
2. Deildin fyrri nýbygging, verkløg, o.a.

3. Deildin fyrir flytingar til onnur
4. Deildin fyrir útlán, ríkisskuld o.a.

Inntøkupostarnir verða á sama hátt býttir eftir slagi á fyra deildir:

1. Deildin fyrir vøru- og tænaþjónu o.a.
2. Deildin fyrir inntøkur í sambandi við nýbygging, verklög, o.a.
3. Deildin fyrir flytingar frá öðrum
4. Deildin fyrir afurgjald o.a.

Í nýggju játtanarreglugerðinni verður avgjört, at kongur skal kunna áseta neyvari, hvørjar útreiðslur og inntøkur, ið koma inn undir ymsu deildirnar. Undir hesum m.a. gjøllari kontuætlan

Kapitularnir hava eina nummarskipan, sum ger tað lætt at finna samanhangin, hóast brutto-meginreglan fíggarætlanartekniskt verður gjøgnumførd við, at útreiðslur og inntøkur verða førdar hvør undir sín kapitlul.

Ongar viðmerkingar eru gjørdar til einstøku játtanirnar, og talið á standardkontum er ógvuliga avmarkað. M. a. tekur Stórtingið ikki longur støðu til lönarkarm o.a. fyri hvørja einstaka høvuðskontu, men bara til samantaltu rakstrarútreiðslurnar. Stakpartarnir eru tøkir sum nevndaruppskot frá hvørjum aðalráði sum fylgiskjal til játtanaruppskotið.

4.4.3 Umferð

Uppskot til fíggarætlan fyri næsta ár við øllum fylgiskjølum skal verða lagt fyri Stórtingið minni enn 6 dagar eftir, at Stórtingið er sett.

Í nýggju játtanarreglugerðinni er 10. nov. settur sum freist fyri at koma við uppskoti um broytingar í fíggarætlanar uppskotinum og fylgjubroytingar í javnviganini í fíggarætlanar uppskotinum.

Eftir tingskipan Stórtingsins skal fíggarnevndin í seinasta lagi 20. nov. leggja fram tilráðing um tjóðarfíggarætlan og ríkisfíggarætlan við uppskoti um rammusamtykt fyri játtanirnar. Fíggarnevndin gevur samstundis tilmæli um beinleiðis og óbeinleiðis skatt og rammuveitingar / stuðulskarmar til kommunurnar. Samstundis sum fíggarnevndin viðger bæði tjóðarfíggarætlan og ríkisfíggarætlan við uppskotum um rammusamtyktir fyri játtanirnar, eru hoyringar í tingnevndunum. Allar hoyringar eiga at vera lidnar, áðrenn fíggarnevndin fer undir endaliga at viðgera fíggarætlanar tilmælini (uml. 10. novembur). Stórtingið skal viðgera tilráðingarnar frá fíggarnevndini í seinasta lagi eina viku eftir, at tær eru latnar inn. Býtið millum ymsu rammuøkini verður ásett í einari felags avgerð, sum bindur tingnevndirnar í teirra arbeiði við fíggarætlanini frameftir.

Viðgerðin av ríkisfíggarætlanini í Stórtinginum er sostatt soleiðis skipað, at Stórtingið fyrst viðger og tekur støðu til eitt álit frá fíggarnevndini um ein endaligan karm fyri hvørt ráðharraøki, og síðan leggur Stórtingið spurningin um neyvara býtið til viðgerðar í viðkomandi tingnevndum. Tingnevndirnar kunnu bara gera broytingar innan fyri samtyktar karmar, meirútreiðslur mugu rindast við samsvarandi útreiðslusparingum ella inntøkuvøkstri.

Tingnevndaravrik verða samskipað í fíggarnevndini og lögð til endaliga viðgerð í Stórtinginum í seinasta lagi 15. desember.

At netto-karmar eru samtyktir hefur havt við sær, at flokkarnir koma við alternativum fíggarætlanum, sum er grundarlag undir floksins uppskoti til, hvussu býtt verður út á rammuøkini. Aðrenn farið verður undir samráðingar í fíggarnevndini, hava allir flokkar greitt nevndini frá sínum høvuðssjónarmiðum

Í Stórtinginum kann ikki verða atkvøtt um stakar partar av uppskoti til rammusamtykt ella stakar partar av tilmælum til neyvri býti innan fyri ráðharraøkið. Setur uppskotsstillari seg ímóti tí, kann heldur ikki verða atkvøtt um stakar partar av uppskoti til broytingar í ríkisfíggarlógini í fíggarárinum.

Eitt kongligt uppskot um samlaðar broytingar í ríkisfíggarlógini verður lagt fram í seinasta lagi tann 15. maí í fíggarárinum saman vð fráboðan frá stórtinginum um endurskoðaða tjóðarfíggarætlan. Fíggarnevndin letur inn tilmæli um tað í seinasta lagi annan fríggjadag í juni. Stórtingið viðger tilmælini, aðrenn juni mánaður er úti.

Uppskot til ískoytisjáttanir frá stjórnini í 2. árhálvu, mugu verða boðað Stórtinginum fyri miðjan októbur. Fyrst í desember leggur stjórnin fram uppskot um nýggja javnvigan av fíggarætlanini í árinum, ið er. Fíggarnevndin ger síðan tilmæli, sum verður viðgjørt í Stórtinginum seinast í desember. Nýggj javnvigan hefur broytingar við sær, sum m.a. eru elvdar av nýggjum metingum um inntøkur og útreiðslur. Í nýjavniganini verður fíggarætlanin avstemmað, og viðtøkur verða gjørdar fyri “ymseposten” um flyting til/frá oljuginni Ríkisins og um ríkislánsfæ.

4.4.4 Ræðisrættur

Vanliga ber ikki til at fara út um játtaða útreiðsluupphædd ella at flyta hana til annað fíggarár ella til annan útreiðslupost í sama fíggarári. Kortini eru nøkur týðningarmikil undantøk frá hesi meginreglu. Upp til fimm procent av rakstrarjáttanunum kunnu verða fluttar til næsta ár, og Stórtingið kann við “stikkorðum”, sum skoytt verða upp í viðkomandi kapittul og játtanarpost á játtanarregluni, samtykkja, at farið kann verða út um játtanina (metingarjáttan), treytað av, at útreiðslutørvurin stavar frá lóggávu, at játtanin verður lögð fyri Stórtingið, at peningur á posti við óvissari útgjaldingartakt, kann verða fluttur til tvey játtanarskeið seinni (kann verða flutt), ella at játtanin kann verða brúkt undir øðrum tilskilaðum posti undir sama ella øðrum kapitli (kann nýtast undir)

Stórtingið kann eisini loyva stjórnini, innan fyri upphædd, sum Stórtingið hefur ásett, at leggja skyldur á ríkið inn í framtíðina gjøgnum veðhalds-, bíleggingar-, tilsagnarfulltrú, umframt at gera byggisáttmálar o.a. innan fyri karmarnar um ásettar útreiðslumetingar. Í nýggju játtanarreglugerðini eru hesar seinastu ásetingar umskrivadar, og tað verður nágreinað, at viðtøkur Stórtingsins um tað skulu verða gjørdar við vanligum rómaratalsviðtøkum – Átekningum. Harumframt er nýggj áseting um, at útreiðslujáttanir skulu verða umsitnar soleiðis, at orkubrúk og virkisamboð eru munagóð í mun til tey úrslit, sum miðað verður eftir. Tað er í royndum at seta eina fortreyt í eina skipan, sum longu er í gildi fyri samtyktar Stórtingsjáttanir.

Tá ið stuðul ella lán verða veitt fyrirøku, sum ikki er undir ríkiseftirliti, sigur játtanarreglugerðin, at fyrivarni skal verða tikið fyri at skipað kann verða fyri eftirliti við, um peningurin verður brúktur sambært treytunum.

4.4.5 Eykajáttan

Broytingar í ríkisfíggarættan verða gjörðar við eykajáttanum um várið í sambandi við at endurskoðað tjóðarfíggarættan verður lögð fram og í sambandi við “nýsaldering” av ríkisfíggarættanini í desember. Fyri at hava atlit fyri meirnýtslu, ið kann koma fyri, t.d. í sambandi við lønir og pensjónir, er í “nýsaldering” ein postur undir heitinum “ymseposten”. “Ymseposten” verður soleiðis brúktur m.a. til at rinda fyri iskoytisjáttanir, og tá ið farið verður út um til dømis lønaruppgerðir hjá alment settum, ella tá ið pensjónir í fólkatrygdini og búnaðarsáttmálin verða javnaðir.

Kongur í ríkisráði, ella stjórnin, tá ið tað snýr seg um smáar ikki principiellar upphæddir (í royndum uml. 1, 5 mill. kr), kunnu samtykkja, at neyðugur útreiðslur og slíkar, ið eingin visti um, upp til 5 mill. kr undir hvørjum einstøkum útreiðsluposti, kunnu verða tiknar við og rindaðar. 5 mill. kr er sett sum mark fyri upphæddini í nýggju játtanarreglugerðini. Størri upphædd eigur, um hon er alneyðug og ikki slepst undan henni, at verða samtykt av Stórtinginum við eykajáttan, sum høvuðsreglu áðrenn útreiðslan kemur í, men um stikkorðið “metingarjáttan” er brúkt, so skjótt sum farið er útum og úreiðslan er veruleiki. Kongur kann geva fígghjálparáráðnum heimild at loyva, at farið verður út um rakstrarútreiðslurnar við samsvarandi meirinntøku, at umskipa undir sama kapitli og til at fara út um rakstrarútreiðslurnar við í mesta lagi 5% aftur ímóti samsvarandi sparingum næstu trý fígghjálparárinum. Siðvenjuliga hevur verið slóðað fyri, at kongur og Fígghjálparáráðið hava loyvi at samtykkja, at ríkið átekur sær skyldur, sum onnur framtíðar fígghjálparar skulu rinda fyri, eftir somu meginreglum og eftir somu treytum sum fyri loyvið at átaka sær útreiðslur við ongari játtan í fígghjálparárinum. Í nýggju játtanarreglugerðini fær henda siðvenja greiða heimild.

Norska játtanarreglugerðin hevur eisini eina bráðfeingisfullfrú til at rinda útreiðslur, ið ikki slepst undan at rinda, til at røkja samfelagstýðandi áhugamál við ongari játtanarheimild og uttan fyri karmarnar um hinar reglurnar.

4.4.6 Annað

Harumframt eru nógvar ítøkiligar ásetingar, sum áhugavert kundi verið at skift orð um í sambandi við viðgerðina av teimum føroysku játtanarreglum.

Samstundis sum ríkisfíggarættanin verður lögð fram, verður ein frágreiðing/ kunning um eina tjóðarfíggarættan lögð fyri Stórtingið. Tjóðarfíggarættanin er kunning frá stjórnini um, hvussu hon væntar, at landsins búskapur, allur sum hann er, fer at mennast næsta fígghjálparár. Um endamálið við tjóðarfíggarættanini stóð upprunaliga (í 1947) skrivað:

"Ved å gi styremaktene bedre oversyn, ved å tjene som direktiv og kontrollmiddel, ved å fremme samarbeidet innen administrasjonen og gi bedre høve til å nytte ut spesialkunnskapene, ved å øke forståelsen av hvordan de enkelte ledd i samfunnsøkonomien griper inn i hverandre og klarlegge nødvendigheten av at både statens egne organer, kommunene og de private innordner seg i den økonomiske helheten, er nasjonalbudsjettet et virkningsfullt hjelpemiddel for den økonomiske politikk under alle konjunktursituasjoner."

Nu á døgum veitir tjóðarfíggarættanin yvirlit yvir og viðger fortreytirnar fyri politiskum avgerðum í einum búskapi við marknaðartreytaðum vinnulívi og einum stórum almennum sektori. Tjóðarfíggarættanin greiðir eisini frá búskaparpolitikkinum hjá stjórnini. Norska játtanarreglugerðin ger t.d. eisini greitt, at: *"De resultater som tilsiktes oppnådd, skal beskrives i budsjettforslaget."* (§ 2, stk. 3) Ber saman við spurningin um at fara frá rammu- til úrslitastýring.

Í nýggju játtanarreglugerðini er ásetingin, sum snýr seg um at greiða frá játtanaruppskotunum, orðað soleiðis:

"Det skal redegøres for innholdet av og begrunnelsen for bevilgningsforslagene. De resultater som tilsiktes oppnådd, skal beskrives. Det skal også gis opplysninger om oppnåede resultater for siste regnskapsår sammen med annen regnskapsinformasjon av betydning for vurdering av bevilgningsforslagene for neste budsjettår."

Viðmerkt verður í hesum sambandi, at mál- og úrslitastýring er ein centralur stýringsháttur í ríkinum. Tí hevur tað týdning, at saman við uppskotunum til fíggjarætlan verður greitt bæði frá ætlaðum úrslitum og úrslitum av tøkum, ið áður eru tikin.

Í Noreg verður eisini arbeitt eftir langtíðarætlan. Um várið fyri eitt Stórtingsval leggur stjórnin eina langtíðarætlan fyri Stórtingið. Ætlanin er serliga um næsta fýraárskeiðið, men greitt verður eisini frá longri útlitsvánum fyri samfelagsmenngina. Langtíðarætlanirnar verða kortini ikki bindandi samtyktar, av tí at eisini norska grundlógin festir eina ársaðalreglu fyri inntøkur og útreiðslur hjá ríkinum.

Pensjónsgrunnur ríkisins varð stovnaður 1. januar 2006 og er ein yvirbygningur oman fyri oljugrunn Ríkisins og Fólkatryggingargrunnin. Virksemið í teimum báðum grunnunum heldur fram sum Pensjónsgrunnur ríkisins – Útland og Pensjónsgrunnur ríkisins – Noreg. Pensjónsgrunnur ríkisins hevur tí ikki egið stýri ella eigna fyrisiting.

Fíggjarmálaráðið hevur ábyrgdina av Pensjónsgrunni ríkisins. Noregs Banki situr fyri Pensjónsgrunni ríkisins – Útland, og arbeidir við peninginum í samsvari við leiðreglurnar, sum Fíggjarmálaráðið hevur ásett. Pensjónsgrunnur ríkisins – Noreg verður fyrisitin av Fólkatryggingargrunninum.

Pensjónsgrunnur ríkisins – Noreg, áður nevndur Fólkatryggingargrunnurin, er norskur ríkisgrunnur, sum situr fyri fíggjarliga tilfeinginum til fólkatryggingina, við tí í hyggju at geva mest møguligt avkast. Grunnurin varð stovnaður í 1967 við heimild í lóg um fólkatrygging 17. juni 1966. Stórtingið avger fyrisitingarreglur grunsins. Grunninum stjórna nýggju stýrisslimir (tilnevndir av kongi í ríkisráði), sum sita í fýra ár hvør. Fæ grunsins er sett í nógv ymisk virðisappír. Fæ grunsins verður sett sum kapitaliløga í Fólkatryggingargrunnin. Mótvirðið verður fyrisitið eftir neyvari reglum, sum Fíggjarálaráðið ásetur.

Pensjónsgrunnur ríkisins – Útland, áður nevndur Oljugrunnur ríkisins, varð stovnaður tann 22. juni 1990 og hevur til endamáls at fyrisita norsku oljuinntøkurnar. Grunninum verða hvørt ár veittar inntøkur, sum samsvara við ríkisins netto peningafloym frá oljuvirkseminum, umframt yvirskotið frá ognu grunsins. Frá grunninum verður eisini drigin ein uphædd, sum verður brúkt til at rinda undirskotið á ríkisfíggjarætlanini, sum verður rindað við oljupengum. Sambært virkisregluni skal henda upphædd ikki fara upp um fýra prosent av virði grunsins, men javnan hevur verið farið upp um hesa reglu, síðan hon kom í gildi í 2001.

Fíggjarmálaráðið hevur rættarlígu ábyrgdina av fyrisiting grunsins. Noregs banki hevur ábyrgdina av virkisfyrisitingini (í samsvari við leiðreglurnar, sum Fíggjarmálaráðið hevur gjørt). Allur peningur grunsins er í lögum í útlondum bæði í partabrøvum, virðisbrøvum og øðrum rentuberandi

virðisbrøvum. Peningur grunsins verður settur sum innskot í kontu í Noregs banka. Mótvirðið verður fyrirsitið eftir neyvari reglum, sum Fíggjarmálaráðið ásetur.

Fyrsta innskotið í grunnin var í 1996. Seinast í triðja ársfjórðingi 2005 var samlaða virði grunsins 1281 milliardir krónur, eftir ein vøkstur sum var 74 milliardir krónur fyrsta ársfjórðing, 53 milliardir krónur annan ársfjórðing og 97 milliardir krónur triðja ársfjórðing. Yvirskotið í 2004 varð 8, 9 prosent. Í sambandi við ríkisfíggjarætlanina fyri 2006 metti Fíggjarmálaráðið, at grunnurin fór at tvífalda sítt virði í tíðarbilinum 2005-2009 til 2800 milliardir krónur.

4.5 Svøríki

4.5.1 Regluverkið

Í Svøríki verður ríkisfíggjarætlan lögð fyri tingið og viðgjörd í Ríkisdegnum sum uppskot til samtyktar.

Grundarlagið undir regluverkinum er Stýrisskipanin (*Kungörelse (1974:152) om beslutad ny regeringsform*), sum er Grundlóg Svøríkis og Ríkisdagsins. Kapittul 9 í Stýrisskipanini festur ásetingarnar um, hvussu Fíggjarvaldið útinnir sítt vald. Her gerst greitt, at Ríkisins peningur ikki kann verða brúktur á annan hátt enn soleiðis, ið Ríkisdagurin hevur avgjørt (§2). Eisini er greitt, at játtanararbeiðið vanliga er fyri næsta ætlanarár, og Ríkisdagurin skal taka støðu til upphædd á ríkisinntøkum og útreiðslujáttanum í ríkisfíggjarætlanini. Tó kann annað fíggjarskeið galda fyri serstakar játtanir. (§3).

Ríkisdagurin kann á eykafíggjarætlan fyri fíggjarárið, ið er, samtykkja broyttar útrokningar av ríkisinntøkum og samtykkja broyttar ella nýggjar útreiðslujáttanir (§5). Aðrar ásetingar eru, at tað er stjórnin, sum skal leggja uppskot um ríkisfíggjarætlan fyri Ríkisdagin (§6), og at stjórnin ikki kann taka lán ella á annan hátt áleggja ríkinum fíggjarligar skyldur, um ikki Ríkisdagurin hevur givið loyvi til tess (§ 10).

Sambært ásetingum í Stýrisskipanini um Fíggjarvaldið er lóg smíðað um Ríkisfíggjarætlanina (*Lag (1996:1059) om statsbudgeten*). Í lógini eru ásetingar um krøv til virkisföri (§1-2), játtanarsløg (§3-9), tíðaravmarking (§10), fíggjarligar skyldur (§11-15), meginreglua um játtan (§16-19), hvussu íløgur verða fíggjaðar (§20-23), og reglur fyri, hvussu ognir verða seldar (§24-34), ásetingar um játtanararbeiði verður boðað Ríkisdegnum (§35-38), ásetingar um útreiðsluloft og útreiðslukarmar (§39-43) og at enda ásetingar um roknskap og grannskoðan (§44-47).

Í 1997 var skipan sett í verk við útreiðslulofti fyri ríkisútreiðslur. Útreiðsluloftið fyri ríkisútreiðslur er eitt týðningamikið búskaparpolitiskt amboð hjá ríkisdegnum og stjórnini og gagnar trúvirðinum í búskaparpolitikkinum. Útreiðsluloftini forða fyri at tilvildarligar hægri inntøkur verða brúktar til at fíggja støðugt hægri útreiðslur. Útreiðsluloftið fyri ríkisútreiðslur ger enntá tørvin á raðfestingum millum høvuðsøkini týðiligari og forðar fyri ein menning, sum ger, at skattatrystið hækkar, tí at útreiðslueftirlitið ikki er nóg gott. Síðan útreiðsluloftið varð sett í gildi í 1997, hevur tað verið hildið øll árin.

4.5.2 Uppseting og innihald

Svenska uppskotið til ríkisfíggjarætlan (*budgetproposition*) er býtt í inngang, síðan nýggju kapitlar og at enda 2 føst fylgiskjøl. Haraftrat er eitt fylgiskjal fyri hvørt høvuðsøki (*útreiðsluøki*).

Inngangurin hevur høvuðsvirlit yvir útreiðslur og inntøkur í ríkisfíggjarætlanini og eitt innihaldsvirlit.

Fyrsti kapittul fevnr um Fíggjarætlanina, sum eru leiðreglur um búkaparpolitikkin og játtanarpolitikkin. Annar kapittul fevnr um Uppskotið til ríkisdagsavgerð, sum er eitt uppskot til samtyktar við uppramsingum av teimum lógarbroytingum á útreiðslusíðuni og inntøkusíðuni og játtanarbroytingum í eykafíggjarætlanini, sum eru grundarlagið undir fíggjarætlanini. Triði kapittul fevnr um Lógaruppskot, sum fer ígjøgnum uppskot til lógarbroytingar á útreiðslusíðuni, sum er grund undir fíggjarætlanini. Fjórði kapittul snýr seg um Játtanarpolitisk mál og fíggjarstøðuna í almenna sektorinum, sum eru ásett krøv til yvirskot í almennu fíggjarstøðuni og ásett útreiðsluloft fyri ríkisútreiðslurnar.

Fimti kapittulin er um Skattamál, sum er gjøgnumgongd av teimum lógarbroytingum á inntøkusíðuni, sum eru grundarlagið undir fíggjarætlanini. Sætti kapittulin er um Inntøkur, sum er gjøgnumgongd av tiltøkum og broytingum á inntøkusíðuni. Sjeyndi kapittulin er um Útreiðslur, lán og heimildir, sum er gjøgnumgongd av tiltøkum og broytingum á útreiðslusíðuni. Áttandi kapittulin er um eykafíggjarætlanini, sum er gjøgnumgongd av uppskotinum um eykafíggjarætlan við broyttum útrokningum av ríkisinntøkum og broyttum ella nýggjum útreiðslujáttanum. Nýggjundi kapittulin er um Grannskoðan, eftirlit og búskaparlíga stýring, sum er ein gjøgnumgongd av teimum ræðisrættindum, sum Stjórin hevur samtykt, grundað á eygleiðingar hjá ríkisgrannskoðanini.

Fylgiskjal 1 er útgreining av ríkisfíggjarætlanini niður á útreiðslujáttanir og inntøkupostar. Fylgiskjal 2 greiðir frá menningini í altjóða og svenskum búskapi. Fylgiskjølina fyri hvørt høvuðsøki hevur eina gjøgnumgongd av høvuðsøkinum, og virkisøkjunum og útreiðslujáttanum hjá tí.

Gjøgnumgangandi fyri Uppskotið til ríkisfíggjarætlan - fylgiskjøl íroknað - er, at nógvur tekstur er samanborið við tøl. Tað líkist meira eini frágreiðing borið saman við fíggjarætlanaruppskotini í Føroyum og Danmark. Eisini horvir tað mera frameftir heldur enn at vera søguligt bæði, hvat viðvíkur tekstum og tølum. Serliga í fylgiskjølunum fyri hvørt høvuðsøki verður stórir dentur lagdur á at lýsa málsetningar og mál- og úrslitastýring. Sjónarmiðið er eisini meira dynamiskt í mun til tað statiska, tí størri dentur verður lagdur á broytingar í játtanum heldur enn sjálva játtanarupphæddina.

Uppsetingin av ríkisfíggjarætlanini (*Fylgiskjal 1*) er býtt í útreiðslujáttanir (*anslag*) og inntøkupostar (*inkomsttitlar*). Útreiðslujáttanirnar eru býttar í høvuðsøki (*utgiftsområder*) og virkisøki (*politikområder*), men inntøkupostarnir eru býttir á inntøkuøki (*inkomsttyper*).

Ríkisfíggjarætlanin hevur uppskot um útreiðsluloft fyri næsta fíggjarár. Eisini hevur tað uppskot um, hvussu pengar ríkisins skulu verða býttir út á tey 27 ymsu høvuðsøkini og á tær samantaltu stívliga 500 útreiðslujáttanirnar fyri næsta ár.

Í fylgiskjølunum fyri hvørt høvuðsøkið er fyrst ein gjøgnumgongd av tí aggregeraðu játtanini fyri alt høvuðsøkið, síðan av hvørjum virkisøki og at enda av hvørjari útreiðslujáttan. Í øllum gjøgnumgongdum er tvær talvur, sum síggjast aftur. Fyrst er ein talva, sum sýnir útreiðslumenningina fyri 5 ár, sett saman av seinasta roknskaparárinum, játtanartøl fyri árið, ið er, forsagnir og vánir fyri árið, ið er, uppskot um fíggjarlóg fyri næsta ár og útrokningartøl fyri tvey tey næstu árin.

Síðan er ein talva, sum sýnir, hvussu játtanarmenningin er frá fíggarætlanartølum í hesum árinum til fíggarætlanaruppskot fyri næsta ár, og hvussu útrokningartøl fyri tey næstu bæði árinu koma fram. Fýra postar eru í tabellini: prís- og lønarútrokning, uppræðfesting/sparing (*beslut*), flytingar millum høvuðsøki/politikkøki/útreiðslujáttanir og annars. Harumframt er í gjøgnumgongdini av høvuðsøkjum ein triðja tabell, sum sýnir realbúskaparligt býti av uppskotinum til fíggarætlan, lutað út á flytingar, rakstrarútreiðslur og íløgur.

Í gjøgnumgongdini av útreiðslujáttanunum er einstaka játtanin givin í einum aggregeraðum tali. Sostatt er eingin specificationsundurloysing av játtanini á standardkontustigi ella áseting av lønarrammu hjá Ríkisdegnum at taka støðu til.

4.5.3 Umferð

Í Svøríki er fíggarætlanararbeiðið hvat stjórnini viðvíkur í gongd alt árið, og arbeiðið við uppskotum um ríkisfíggarætlan fyri næsta fíggarár byrjar sostatt longu í januar.

Ríkisfíggarætlanin fyri næsta fíggarár verður viðgjörd í tveimum umførum í Ríkisdegnum. Í fyrsta umfari er talan um várfiggjaruppskotið (*ekonomiska vårpropositionen*), sum lagt verður fyri Ríkisdagin í seinasta lagi 15. apríl. Várfiggjaruppskotið hevur í sær stevnumiðini hjá stjórnini viðvíkjandi búskaparpolitikki og fíggarætlanarpolitikki næstu 3 árinu og viðvíkjandi arbeiðnum við ríkisfíggarætlanini fyri næsta ár. Fíggarpolitisku høvuðsmálini eru:

- at almenn fíggjarmál (t.e. fíggjarmál fyri ríki, kommunur, landsting og pensjónsskipan) skulu vísa eitt yvirskot, sum er 2 prosent av BTÚ yvir eina konjunkturumferð
- at ríkisútreiðslurnar ikki skulu fara upp um útreiðsluloftini, sum eru skotin upp

Várfiggjaruppskotið hevur vanligu eisini eina eykafíggarætlan til broyttar útrokningar av ríkisinntøkunum og broyttar ella nýggjar útreiðslujáttanir fyri árið, ið er. Um miðjan apríl leggur stjórnin fram frágreiðing fyri ríkisdagin við ríkisins ársroknskapi saman við eini frágreiðing um búskaparligu úrslit ríkisins í fíggarárinum frammanundan.

Andstøðan fær síðan høvi at leggja fram alternativ uppskot. Fíggarnevndin (*finansutskottet*) viðger síðan várfiggjaruppskotið og aternativu uppskotini og leggur eitt álit fyri Ríkisdagin. Tíðliga í juni verður várfiggjaruppskotið samtykt.

Meðan várfiggjaruppskotið er til viðgerðar í Ríkisdegnum og eftir samtyktina, arbeiðir stjórnin við at býta samlaða útreiðsluloftið í útreiðslukarmar fyri hvørt høvuðsøki, sum so aftur verða lutað út á útreiðslujáttanir.

Í øðrum umfari er talan um uppskot til ríkisfíggarætlan fyri næsta ár, sum verður lagt fyri Ríkisdagin í seinasta lagi 20. sept., tó ikki valár, tá ið freistin at leggja fram er nakað longd. Uppskot til ríkisfíggarætlan heldur seg við smávegis broytingum til útreiðsluloft, sum vórðu samtykt fyrr á árinum.

Vanliga hevur uppskotið til ríkisfíggarætlan eisini eina eykafíggarætlan við uppskotum til broyttar útrokningar av ríkisinntøkunum og broyttar ella nýggjar útreiðslujáttanir fyri árið, ið er.

Andstøðan fær síðan høvi at koma við alternativum uppskotum. Fíggarætlanarviðgerðin annars fer fram á tann hátt, at uml. 20. novembur viðger Ríkisdagurin og tekur støðu til eitt álit frá

fíggjarnevndini um inntøkur og útreiðslukarm fyrri hvørt hævudsøki. Síðan fer tað nágreiniligara býtið av útreiðslukarminum fyrri hvørt hævudsøki til viðgerðar í viðkomandi tingnevnum. Tingnevndirnar kunnu bara gera broytingar innan fyrri samtyktu karmarnar, soleiðis at meirútreiðslur mugu verða rindaðar við samsvarandi útreiðslusparingum. Viðmerkingar frá tingnevndum verða lagdar til endaliga viðgerð og til avgerðar hjá Ríkisdegnum um miðjan desember.

4.5.4 Ræðisrættur

Vanliga ber ikki til at fara út um játtaða útreiðsluupphædd ella at flyta hana til næsta fíggjarár ella at flyta hana til annan útreiðslupost í sama fíggjarári. Kortini eru nøkur týðandi undantøk frá hesari hævudsreglu, sum er fest í reglunum til ymsu játtanarsløgini, smb. §3-6 í Lag om Statsbudgetten.

Útreiðslujáttanir kunnu verða fokkaðar í 3 játtanarsløg:

- ómarkað játtan
- reservatiónsjáttan
- rammujáttan

Fyrri reservatiónsjáttan og rammujáttan er játtanarslagið skrivað eftir navnið á útreiðslujáttanini, tá ið ríkisfíggjarætlanin verður skipað (fylgiskjal 1). Á ómarkaðum játtanum er eyðvitað einki frámerki.

Farið kann ikki verða út um ómarkaða játtan, og óbrúktir pengar kunnu ikki verða fluttir til næsta fíggjarár. Farið kann ikki verða út um reservatiónsjáttan, men óbrúktir pengar kunnu verða fluttir til brúks tey næstu trý árin. Hinvegin kann verða farið út um rammujáttan við upp til 10% av játtanini, sum játtanin næsta ár verður minkað við. Fyrri rammujáttanir er eisini tað galdandi, at óbrúktur pengingur kann verða fluttur til brúks næstu 3 árin.

Á ríkisfíggjarætlanini fyrri 2006 eru bara útreiðslujáttanir av játtanarslagnum rammujáttan.

4.5.5 Eykajáttan

Í svensku játtanarskipanini verða eykajáttanir játtaðar í fíggjarárinum, ið er. Tað hendir, sum longu nevnt við uppskotum til eykafíggjarætlan. Á tann hátt samtykkir Ríkisdagurin broyttar útrokningar av ríkisinntøkunum og góðkennir broyttar ella nýggjar útreiðslujáttanir.

Vanliga leggur Ríkisdagurin 2 ferðir árliga uppskot um eykafíggjarætlan fyrri Ríkisdagin, tað fyrri saman við váruppskotinum í apríl og seinna saman við uppskotinum um ríkisfíggjarætlan í september mánaði. Eykafíggjarætlanirnar eru í teimum førum flættaðar inn sum partar av váruppskotinum og uppskotinum um ríkisfíggjarætlan.

Talið á árligum eykafíggjarætlanum er eisini fylgja av ásetingunum í § 36 í Lag om Statsbudgetten, tí sambært henni hevur stjórnin skyldu til 2 ferðir um árið at leggja frágreiðing fyrri Ríkisdagin um forsagnir um endaurslíð av ríkisins inntøkum og útreiðslum.

4.6 Aðalreglur fyrri ríkisfíggjarætlan og ríkisroknskap í OECD-londum

4.6.1 Meginreglur um tíðaravmarking

Í 2001 savnaði OECD⁷ upplýsingar úr 29 limalondum um nýttar meginreglur fyrri ríkisfíggjarætlan og ríkisroknskap í OECD-londum.

⁷ Organisation for fyrri Economic Co-operation and Development

OECD flokkar lond eftir, um ríkisfíggjarætlan og ríkisroknskapur verða ferd eftir tí, ið nevnt verður:

- rein tíðaravmarkingarregla⁸
- tillagað tíðaravmarkingarregla
- tillagað kontantregla ella,
- rein kontantregla⁹

Flokkingin ”tillagað tíðaravmarkingarregla” hevur við sær, at inntøkur og útreiðslur ríkisins sum høvuðsreglu verða tíðaravmarkaðar, men at útreiðslur og inntøkur verða ferdar eftir kontantmeginregluni. Millum útreiðslur, sum ikki verða tíðaravmarkaðar undir tillagaðari avmarkingarmeginreglu eru avskrivningar.

Við flokkingina ” tillagað kontantregla” skilst, at inntøkur og útreiðslur ríkisins sum høvuðsreglu verða ferdar eftir kontantmeginregluni, men at ávísar útreiðslur og inntøkur verða tíðaravmarkaðar.

Flokkingin kann verða sædd sum ein stigi, sum ymsu londini eru sett inni við reinari tíðaravmarkingarreglu í øðrum endanum og reinari kontantreglu í hinum. Hvar ymsu londini eru sett á stigan veldst til eitt vist um, hvørji viðurskifti, ið eru mest umráðandi. Í OECD og øðrum felgsskapum verður kortini í stórum býtt í fyra flokkar til tess at einfalda myndina.¹⁰

Upplýsingar frá OECD í 2001 vísa, at trý lond (Avstralia, Nýsæland og Bretland) hava sett í verk reina tíðaravmarkingarreglu grundaða á fíggjarætlan, men fyra lond (Kanada, Finnland, Ísland og Italia) hava sett í verk tillagaða tíðaravmarkingarreglu.

Av teimum fyra londunum hugsaðu tvey lond (Kanada og Finnland) um at seta í verk tíðaravmarkingarreglu við ongum tillagingum.

Tvey lond (Danmark og USA) brúka tillagaða kontantreglu grundaða á fíggjarætlan, 20 lond brúka reina tíðaravmarkingarreglu. Av teimum báðum londunum, sum brúka tillagaða kontantreglu, skiftir Danmark í 2007 til reina tíðaravmarkingarreglu (kostnaðarábótin). Talvan sýnir eisini, at USA hevur avgjørt at seta í verk meginregluna um tíðaravmarking fyri ríkjaroðskapin fyri samveldið, men førir ríkjafíggjarætlanina fyri samveldið eftir tillagaðari kontantreglu

Talvan sýnir, at nógv fleiri lond hava sett í verk meginregluna um tíðaravmarking fyri ríkisroðskapin enn fyri ríkisfíggjarætlanina. Sjei lond (Avstralia, Finnland, Grikkaland, Nýsæland, Bretland, Svøríki og USA) hava sett í verk reina tíðaravmarkingarreglu fyri ríkisfíggjarætlanina.¹¹

---

⁸ Eitt land verður flokkað í bólkin ”rein tíðaravmarkingarregla” sjálvst um nakrar ognir (m.a. tjóðarognir, mentanarskattir, hernaðarligar ognir ikki statusførast og útreiðslan, knýtt til brúkið av hesum, ikki verður víst í endaliga roðskapinum (sum avskrivningar) Haraftrat verður eitt land flokkað í bókinum ”rein tíðaravmarkingarregla” sjálvst um summar inntøkur (til dømis skattir og gjöld) ikki verða tíðaravmarkaðar.

⁹ Eitt land verður flokkað í bólkin ”rein kontantregla”, sjálvst um tað í ríkisfíggjarætlanin eru tíðaravmarkaðar útreiðslur og inntøkur.

¹⁰ Hetta førir við sær fyri Niðurlond, at tei verða sett í bólkin ”rein kontantregla”, sjálvst um 34 stjórnarligir ”agencies” hava innført eina tíðaravmarkingarreglu .

¹¹ Stórabretland arbeiddi við eisini at seta inn roðskapir hjá landsparta- og lokalum myndugleikum í samlaða ríkisroðskapinum eftir sama leisti.

Av teimum hava trý lond sett í verk reina tíðaravmarkingarreglu fyri ríkisfíggarætlanina (Avstralia, Nýsæland og Bretland).

Trý lond (Kanada, Ísland og Italia) føra ríkisroknskap eftir eini tillagaðari meginreglu um tíðaravmarking, og tvey lond (Danmark og Frakland) brúka eina tillagaða kontant-meginreglu. Í trimum londum (Niðurlond, Portugal og Sveis) verður ríkisroknskapurin bara førdur eftir meginreglu um tíðaravmarking á stjórnardeildar- og fyrítøkustigi, men samlaði ríkisroknskapurin verður førdur eftir kontant-meginregluni. Fýra lond (Belgia, Týskland, Ungarn og Írland) veita eina eykakunring saman við kontantregluni, grundað á eina tíðaravmarkingarreglu. Meira enn helmingurin av OECD-londunum føra ríkisroknskap eftir reinari kontantreglu.

Eftir allýsingini omanfyri verða Føroyar flokkaðar undir hugtakinum ” tillagað kontantregla”.

Talva: Meginreglur fyri ríkisfíggarætlan og ríkisroknskap í OECD-londum¹²

Land	Játtanarmeginregla	Roknskaparmeginregla
Avstralia	P	P
Belgia	K	K
Bretland	P	P1)
Danmark	MK2)	MK2)
Eysturríki	K	K
Finnland	MP3)	P
Frakland	K	MK4)
Grikkaland	K	P
Írland	K	K
Ísland	MP	MP
Italia	MP5)	MP
Japan	K	K
Kanada	MP6)	MP
Kekkia	K	K
Korea	K7)	K7)
Luksemborg	K	K
Meksiko	K	K
Niðurlond	K8)	K8)
Noreg	K	K
Nýsæland	P	P
Póland	K	MK9)
Portugal	K	K
Spania	K	K
Svøríki	K10)	P
Sveis	K	K
Turkaland	K	K
Týskland	K	K
Ungarn	K	K
USA	MK11)	P

Viðmerkingar:

P = Tíðaravmarkingarregla (rein) MP = tillagað tíðaravmarkingarregla MK = Tillagað kontantregla K = Kontantregla (rein)

1) Meginregla um tíðaravmarking (P) fyri ríkisfíggarætlanina er sett í verk, samstundis eru eisini økis- og nærmyndugleikarnir konsoliderast í roknskapinum eftir somu meginreglum frá ætlanarárinum 2005/2006

¹² Kelda: “Bedre budsjettering og regnskapsføring i staten” Finansdepartementet, Oslo 2003

- 2) Rentuútreiðslur hjá ríkinum og pensjónsútreiðslur til starvsfólk hjá ríkinum verða fýrðar eftir meginregluni um tíðaravmarking (P). Danmark setur í verk meginreglu um tíðaravmarking (P) fýri ríkisfíggarætlan og ríkisroknskap frá 2007.
- 3) Flytingar millum kontur verða ikki tíðaravmarkaðar. Finnland væntar at seta meginreglu um tíðaravmarking (P) í verk.
- 4) Rentuútreiðslur av ríkisskuld, og einstakar aðrar inntøkur og útreiðslur verða fýrðar í samsvari við meginreglu um tíðaravmarking (P). Frakland væntar at seta meginreglu um tíðaravmarking (P) í verk fýri ríkisroknskapin.
- 5) Fíggarætlanin verður fýrð bæði eftir kontant-meginregluni (K) og eftir einari tillagaðari meginreglu um tíðaravmarking (MP).
- 6) Kanada væntar at seta meginreglu um tíðaravmarking (P) í verk.
- 7) Korea væntar at seta meginreglu um tíðaravmarking (P) í verk.
- 8) Í 2001 samtyktu Niðurlond at seta meginregluna um tíðaravmarking (P) í verk.
- 9) Pensjónsútreiðslur til starvsfólk hjá ríkinum verða fýrðar eftir meginregluni um tíðaravmarking (P).
- 10) Svøríki ætlar eisini at seta tíðaravmarkingarregluna (P) í verk fýri ríkisfíggarætlanina.
- 11) Rentuútreiðslur av ríkisskuld, pensjónsútreiðslur til starvsfólk hjá ríkinum og ávís lánsveðhøld verða fýrðar eftir tíðaravmarkingarregluni.

4.6.2 Meginreglan um flytingar millum kontur

OECD savnaði eisini í 2001 upplýsingar um til bar at flyta óbrúktar lögjáttanir frá einum ætlanarári til annað?

Talva: Ber til at flyta óbrúktar játtanir til lögundamál frá einum ætlanarári til annað?

Land	JA Av sær sjálvum	NEJ
Avstralia	X	
Belgia		
Bretland	X	
Danmark	X	
Eysturríki	X	
Finnland	X	
Frakland	X	
Grikkaland	X	
Írland	X	
Ísland	X	
Italia	X	
Japan	X	
Kanada	X – upp til 5%	
Kekkia		
Korea	X	
Luksemborg		
Meksiko		X
Niðurlond	X –upp til 1%	
Noreg	X	
Nýsæland	X	
Póland	X	
Portugal	X	
Spania		X
Svøríki	X	
Sveis	X	
Turkaland	X	
Týskland	X	
Úngarn	X	
USA	X	

Talvan sýnir, at ríkisfyrirtekur í at kalla øllum OECD londum hava móguleika at flyta ónýttar íløgujáttanir til næsta ætlanarár. Tvey lond hava ikki heimild at flyta íløgujáttanir.

OECD heintaði eisini upplýsingar, um heimild var at flyta ónýttar rakstrarjáttanir. Helmingurin av OECD-londum høvdu reglur um heilt ella partvíst at flyta óbrúktar rakstrarjáttanir uttan at søkja hægri myndugleika um loyvi til tað.

Sostatt hava nógv fleiri lond móguleika at flyta ónýttar lögujáttanir millum kontur enn at flyta ónýttar rakstrarjáttanir millum kontur. Hvussu stórir smidleikin er ímillum ár er tí sjónskari, tá ið ræður um játtanir til íløgur heldur enn rakstur.

OECD kannaði eisini, um til ber at taka lán við veðhaldi í játtanum til rakstrar- ella ílögundamál longri frammi í tíðini. Kanningin vísti, at bara í 7 av 29 londum hava ríkisfyrirtekur heimild til tað – annaðhvørt heilt ella fyri ein part.

4.6.3 Tilmæli frá altjóða felagsskapum

Grundað á royndir í OECD-londum eru leiðreglur gjørdar fyri bestu mannagongd um, hvussu bøtt kann verða um gjøgnumskygnið í fíggaráttunum (*OECD best practices for budget transparency*). Gjøgnumskygni fevnir m.a. eisini um opinleika um politisk mál, hvussu politikkur verður settur í verk, og at alt hetta er greidliga lýst í fíggaráttunum.

Samandrátturin, OECD hevur gjørt av bestu mannagongd, er hesin:

- Fíggaráttunir eiga at verða grundað á fullvegismeginregluna, t.e. fevna um *allar* inntøkur og útreiðslur ríkisins.
- Fíggaráttanir eiga at hava eitt yvirlit yvir broytingar í inntøkum og útreiðslum tvey ár eftir ætlanarárið
- Útreiðslur og inntøkur verða fýrdar eftir butto-meginregluni
- Øll fíggaráttunir eiga at verða grundað á somu meginreglu (t.e. kontant-meginregluna ella meginregluna um tíðaravmarking)

Tað, ið nevnt er omanfyri hevur við sær, at OECD greidliga mælir til at leggja fíggaráttan, sum hevur víðari tíðarkarm enn eitt ár. Eftir einum heildargrundarlagi hevur OECD mælt ítøkiliga til, at meginreglan um tíðaravmarkingar verður tikin framum kontant-meginregluna. Víst verður bara á, at meginreglan eigur at vera tann sama fyri roknskapin og fíggaráttanina.

Sum skilst av tí omanfyri hava fleiri lond valt ymsar meginreglur fyri ríkisfíggaráttan og ríkisroknskap. Sambært leiðreglunum hevur tað við sær, at fíggaráttunir verða minni gjøgnumskygd.

IMF¹³ (2001) hevur gjørt leiðreglur fyri góða mannagongd til tess at fáa gjøgnumskygni í fíggaráttunum (*code of good practices on fiscal transparency*). Tá ið tað snýr seg um at leggja fram kunning um fíggaráttan, leggur IMF dent á, at kunning um fíggaráttan skal verða lögð fram soleiðis, at politiskar greiningar verða einfaldar at gera, og at trúvirðið verður styrkt (*accountability*).

---

¹³ International Monetary Fund

Ítökilig tilmæli um, hvør meginregla skal verða nýtt til fíggjarætlan og roknskap, verða ikki gjørd, men IMF tekur undir við meginregluni um tíðaravmarking. Fyi at fáa betri gjøgnumskygni til vega heldur IMF tað vera neyðugt, at lond sum nú á døgum nýta kontant-meginregluna, greiða frá ríkisligum virksemlu umframt vanligum frágreiðingum um gjaldsrák. IMF-leiðreglur mæla m.a. øllum londum til at geva frágreiðingar um fíggjarligar ognir og skyldur – eitt sum sambært IMF krevur partar av meginregluni um tíðaravmarking.

Tá ið frágreiðingar verða skrivaðar um høgtøl yvir fíggjarmál ríkisins sambært *Government Finance Statistics Manual 2001* hjá IMF, gongur IMF út frá, at londini skriva frágreiðing sambært meginregluni um tíðaravmarking.

5 Uppskotið hjá arbeiðsbólkinum

5.1 Lógásetingar um føroysku fíggarlógina og játtanarskipanina.

5.1.1 Ásetingarnar í stýrisskipanarlógini um játtanarskipanina.

Reglurnar um játtanarskipanina eru ásettar í §§ 41-45 í stýrisskipanarlógini, serliga §§ 43-45 har § 45 viðger roknskap og grannskoðan. Í ásetingunum er bara ein einasta greið heimild til at seta nágreiniligari reglur við Løgtingslóg. Hóast útlekkingar av stýrisskipanarlógini ikki eiga at verða niðurbundnar av lógarásetingum, eru ásetingarnar í stýrisskipanarlógini um játtanarskipanina kortini so høvuðsskipaðar og víðtøkar, at útfyllandi reglur krevja at verða settar til tess at tryggja eina vælvirkandi játtanarskipan. Slíkar reglur hava higartil verið settar fyrisitingarlíga, lógin um at grannskoða landsrokniskapin o.a.. undantikin, men hon hevur sum nevnt greiða heimild í § 45 í stýrisskipanarlógini. Minni varðar um, annaðhvørt hesar reglur verða settar fyrisitingarlíga ella við Løgtingslóg, bert reglurnar, ið gjørdar verða, virða ásetingarnar í stýrisskipanarlógini.

Vísandi til arbeiðssetningin, sum er grundarlagið undir álitinum, hevur arbeiðsbólkurin gjøgnumgingið viðkomandi ásetingar í stýrisskipanarlógini og mett um, hvussu leggjast kann upp fyri kørmunum, sum stýrisskipanarlógin setur.

Bert landsstýrið kann krevja inn beinleiðis og óbeinleiðis skatt, sum skal vera ásettur í lóg og harafturat krevja játtan á fíggarlógini (smb. § 41, stk. 1 og 3 í stýrisskipanarlógini).

Alment virksemin, sum hevur við sær at beinleiðis og óbeinleiðis skattur verður kravdur inn, krevja tí at vera partur av fíggarlógini.

Skal alment virksemin ikki vera partur av fíggarlógini, er treytin sostatt, at avvarðandi almenna virksemin ikki hevur við sær, at beinleiðis og óbeinleiðis skattur skal verða kravdur inn.

Skotið verður upp, at skatta- og avgjaldshugtakið verður allýst í játtanarlógini, so tað kundi samsvarað við § 9 í íslensku játtanarlógini, ið er soljóðandi: "Beinleiðis og óbeinleiðis skattur, sum stjórnin krevur inn við heimild í lóg, tá ið eingin beinleiðis mótveiting ella tænasta kemur afturímóti gjaldinum." Í hesum viðfangi skal verða tikið fram, at bæði IMF og OECD hava allýst og flokkað skatt sum kravd gjøld, sum ikki eru knýtt at nakrari beinleiðis mótveiting.

Hetta verður mett at samsvara við, hvussu skattahugtakið er allýst í viðmerkingunum til § 41, stk. 1 í stýrisskipanarlógini, har ið stendur: "*Við hesum verður hugsað um inntøkuskatt, toll, innflutningsgjøld, meirvirðisgjøld ella onnur gjøld, hvørji tey so eru. Ásetingin fevnir ikki um gjøld fyri tænastr, sum tað almenna veitir av ymsum slag ella fyri góðkenningar, løggildingar o.tíl.*"

Sambært allýsing omanfyri skulu tey innkravdu gjøldini til Arbeiðsloysisskipanina og Samhaldsfasta eftirlønargrunnin verða sett á fíggarlógina, ið hvussu er meðan grundarlagið undir innkrevjingini er óbroytt.

Arbeiðsbólkurin hevur viðgjørt spurningin, annaðhvørt limagjald til sjúkrakassar skal verða mett sum skattur. Arbeiðsbólkurin hevur tað áskoðan, at við tað at limaskapurin er lógarásettur og eingin

beinleiðis mótveiting ella tænasta verður knýtt at limagjaldinum, sum kann verða javnsett við tað, má gjaldið verða mett sum skattur.

Arbeidsbólkurin mælir tískil til, at limagjald til hvønn einstakan sjúkrakassa verður ásett í sjúkratryggingarlógini, og at tann heildarupphædd, sum væntandi verður kravd inn í limagjaldi, verður sett á fíggjarlógina.

§ 41 stk. 2. í stýrisskipanarlógini ásetur at: *"Beinleiðis ella óbeinleiðis skattur kann ikki verða álagdur fyri inntøkur, innflutning, útflutning, sølu, gjald ella tilíkt, sum er farið fram í tíðini, áðrenn Løgtingslógarruppskot um hetta varð lagt fyri Løgtingið". Sambært viðmerkingunum tekur stk. 2: "til eftirtektar tað mótmæli, sum hevur verið ímóti, at borgarar landsins vinna sær inntøkur, innflyta vøru ella fáa gjørdar tænarur í áliti á verandi lóggávu, og tað so hendir seg, at lóggávan verður broytt við afturvirkandi gildi, so borgarin ikki kann hava álit á lóggávuni. Tørvur kann tó vera á at steðga spekulatiónum av ymsum slag, og tí er ásett, at skattalóg o.a. kann fáa gildi frá framløgudegnum, t.v.s. tá hon á fyrsta sinni gerst almenninginum kunnug. Greinin er til hindurs fyri ognarskatti."*

Sambært § 42 kunnu lán ella borgan o.a., sum skuldbinda Løgtingið, landsstýrið ella stovnar undir landinum, bert verða tikin ella verða veitt við heimild í Løgtingslóg. Sambært viðmerkingunum er o.a. lagt aftur at orðingini lán og borgan, og hetta skal verða tulkað soleiðis, at greinin eisini fevnir um ymiskar skipanir at sleppa uttan um reglurnar í greinini, eitt nú ymsar fíggjarligar langleigusáttmálar o.tíl.

Eftir § 43 stk. 1 skal Landsstýrið fyri 1. oktober leggja fíggjarlógarruppskotið fyri komandi almanakkaár fyri Løgtingið. Samsvarandi ásetingar eru í § 45, 1. stk. í dansku grundlógini, í § 8. í grønlendsku játtanarlógini, í § 42. í íslendsku stjórnarskránni, í § 2. í norsku játtanarreglugerðini, og somuleiðis í teirri svensku.

§ 43, stk. 2, 1. pkt. í stýrisskipanarlógini staðfestir regluna um, at eingin útreiðsla sostatt kann verða goldin, er ikki heimild fyri henni í teirri fíggjarlóg ella aðrari játtanarlóg, ið er í gildi, tá ið ávíst verður. Kontant-meginreglan ber í sær, at hóast materiell heimild er fyri at ávísa pening, merkir tað ikki í sjálvum sær, at ávísing kann verða framd. Afturat krevst játtanarheimild ella játtan á fíggjarlógini ella aðrari játtanarlóg. Við játtanarlóg verður hugsað um annað slag av játtanarlóg enn fíggjarlógina, t.e. ikki við eina vanliga lóg. Vanligar Løgtingslógir kunnu regluskipa játtanir, men eru ikki játtanarlógir.

Í samsvari við føroyska tekstin, ið hevur forrætt fram um danska tekstin, um ósemja tekur seg upp, skal hugtakið "afholdes" í § 43, stk. 2, 1. pkt. lesast "verður goldin".

Formliga grundarlagið undir fíggjarlógarráttanum er sostatt ein kontant-meginregla. Meginreglan um veitingar- og rættarkrøv verður hinvegin nýtt sum grundarlag fyri, nær ein útreiðsla ella inntøka skal verða tikin við í rokniskapin fyri viðkomandi ár.

Fíggjarlógin er soleiðis uppbygd, at hon hevur eina grein fyri hvørt málsøki, eina fyri Løgtingið, eina inntøkugrein og eina § 25, ið fevnir um inn- og útlán, og har broytingar í pengakrøvum og skuldbindingum verða skrásettar.

Hóast ásetingarnar í § 43 stk. 2, 1. pkt. kann tó í tíðarskeiðinum fram til 1. apríl, eftir at fíggjarárið er endað: "... verða ávístur peningur av farnu fíggjarlógini fyri útreiðslur, ið havdar eru í farna fíggjarári." Eftir hesum kunnu eitt nú vørur og tænastr veittar í fíggjarárinum verða goldnar av játtanum fyri fíggjarárið í trýggjar mánaðir afturat. Ein slík roknskaparlig ískoytistíð er eisini í donsku játtanar- og roknskaparskipanini, hinvegin er eingin slík áseting orðað í reglugerðunum hjá hinum norðurlondunum, Finnland undantikið, men hjá teimum hevur ásetingin kortini annað innihald. Omanfyri lýsta fatan av ásetingini í § 43 stk. 2, 1. pkt. er í samsvari við ásetingina í 2. punkti.

Í viðmerkingunum verður víst til, at ásetingarnar eru endurtiknar eftir stýrisskipanarlógini. Her verður sipað til stýrisskipanarlógina frá 1948, við seinni broytingum. Umrøddu ásetingar vóru ikki til undan stýrisskipanarlógini frá 1948. Stýrisskipanarlógin frá 1948 var partur av einum lógarpakka, ið m.a. hevði Løgtingslógina um umboðsvald Føroya. Í 3. stk. í § 9 í hesi lóg stóð soljóðandi áseting: "*Løgmaður ávísir allar útreiðslur úr kassa landsins og ansar, at hesar útreiðslur ikki eru størri enn tær játtanir, sum tingið hevur samtykt.*" og í § 12 stóð soljóðandi áseting: "*Tað er skylda landstýrisins at ansa, at ongar útreiðslur verða goldnar, ið ikki hava heimild í fíggjarlóg, ið er galdandi, tá ið ávísan fer fram, ella í aðrari galdandi heimildarlóg. Tær játtanir, sum eru ásettar við fíggjarlóg ella aðrari heimildarlóg, kunnu bert verða goldnar í tí fíggjarári, tá ið fíggjarlógin er galdandi, eins og yvirflytan frá einum posti til annan ikki kann fara fram uttan greiniliga heimild til hetta í lógini. Landsstýrið hevur tó heimild til í einum tíðarskeiði av inntil 3 mánaðar, aftaná at fíggjarárið er lokið, at ávísa pening, ið er játtaður í fíggjarlógini fyri farna árið.*"

§ 44 viðger eykajáttanarskipanina. Sambært stk. 1 verður eykajáttan veitt við løgtingslóg, tó ikki í slíkum førum, tá ið serreglan í stk 2. um bráðfeingismál verður nýtt. Sambært hesi reglu kann fíggjarnevndin, um mál hevur skund, eftir uppskoti frá landsstýrinum veita eykajáttan (fíggjarnevndarskjal), tó kunnu 2/5 av fíggjarnevndarlimunum krevja, at málið verður avgreitt við lóg.

Sambært § 44 stk. 3 í stýrisskipanarlógini skulu tær játtanir, ið verða givnar við fíggjarnevndarskjali, verða góðkendar í eini eykajáttanarlóg fyri árslok. Landsstýrið skal leggja uppskot fram um tað í seinasta lagið 1. desember.

Landskassaroknskapurin og Løgtingsins grannskoðan av honum (løgtingsgrannskoðararnir) eru regluskipað í § 45 í stýrisskipanarlógini. Nágreiniligari reglur um hetta eru í Løgtingslóg um landsins almenna roknskaparhald v. m. frá 1994, sum er ein stuttorðað rammulóg. Aðrar reglur um uppseting og innihald í landsroknskapinum eru vístar til regluskipan í kunngerð (roknskaparkunngerð). Heimildir og mannagongdir fyri løgtingsgrannskoðarar eru lýstar í Løgtingslóg um grannskoðan av landsroknskapinum o.a. frá 1999, sum eisini regluskipar roknskapargrannskoðanina, ið partvíst fevnir um Landsgrannskoðanina, partvíst ríkisgóðkendar og skrásettar grannskoðarar.

Vísandi til 12. og 13. pkt. í arbeiðssetninginum, ið er grundarlagið undir álitinum, mælir arbeiðsbólkurin til, at nakrar av ásetingunum í roknskaparkunngerðini um roknskaparreglur og krøv verða endurtiknar í játtanarlógini, so at samsvar fæst millum játtanar- og roknskaparreglur.

§ 45 stk. 4 ger greitt, at stk 1.-3 eisini er í gildi fyri almennar stovnar, ið hava sjálvstøðugan roknskap. Telefonverkið, apotekið og Rúsdrekkasøluna verða nevnd sum dømi í viðmerkingunum. Helst er tilvísingin til Rúsdrekkasøluna ein misskiljing, tí Rúsdrekkasølan hevur ongantíð havt sjálvstøðugan roknskap.

5.1.2 Fíggjarætlanin í lógarformi

Fíggjarætlanin hjá landinum verður samtykt sum lóg sambært § 43.-45 í stýrisskipanarlógini. Sama er galdandi fyri fíggjarætlanina hjá Danmark, Grønlandi og Íslandi. Fíggjarætlanin hjá Noregi og Svøríki verður harafturímóti samtykt við uppskoti til samtyktar. Fíggjarlógarpuppskotið verður sett upp í lógargreinar og fær somu viðgerð, sum onnur lógarpuppskot. Í Danmark varð lógarformurin longu avráddur í junigrundlógini frá 1849, sum hesum viðvíkjandi var nógv ávirkað av belgisku stjórnarskipanini frá 1831, ið ásetti, at fíggjarætlanin hjá tí nýggja ríkinum skuldi verða samtykt sum lóg.

Hetta hevur í roynd og veru lítlan týðning longur. Viðtøka av uppskotið til samtyktar um ríkisfíggjarætlanina í Noregi og Svøríki verður ikki mett at vera minni bindandi enn lógarviðtøkur og manngongdirnar viðvíkjandi viðtøku, og broytingar seinni eru sum heilt tær somu. Lógarformurin ger í avmarkaðan mun "lóggávu á fíggjarlógini" møguliga. Tað verður gjørt við átekningum, ið verða tilskilaðar undir viðkomandi greinum. Átekningar útgreina við hvørjum treytum játtan kann verða brúkt. Henda lóggáva hevur tó avmarkað gildi, t.e. fíggjarárið á enda, og eigur tí bert at hava ásetingar um, hvussu einstakar játtanir skulu verða brúktar og ikki verða endurtiknar ár um ár.

Sum dømi kunnu verða nevndar reglur í sambandi við stuðul, sum veittur er uttan serliga lógarheimild, bara við heimild í játtan á fíggjarlógini. Her kundi í staðin verið almenn lógaráseting um regluskipan av spurningum viðvíkjandi stuðuli, lánnum og veðhaldi. Uppskot til slíka áseting í játtanarlógini verða viðgjørð í 5.4 niðanfyri.

Arbeidsbólkurin hevur umrøtt móguleikan, annaðhvørt at hava eina almenna heimild í lógini ella ítøka heimild í átekningum til at flyta yvir- ella undirskot til eftirfylgjandi fíggjarár. Spurningurin er ikki gjølla viðgjørður, av tí at arbeidsbólkurin er samdur um at mæla frá hesum við teirri grundgeving, at lítill tørvur verður á slíkum ásetingum, um skift verður til serligar reglur fyri løguætlanir og fyri stuðul. Viðvíkjandi rakstarjáttan kann yvir- og undirskot verða "flutt" við at lata tað verða part av játtanini komandi árið. Arbeidsbólkurin heldur ikki, at sjálvvirkin flytingaratgongd skal verða sett í verk nú. Arbeidsbólkurin skjýtur upp, at spurningurin um at viðgera yvir- og undirskot verður tikið við í arbeiðið hjá fíggjarmálaráðnum um mál- og rammustýring.

Hetta samsvarar eisini við ta viðgerð, ið Fíggjarnevndin hevur havt av uppskoti til eykajáttanarlóg fyri 1999 (4). Fíggjarnevndin gjørði tá í áliti sínum vart við, at tað er ein fyrirtreyt, at eingin fíggjarlóg verður samtykt, ið røkkur út um almanakkaárið, og at ásetingin í § 43, 2. stk. endaliga ger upp við slík frávik.

Fíggjarnevndin tók eisini fram, at "*...roynverulig atlit tala eisini fyri, at ein strangliga heldur seg til álmanakkaárið. Tá ið seinni skal eftirkannast av lógtingsgrannskoðarunum, at § 43, stk. 2, í stýrisskipanarlógini..... er hildin, tá er alneyðugt, at teir ikki hava fyri neyðini at fløkjast uppi í fíggjarlógum fyri fleiri ár, men bara hava fyri neyðini at hyggja í fíggjarlógini fyri viðkomandi ár, og tilhoyrandi eykafíggjarlógum fyri sama ár.*"

Fíggjarnevndin tók eisini fram, at tað "*At førdar verða fram ymiskar praktiskar grundir fyri at gera tær nevndu C átekningar soleiðis, sum skotið upp, ger ongar broytingar í tí framfórda*

sjónarmiðnum. Eru trupulleikar í so máta, so má játtanin takast av nýggjum á fíggjarlógina komandi ár ella eina nýggja eykajáttnaralóg, har ikki nýtt játtan verður játtað av nýggjum. "

Í sambandi við nevndarviðgerðina av fíggjarlógarruppskotinum fyri 2000 varð spurningurin aftur reistur, og ein samd fíggjarnevnd legði fram broytingaruppskot um at strika allar slíkar átekningar. Í áliti sínum tók fíggjarnevndin undir við teirri nýggju orðingini av játtanarskipanini, sum kom í gildi 1. januar 2000. Í henni eru átekningar avmarkaðar til at vera ískoytisásetingar viðvíkjandi játtanum.

5.1.3 Nakrar aðalreglur

Í § 41.-45 í stýrisskipanarlógini eru nakrar grundreglur festar, sum eisini eru í játtanarskipanunum bæði í norðurlondum og víða hvar í øðrum londum.

Í fyrsta lagi er ein *ársmeiginregla*. Játtanir verða sostatt veittar fyri eitt tíðarskeið, ið er eitt (almanakka)ár. Kortini sýnist henda meiginregla ikki at taka fyri, at til ber, við Løgtingsins samtykki, at gera skipanir, ið óformliga og í avmarkaðan mun slaka ársmeiginregluna. Ávísanir, sum hava við sær skuldbindingar og krøv við útreiðslu- ella inntøkuvirknaði í fíggjarárum seinni, krevur eftir meiginregluni heimild í lóg ella átekning.

Rátt kann tó verða í ymsum serførum, eitt nú tá ið mál snúgva seg um starvssetanaravtalur og tænaúsáttmálar, hóast uppsagnarfrestin í royndum hevur við sær, at ávíst verður við útreiðsluvirknaði inn í seinni fíggjarár. Í sambandi við byggi- og løguætlanir má vanliga eisini bera til at gera avtalu við útreiðsluvirknaði seinni, hóast játtan ikki fæst fyrr enn á fíggjarlógum seinni, men við teirri treyt, at materiell heimild er í lóg ella átekning.

Eisini er ein *fullvegismeginregla*. Fíggjarlógin skal sostatt endurspeglar allar inntøkur og útreiðslur hjá landinum. Fullvegismeginregla utihýsir ikki, at stovnar og virksemi við vinnuligum sniði ella við avmarkaðum uppgávum, ið verður fíggjað á serstakan hátt, t.d. heilt ella partvíst kunnu vera uttan fyri fíggjarlógina. Harafturímóti ger fullvegismeginreglan, at illa ber til at halda stovnar uttan fyri fíggjarlógina, ið fáast við meginvirksemi sum regluskipan og handhevan.

Umframt Løgtingið kunnu bara landstýrið ella stovnar undir landsstýrinum áseta alment galdandi reglur, bert í avmarkaðan mun og bara við kunngerð og við heimild í lóg (smbr. § 34 í stýrisskipanarlógini).

Skal alment virksemi verða sett í verk uttan fyri fíggjarlógina, krevst útreiðslujáttan á fíggjarlógini í tann mun, almenn virði verða sett í. Harafturat krevst materiell lógarheimild í tann mun myndugleiki verður latin nevndum, stýrum ella ráðum at útinna endaligar fyristingaravgerðir (§ 35. í stýrisskipanarlógini), ella yvirhøvur, um rættindi og skyldur verða flutt. Verður t.d. loyvi givið til lógarheimilaðan einkarétt, krevur tað eina materiella lógarheimild.

Eitt nú við atliti til skyldur er sjálvsagt og í mongum førum neyðugt at seta krøv um, at almennir lønarsáttmálar, leigureglur, kappingarreglur, búskaparpolitikkur o.a. skulu haldast og somuleiðis játtanar-, roknskapar- og grannskoðanarreglur. Í sambandi við stovnan skal støða eisini verða tikin til, um innlits-, og fyrisingarlógin og útboðsreglurnar hjá tí almenna skulu vera galdandi og virksemið skal koma undir sjálvtryggingarskipanina hjá landinum ella grannskoðanina hjá Landsgrannskoðanini.

Arbeðsbólkurinn mælir til, at í játtanarlóginni verður ásett hvörjir stovnar, grunnar o.a., ið verða tikin við á fíggjarlógina, men at vikið kann verða frá tí við lóg. Í slíkari lóg eigur støða eisini at verða tikin til, í hvussu stóran mun reglusetið, nevnt omanfyri, skal galda.

Tað almenna eigur ikki at átaka sær ábyrgd yvirhvur fyri virkseminni uttanfyri fíggjarlógina, sum ein landsstýrismaður ikki hevur rætt at geva tænaðstøðu um ella hevur eftirlitsskyldu við. Skal alment virkseminni fara fram uttan fyri fíggjarlógina, má lögtingið samstundis tryggja sær, at tað almenna ikki svarar fyri ella kann ábyrgjast í sambandi við slíkt virkseminni, uttan so at viðkomandi landsstýrismaður eisini kann ábyrgjast. Sostatt eigur støða m.a. at verða tikin til, um viðkomandi stovnur kann fara í gjaldssteðg og/ella gjaldtrot. Í sambandi við at alment virkseminni verður sett í verk uttan fyri fíggjarlógina, eigur støða eisini at verða tikin til eigaraviðurskiptini. Skal tað almenna nær sum helst kunna flyta møgulig virði aftur í landskassan, eiga allir áhugaðir partar at verða kunnaðir um tað frammanundan.

Fleiri stovnar og grunnar eru ikki, í øllum førum ikki fullvegis, sett á fíggjarlógina og tískil heldur ikki í landsroknaskapinum. Vegna fullvegis-meginregluna og til at Lögtingið kann fáa yvirlit yvir virkseminni í landinum skjýtur arbeðsbólkurin upp, at almennar reglur verða settar inn í játtanarlógina, ið tilskila, nær virkseminni verður tikið við í fíggjarlógina, og nær virkseminni kann vera uttan fyri fíggjarlógina.. Spurningurin verður tikin upp í 5.1.6 niðanfyri.

Loksins er ein *brutto-meginregla*. Eftir hesi reglu verður játtan sum oftast veitt bæði til inntøkur og útreiðslur - serliga tí eftirlit og grannskoðan verða havd í huga. Frá hesi reglu kann frávik tó eisini verða gjørt við Løgtingsins samtykki. Fyri játtanarslógini rakstrarjáttan og landsfyrirtekur verður játtan sostatt veitt sum nettoútreiðslujáttan.

Fyri bruttojáttanir verða serstakar játtanir veittar til at bera útreiðslur og taka ímóti inntøkum. Inntøkuvøkstur heimilar tí ikki samsvarandi vøkstri í útreiðslunum.

Nettojáttanir verða veittar til nettoútreiðslur, t.e. sum munur millum útreiðslur og inntøkur. Tí kunnu útreiðslur hækast samsvarandi inntøkuvøkstri, men skulu lækkast samsvarandi inntøkuminking.

Hóast játtanir verða veittar sum nettojáttanir, skulu útreiðslur og inntøkur verða tilskilaðar í sundurgreinaðari ætlan í viðmerkingunum til fíggjarlógina (bruttoskrásetingarreglan). Í galdandi játtanarreglum eru fleiri undantøk frá bruttoskrásetingarregluni. Arbeðsbólkurin skjýtur upp, at landsstýrismaðurin fær heimild til at víkja frá bruttoskrásetingarregluni, um meiri arbeiði stendst av útgreiningini enn upplýsingarvirði gevur høvi til.

Í sambandi við omanfyri nevndu játtanarreglur, ið kunnu verða úrleiddar av stýrisskipanarlógini, eigur at verða tikið fram, at av Løgtingslóg um grannskoðan av landsroknaskapinum v.m. skilst, at grannskoðanin, umframt fíggjarliga grannskoðan eisini skal gera fyrisingarliga grannskoðan. § 4 stk. 3 í grannskoðanarlógini áleggur lögtingsgrannskoðarunum at ansa eftir: "*... at tað er hóskaði atborið fíggjarliga í sambandi við umsiting av ognum og viðvíkjandi rakstri av teimum stovnum og tí virkseminni roknskapurin fevnir um.*" Sambært § 6 skal landsgrannskoðarin stuðla lögtingsgrannskoðarunum í arbeiði teirra. Samsvarandi áseting sum § 4, stk 3. er í § 17, stk. 1 um, hvussu lögtingsgrannskoðararnir og Landsgrannskoðanin eiga at fara ígjøgnum stuðulsroknaskapir o.a..

Tað liggur sostatt óbeinleiðis á landsstýrinum at umsita landsins pening á búskaparliga skynsaman hátt. Sostatt er ein *meginregla um búskaparligt skynsemi* galdandi.

Samsvarandi ásetingar hava flestu lond í síni lóggávu um almenna grannskoðan.

Arbeidsbólkurin mælir til, at í játtanarlógini verður ein áseting tikin við í um skyldu til at bera seg at við búskaparligum skynsemi.

Tað eigur sostatt at vera ein sjálvsøgd fyritleyt fyri, hvussu játtan verður brúkt, at orka og manngongdir eru fulldyggar í mun til tey ætlaðu úrslitini, og at játtanir verða umsitnar við neyðugum búskaparligum skynsemi..

5.1.4 Lóggáva um fíggjarstýring

Summar játtanarlógir fevna um alla játtanartilgongdina, t.e. arbeiðið við játtanini, játtanarsamtykt, hvussu hon verður nýtt og síðani eisini roknskaparhald og grannskoðan. Íslendsku og svensku játtanarlógirnar og somuleiðis norska játtanarreglugerðin hava ásetingar um ríkisroknaskap o.a.. Í íslendsku lógini eru harafturat ásetingar um ábyrgd at halda játtanir og at skipa roknskaparhald. Í svensku lógini eru ásetingar um at avmarka ríkisfíggjarætlanina. Afturímóti eru ásetingar um grannskoðan yvirhøvur knappar, og grannskoðan sum heild regluskipað í serstakari lóg.

Ikki er neyðugt og helst ikki skilagott heldur, at hava ásetingar um roknskap og grannskoðan við í einari føroyskari játtanarlóg. Hesi øki eru longu regluskipað í lóggávuni, sum er. Arbeidsbólkurin metir túsíkil, at ein føroysk játtanarlóg eigur at snúgva seg um arbeiðið við játtanini og hava ásetingar um uppseting og innihaldið í fíggjarlógini, ræðisreglur viðvíkjandi veittum játtanum umframt nýggjum og broyttum játtanum í árinum, fíggjarnevndarskjøl og eykajáttanarlógir íroknað. Harafturat eiga ásetingar at vera um eitt játtanaryvirlit, ið gevur eina mynd av fíggjarætlan landsins sammett við aðrar almennar fíggjarætlanir, haruppií fíggjarætlanirnar hjá kommununum, og samfelagsbúskapin sum heild. Harumframt eiga at vera ásetingar um javnligt játtanareftirlit og at lata inn frágreiðingar. Eisini verður skotið upp, at í játtanarlógini skulu, sum nevnt, vera ásetingar um at avmarka fíggjarlógina við leiðreglum um, undir hvørju treytum stovnar og grunnar kunnu virka uttan fyri fíggjarlógina. Eisini verður, sum nevnt, skotið upp, at í lógina verða ásetingar um, hvussu stuðul, lán og veðhøld skulu verða handfarin. Arbeidsbólkurin skjýtur eisini upp, at ásetingar vera um játtanar- og roknskaparliga viðgerð av tænastráðgjafum til tess at forða fyri, at roynt verður at fáa sær ótilætlaðar fyrimunir av starvssetanarformi. At enda metir bólkurin, at ásetingar eiga at verða gjørdar um løguætlanir til tess at tryggja eina javna og skilagóða handfaring av økinum.

Uppkastið, ið arbeidsbólkurin hevur latið úr hondum, til eina játtanarlóg við viðmerkingum, er gjørt eftir hesum leisti. Tey einstøku skipanarøkini eru viðgjørd niðanfyrir.

Játtanarlógin eigur á tilskilaðum økjum at geva landsstýrismanninum í fíggjarmálum heimildir at áseta útgreinandi reglur.

§ 43 stk. 1 í stýrisskipanarlógini áleggur landsstýrinum at leggja fram uppskot til fíggjarlóg. Landsstýrið hevur eina samsvarandi skyldu til at leggja fram uppskot um eykajáttanarlóg, smbr. §

44 stk. 3. Ásetingarnar skulu verða sammettar við § 15, ið gevir lögmanni og øðrum landstýrislimum rætt at leggja fram lógaruppskot o.a..

Myndugleikin (forrættindi - prerogativ) hjá landsstýrinum, ið fyri játtanarlógir er ein skylda til at leggja fram lógaruppskot, kann sostatt verða beinleiðis úrleidd av stýrisskipanarlógini, ið orsakað av teimum viðurskiftum, hon regluskipar, og teirri serligu mannagongd, ið krevst til at broyta lógina, má verða mettt at vera stighægri enn aðrar lógir, eisini játtanarlóg íroknað. Lóggivið kann verða á einum forrættindaøki (prerogativum øki), men virknaðurin verður, at landsstýrið, kann gera av, at tað ikki longur vil vera bundið av slíkari lóggávu, og tá er viðkomandi lóg ikki longur virkin.

Samsvarandi hevur Løgtingið sambært § 16 í stýrisskipanarlógini ein beinleiðis myndugleika í tingskipanini at seta reglur fyri virkseimi sínum. Verða ásetingar um Løgtingsviðurskifti, eitt nú um fíggarnevndina, settar inn í játtanarlógina, kunnu samsvarandi sjónarmið gera seg galdandi.

Tað eru tí eisini av ymsum formligum grundum umvarðandi, at játtanarlógin verður tilevnað soleiðis innihaldsliga, at eitt samt landsstýri og samt Løgting kunnu standa saman um at fáa eina slíka lóggávu í verk.

5.1.5 Játtanarlógin - innihald og formur.

Tær reglur, sum, umframt stýrisskipanarlógina, eru galdandi viðvíkjandi fíggarætlanini, standa í Játtanarskipanini frá 1996 við broytingum frá 1999. Játtanarskipanin, sum formliga er eitt rundskriv, er partur av viðmerkingunum til fíggarlógaruppskotið og verður almannakunngjørt saman við teirri samtyktu fíggarlógini.

Roknað verður við, at Løgtingið og somuleiðis fíggarnevndin, tá ið fíggarlógin verður samtykt, og seinni, tá ið játtanirnar verða brúktar gjøgnum árið, hava tað sum fyritleygt, at reglurnar í Játtanarskipanini verða hildnar.

Játtanarskipanin er upp á seg stutt (8 síður í fíggarlógaruppskotinum fyri 2004) og lýsir í høvuðsheitum ræðisreglurnar, ið galda fyri tey ymsu slógini av játtanum. Reglurnar eru sum heild tiknar úr donsku “Budgetvejledning” frá 1996, 2. kap. um ræðisrætt sambært veittum játtanum (30 síður). Afturat kemur so ein stutt lýsing av, hvussu fíggarlógin er uppsett (4 síður).

Játtanarskipanin er ein fyrisitingarlig regla, ið er orðað sum vegleiðing, men má kortini ætlast at vera bindandi. Áðrenn grønlandska játtanarlógin frá 1999 kom, varð játtanarskipanin í Grønlandi regluskipað við einari Játtanarskipan, ið samsvaraði við ta donsku. Tá ið skift varð til játtanarlógina, var í viðmerkingunum strikað undir, at tær fyrisitingarligu reglurnar, sum skuldu fylla ásetingarnar í lógini út, eru bindandi og var regluskipanin tískil nevnd játtanarreglugerð..

Játtanarlógin fer at vera ein lóg sum aðrar lógir og má tí verða orðað neyvt og eintýtt eins og allur annar lógartekstur. Arbeidsbólkurin heldur, at lógin eigur at verða gjørd sum ein rammulóg við ymsum høvuðsskipaðum reglum, meginreglum og mannagongdum, umframt heimildum til at fylla hana út við bindandi fyrisitingarligum reglum (kunngerðum). Lógin átti sostatt at kunnað staðið seg í mong ár uttan munaverdar broytingar.

Hetta krevur, at orka verður tøk í Fíggjarmálaráðnum til at gera og alsamt at dagføra kunngerðirnar. Viðmerkingarnar til lógaruppskotið kunnu vera ein dygg hjálp í hesum arbeiði.

5.1.6 Gildisøkið hjá játtanarreglunum.

Sum nevnt undir 5.1.3 skjýtur arbeiðsbólkurin upp, við atliti til fulvegisregluna og fyri at fáa Løgtinginum eitt yvirlit yvir virkseimið hjá landinum, at í játtanarlógina verða settar almennar reglur um, nær eitt virkseimi skal verða sett á fíggjarlógina, og nær eitt virkseimi kann fara fram uttanfyri fíggjarlógina.

Skotið verður í hesum viðfangi upp at allýsa, hvørjir stovnar, ið skulu verða settir á fíggjarlógina:

“Við á fíggjarlógina verða tiknir stovnar og grunnar o.t., hvørs útreiðslur ella roknskaparligu hall verða goldin við studningi frá landinum ella við gjøldum ella aðrari inntøku sambært lóg, ella sum eru ella partvís eru stovnaðir við kapitalinnskoti frá landinum. Ásetingin verður tó ikki nýtt, um reglur eru í aðrari lóg, sum víkja frá hesum.”

Ásetingin í stk. 1 samsvarar sum heild við ásetingarnar í § 15 í Løgtingslóg nr. 25 frá 21. apríl 1999 "um grannskoðan av landsroknskap v.m.

“Løgtingsgrannskoðararnir og Landsgrannskoðanin kunnu beinleiðis ella frá landsstýrismanninum krevja at fáa til kanningar roknskapir hjá stovnum, feløgum, grunnum v.m.:

1) hvørs útreiðslur ella roknskaparliga hall verður goldið við landsstuðuli ella við gjøldum, avgjøldum ella aðrari inntøku sambært lóg

2) sum fáa kapitalinnskot, stuðul, lán, veðhald o.tíl. ella annan stuðul frá landinum, ella frá einum stovni v.m., sum kemur undir nr. 1, ella sum fáa gjøld, avgjøld ella aðra inntøku sambært lóg.

og samsvarar við ásetingarnar í § 2 í Løgtingslóg nr. 33. frá 23. mars 1994 "um landsins almenna roknskaparhald v.m..":

§ 2. Reglurnar um roknskaparhald landsins fevna um alla landsumsitingina, allar landsfyrirøkur og stovnar o.a., hvørs rakstrarætlan er tikin við á játtanarlóg.

Stk. 2. Landsstýrið kann gera av, at lógarinnar reglur um roknskaparhald og reglur, sum verða gjørdar sambært lógini, skulu galda fyri stovnar, feløg, grunnar v.m.:

1) hvørs útreiðslur ella roknskaparliga hall verða goldin við landsstuðuli ella við gjøldum, avgjøldum ella aðrari inntøku sambært lóg, ella

2) sum fáa kapitalinnskot, studning, lán, veðhald o.t. ella annan stuðul frá landinum ella frá einum stovni v.m., sum kemur undir nr. 1, um so er, at kapitalinnskotið v.m. hevur munandi týðning fyri móttakaran.

Um stovnar/grunnar í serligum førum verða havdir uttan fyri fíggjarlógina, eigur ein serlóg at verða samtykt um tað, ið lögbindur, annaðhvørt stovnurin/grunnurin kemur undir:

- almennar lönarsáttmálar,

- almennar leigureglur,
- almennar kappingarreglur,
- almennar útboðsreglur,
- almenna sjálftryggingarskipan,
- innlitslógina,
- fyrisingarlógina.

Í serlógini eigur eisini at vera ásett:

- hvørjar játtanar-, roknskapar- og grannskoðanarreglur, ið eru i gildi,
- tilknýtið til landsroknskapin,
- um tað er landsgrannskoðarin ella privat grannskoðaravirki, ið grannskoðar,
- um landsstýrismaðurin hevur rætt at geva tænastrubod og/ella hevur eftirlitsskyldu,
- um stovnurin kann fara í gjaldsstedg og/ella gjaldtrot, og
- um tað almenna nær sum helst kann flyta møgulig virði aftur í landskassan.

5.2 Uppseting og skipan.

Fíggjarlógaruppskotið er eins og onnur lógaruppskot sett saman av lógarteksti og viðmerkingum, og er býtt sundur í lógargreinir, ið eru ábyrgdarøki hjá landsstýrismonnum.

Fíggjarlógarteksturin byrjar við ymsum yvirlitum yvir útreiðslu-, inntøku- og lögufíggjarætlanir. Afturat koma síðani samsvarandi yvirlit undir hvørjari lógargrein sær.

Hóast yvirlitini eisini koma fram í teirri samtyktu fíggjarlógini, eru tey kortini ikki partur av lógartekstinum.

Í tekstinum eru allar lógargreinar - yvirlit (A) umframt - býttar sundur í játtanir (B) og átekingar (C). Løgtingið atkvøður bara um B og C.

Teksturin er á 3 stigum: Lógargrein, høvuðsøki og høvuðskonto. Løgtingið atkvøður á høvuðskontustigi.

Við flestu høvuðskontum er játtanarslagið tilskilað, sum ásetur tær almennu reglurnar fyri, hvussu ávísa kontan verður umsitin

Í viðmerkingunum eru høvuðskonturnar býttar í undirkontur og standardkontur. Harafturat koma upplýsingar um fleiri roknskaparár og fyri eitt einstakt ætlanarár.

Í fíggjarlógini eru somuleiðis virksems- og starvsfólkayvirlit hjá ávísum stovnum.

Arbeidsbólkurin skjýtur upp, at ásetingarnar í játtanarlógini skulu vera sera avmarkaðar og høvuðsskipaðar soleiðis, at landsstýrismaðurin í fíggjarmálum fær heimild til gera neyvari reglur.

Arbeidsbólkinum er vitandi um, at arbeiðt verður í lötuni við eini ætlan um at skifta til mál- og úrslitastýring. Arbeidsbólkurin heldur ikki, at arbeiðssetningurin hjá honum fevnir um tað arbeiðið, og hevur tískil ikki viðgjørt hetta evnið. Um og tá sáttmálar um mál- og úrslitastýring verða

veruleiki, má tað standa til landsstýrismannin í fíggjarmálum at gera av, hvussu tað skal koma fram í fíggjarlógini. Eitt upprit um mál- og úrslitastýring, verður tó hjálagað til kunningar sum fylgiskjal.

Arbeidsbólkurin hevur tó ymsar viðmerkingar til uppsetingina, sum nú er:

Av tí at eingin vegleiðing er fyri hendi, eru fleiri av virksemsivirlitinum ójovn til dygdar. Skulu virksemsivirlitini verða varðveitt, metir arbeidsbólkurin, at tey í øllum førum eiga at hava:

- A. *Høvuðsendamál (t.e. nýtsla luta út á tey mál, sum stovnurin tekur sær av),*
- B. *Virksemi (t.e. ítøkilig mál fyri tað virksemi, sum fer fram undir hvørjum høvuðsendamáli),*
- C. *Framleidni (ella eindarkostnaður).*

Virksemsivirlitini eiga harumframt, tá ið til ber, at hava upplýsingar um:

- D. *Tørv,*
- E. *Tørvsfulnaður,*
- F. *Effektivitetur*

Ein gjøgnumgongd av fíggjarlógarruppskotinum fyri 2006 vísir, at teir flestu stovnarnir hava starvsfólkavirlit. Ógreitt er tó, um mett verður eftir ársverkum ella fulltíðarstørvum. Hevur ein høvuðskonta fleiri undirkontur, fylgir starvsfólkavirlit við hvørjari undirkontu.

Umhugað eigur at vera at prístalsviðgera roknskapartølini. Tað fer at hava við sær betri sambærileika. Arbeidsbólkurin metir, at upplýsingar um 4 ár fyri játtanarárið eru óneyðugar. Í staðin eigur størri dentur at verða lagdur á at arbeiða við fleiri ætlanarárum - í minsta lagi tveimum

Sum siðvenja er, verða innanhýsis flytingar í ávísan mun gjørdar millum høvuðskontur við at nýta standardkontur 71/76 "innanhýsis flytingar millum almennar myndugleikar". Hetta kann elva til óvissu um, hvørji endamál, ið játtað verður til. Fleiri Løgtingsnevndir hava víst á tað. Arbeidsbólkurin mælir tískil til, at innanhýsis flytingar millum høvuðskontur ikki skulu vera loyvdar, um ikki serlig lógarheimild (t.d. átekning) er.

Arbeidsbólkurin mælir til tey nýggindi, at tá ið farið verður undir løguætlan skal avgerð verða tikin um, ávikavíst heildarútreiðsluna av viðkomandi løguætlan og eitt útreiðslubýti fyri tær árligu játtanir, sum viðkomandi løguætlan væntandi fer at hava við sær. Hesar upplýsingar eiga at standa í viðmerkingunum til hvørja løguætlan.

5.3 Játtanararbeiði og játtanareftirlit

5.3.1 Játtanartilgongdin

Vansar við galdandi mannagongdum

Føroyska miðfyrisingin er nógv útbygd seinnu árin. Tøkniligu fyrirtreytirnar fyri játtanararbeiðnum eru eisini góðar. Seinnu árin er ein tíðarhóskandi fíggjarstýringarskipan ment.

Endamálið við galdandi fíggjarlógarmannagongd, ið er lýst í 3. kap., er at fáa tær politisku samráðingarnar lidnar um miðjan juni, og síðani kann fyrisingin fara undir at gera sjálvt fíggjarlógarruppskotið.

Í arbeiði sínum við uppskotinum til fíggjarlóg hefur Fíggjarmálaráðið í nøkur ár gjørt eina búskaparfrágreiðing, sum verður býtt út til allar Løgtingslimir samstundis, sum fíggjarlógin verður lögð fyri Løgtingið.

Hóast málið er at fáa politiska semju um fíggjarlógarruppskotið um miðjan juni, hefur í royndum ikki eydnast at fáa semju fyrr enn í seinnu helvt av september, stutt áðrenn fíggjarlógarruppskotið skal verða lagt fyri Løgtingið.

Fíggjarlógarsamráðingarnar fara ikki bara fram millum teir einstøku samgonguflokkarnar. Tað er eisini ein togan um raðfestingar millum ymsu málsøkini.

Tað er ikki sørt, at samráðingarnar hava lyndi til at gerast eitt stríð um, hvussu stóran part, hvør landsstýrismaður skal fáa til sín av heildarkarminum, og í minni mun snúgva seg um, hvussu tey ymsu virkisøkini skulu raðfestast, eitt nú almanna-, skúla- og vinnumál.

Avleiðingin er, at tá ið líður út í septembermánað, er í mongum førum ov seint at gera avtalur um raðfestingar og fullnýtslu, ið skulu galda fyri komandi fíggjarár, og tær avtalur, ið verða gjørdar, eru mangan treytaðar av, at eitt lógarruppskot verður gjørt. Hesar avtalurnar um lógarbroytingar verða í fleiri førum ikki settar í verk annaðhvørt, tí at stundir ikki eru at gera lógarruppskotini ella tí, at tá ið lógarruppskotini liggja fyri, kemur í ljósmála, at meiriluti kortini ikki er fyri teimum.

Verandi mannagongd eyðkennist eisini av teimum mongu broytingarruppskotunum, ið fíggjarnevndin fær, meðan nevndararbeiðið fer fram. Tað snýr seg bæði um heildarruppskotið frá landsstýrismanninum í fíggjarmálum og broytingarruppskot frá teimum einstøku landsstýrismonnunum.

Ein annar vansi er, at tá ið fíggjarlógin skal fáast frá hondini í skundi, verður ov lítil tíð til góðskutrygging og stórir vandi fyri at burturúr verður ein fíggjarlóg, ið hefur fleiri stór og smá brek. Heldur ikki gevast stundir til at gera líkinda virksemsivirlit.

Við verandi mannagongdum verður valla gáað um, at hóast fíggjarlógin bara er í gildi fyri fíggjarárið, so krevur budgettering av fíggjarlógini, at ætlanir áhaldandi verða lagdar, sum galda í fleiri ár, men at bert tað eina, fíggjarárið, er endaliga fastlagt.

Vansin er sostatt politiskur, ikki tøkniligur. Í politisku viðgerðartilgongdini er ikki rúm, soleiðis sum mannagongdirnar nú eru, at gera arbeiðið við fíggjarlógarruppskotinum til lítar, soleiðis at ein "røtt" og gjøgnumskygd fíggjarlóg spyrst burturúr.

Uppskot um at broyta mannagongd, sum nú er í gildi

Ein fyritleygt er, at ivaleys tíð verður sett av til fíggjarlógarrarbeiðið, skulu nakrir av teimum trupulleikum verða loystir, ið nú eru við fíggjarlógargerðini.

Arbeidsbólkurin skjýtur upp, at fíggjarlógartilgongdin verður býtt í tveir partar soleiðis, at karmarnir um málsøkini verða settir í einari tilgongd fyri seg og tann nágreiniliga ætlanargerðin og arbeiðið við sjálvum fíggjarlógarruppskotinum fer fram í einari aðrari.

Fyrstu partstilgongdina eigur Løgtingið at leggja fasta, so at landsstýrismaðurin er bundin av avtaluni. Hesin framferðarháttur verður brúktur í Noregi og í Svøríki. T.e. at landsstýrismaðurin í fígghjarmálum skal leggja eitt uppskot til samtyktar fyri Løgtingið, sum bæði inniheldur ein samlaðan játtanarkarmkarm og býtið á málsøki.

Á henda hátt kann tað verða fingið í rættlag, sum ikki verður gjørt nóg væl sum er.

Um fígghjarlógin skal stuðla upp undir eina forsvarliga makrobúskaparliga menning, er neyðugt at gera realistiskar fleirára fígghjarætlanir. Tað hevur ikki verið gjørt higartil.

Endamálið við fleirára játtanargerð er alment sagt at gera fígghjarumsitingina langskygdari og útrokniligari. Tað hevur ikki endiliga við sær, at broytingar ikki kunnu verða gjørdar, men at broytingarnar eru so lættar at spáa um sum til ber.

Fleirára ætlanargerð fer at gera avleiðingarnar av avgerðum í tí komandi játtanarskeiðnum sjónligar. Tað fer at hava týðning fyri politiska orðaskiftið um raðfestingar. Slíkar fleirára fígghjarætlanir kunnu skapa eina greiðari mynd av samanhinginum millum stuttíðar virksemini og langtíðar avleiðingar. Um fleirára fígghjarætlanir skulu fáa veruligan týðning og fáa fram í ljósmála samanhingin millum politiskar raðfestingar av stuttíðar virksemini og langtíðar avleiðingum og virkisrúmi, mugu framskrivingarnar fevna um allar væntaðar inntøkur og útreiðslur.

Arbeidsbólkurin metir, at verða fleirára játtanaravleiðingar av virksemini, sum eru í gongd, gjørdar sjónligar, fer tað at hava við sær eina betri raðfesting. Ein umráðandi fyrirteyt er tó, at játtanaravleiðingar verða mettar javnt bæði av avgerðum, sum longu eru tiknar, og politiskum ætlanum, sum eru í umbúna. At burturav tøkniligar framskrivingar verða lagdar fram fer ikki at vera nógmikið til at fáa ta áherðslu á langtíðarhvarvið, sum miðað verður eftir at gera sjónligt.

Arbeidsbólkurin heldur, at tørvurin á fleirarahugsan fyrst og fremst er knýttur at tørvinum í játtanarpolitikkinum at leggja slóðir fram í tíð. Slíkar framsagnarslóðir mugu hava til endamáls at bøta um gongdina við politiskum avgerðum og avgerðir viðvíkjandi tí virksemini og teimum pørtum, sum taka ímóti játtanunum.

Flest lond hava fleirára fígghjarætlanir, men ymiskt er, hvussu bindingarnar eru í teimum fígghjarætlanum, ið galda longri enn eitt ár. Tíðum verður bent á, at tørvurin at bøta um eftirlitið við gongdini í fígghjarætlanini, og tørvurin at fáa útrokniligar rammutreytir fyri fyrirøkur, sum hava karmar settar í fígghjarlógin, krevur at litið verður á játtanarviðgerðina í einum fleirarasamhang.

Arbeidsbólkurin hevur hugsað um, hvat ið krevst til at fáa í lag eina munagóða játtanarskipan. Ójavnt er, hvussu viðkomandi tey ymisku krøvini eru við atliti til fleiráraskipan. Arbeidsbólkurin hevur í síni meting av fleirára fígghjarætlanum lagt dent á hesi viðurskifti:

- Tørvur hjá Løgtinginum á stýring og eftirliti
- Tørvur á at gera fleirára játtanaravleiðingar av árligum játtanaravgerðum sjónligar og viðgerðina í tinginum annars.
- Tørvur á framrokniligum kørmum fyri alment virksemini.

Arbeðsbólkurinn metir, at játtanarskeiðið/roknskaparskeiðið framhaldandi eigur at vera eitt ár, hóast farið verið undir fleirára fíggarætlanir. Eittárs-meginreglan er sum kunnugt fest í styrisskipanarlógini. Tað merkir, at avgerð um játtanir skal framhaldandi verða tikin hvørt ár. Arbeðsbólkurinn heldur, at verður játtanarskeiðið broytt soleiðis, at játtanir frælst kunnu verða fluttar millum ár, fer tað ikki bert at veikja bæði stýringina og nýtsluna av landsins peningi, men eisini móguleikan at fáa í verk eina makrobúskaparlíga stýring.

Eingin ivi er um, at fleirára fíggarætlanir eru ein fyrirtreyt, um grundarlag skal fáast undir eina skilalíga nýtslu av landsins tilfeingi.

Við støði í hesum skjýtur arbeðsbólkurinn upp:

I. Fyrirreiking av játtanarkørmum

Í apríl mánað verður eitt uppskot til samtyktar gjørt, ið ásetur ein heildar játtanarkarm fyri fíggarlógina í komandi ári. Játtanarkarmurinn verður býttur út á málsøki, t.e. lógargreinar. Fyrirtreytin er tó ein broyting í Løgtingsskipanini, ið ásetir, at seinasta freist at leggja uppskot fyri tingið er 5. mars.

Uppskotið til samtyktar skal verða gjørt við støði í tølunum fyri mett ætlanarár í galdandi fíggarlóg við tøknilígam broytingum, ið kunnu standast av prís- og lönargongdini, og annars verða grundað á búskaparlígu útlitini fyri komandi ár. Umráðandi er, at tað er landsstýrismaðurin í fíggarjarmálum, ið móttvegis Løgtinginum hevur ábyrgd av, at hetta uppskotið verður lagt fram og tí liggur tað eisini á honum, at fáa uppskotið gjørt.

Umráðandi er at gera vart við, at landsstýrismaðurin í fíggarjarmálum, tá ið fíggarlógarruppskotið verður gjørt, grundar arbeðið á fyrsta ætlanarár og at bara týðandi politiskar raðfestingar eiga at elva til broytingar.

Til skjalfestingar skal ein Búskaparfrágreiðing I verða gjørd. Útgreiningin eigur at lýsa makrobúskaparlíga grundarlagið undir búskaparpolitikkinum. Framskrivningar eiga at verða gjørdar fyri 5 ár og lýsa búskaparlígu gongdina á ávísum økjum serlíga væl.

Somuleiðis eigur útgreiningin at vísa karmarnar um málsøkini hesi næstu fimm árin.

Arbeðsbólkurinn metir tað vera serlíga umráðandi, at henda útgreiningin verður lógarfest í játtanarlógini sjálvari.

Umráðandi er, at Búskaparfrágreiðing I fevnir um eina makro-búskaparlíga lýsing og meting av landsins búskapi yvirhøvur og serlíga um støðuna hjá tí almenna. Tað er sostatt umvárðandi, at kommunurnar eisini verða tiknar við í hesa lýsing, tí fíggarlógin og fíggarviðurskiftini hjá kommununum ávirka og eru bundin hvørt av øðrum.

Ymsir trupulleikar mugu tó verða beindir av vegnum, um tað skal bera til yvirhøvur. Kommunurnar hava onga einsháttaða og sambærilíga mannagongd fyri, hvussu teirra fíggarlígu upplýsingar skulu verða uppgjørdar og skrásettar soleiðis, at tær kunnu verða bornar saman við landsroknskapirnar. Verandi lóggáva gevur landsstýrinum heimild til at áseta reglur fyri, hvussu kommunalir roknskapir

skulu verða gjördir. Arbeidsbólkurin metir, at í mangar mátar hevði tað verið ein fyrimunur, um eftirlitið við fíggjarviðurskiftunum hjá kommunum var ábyrgdarøki hjá landsstýrismanninum í fíggjarmálum og ikki sum nú hjá landsstýrismanninum í innlendismálum.

Henda langtíðar ætlan og samskipan av fíggjarpolitikkinum má eisini haldast at hava áhuga hjá kommununum

II. Fíggjarlógarruppskot verður gjørt

Eftir slíka Løgtingssamtykt hava teir einstøku landsstýrismenninir høvi til hvør í sínum lagi at leggja sína fíggjarætlan fyri fíggjarárið uttan at noyðast at samráðast við alt landsstýrið um karmarnar, men í staðin bert um politikk.

Tað er sjálvsagt, at landsstýrismaðurin í fíggjarmálum víðari fram í arbeiðinum við fíggjarlógarruppskotinum hevur eftirlit við, at tað, sum aðrir landsstýrismenn koma við, virðir tær avmarkingar, sum landsstýrismaðurin hevur sett.

Eitt nú:

kunnu játtanarbroytingar, sum eru treytaðar av materiellum lógarbroytingum, ikki verða tiknar við í eitt fíggjarlógarruppskot ella uppskot um eykajáttanarlóg, fyrr enn viðkomandi uppskot til lógarbroyting er lagt fyri tingið.

kunnu broytingar ikki verða samtyktar sum partar av endaligu fíggjarlógini fyrr enn tær materiellu lógarbroytingarnar eru samtyktar í Løgtinginum.

Í sambandi við at fíggjarlógarruppskotið verður lagt fram, skal ein Búskaparfrágreiðing II verða gjörd, men hesa ferð skal búskaparfrágreiðingin fevna um gjølligari upplýsingar og greiningar, eitt nú av tørvinum á felags fíggjarligum átøkum. Harumframt eigur ein framskriving at verða gjörd av fíggjarætlanini fyri farandi ár við støði í tøkari vitan.

Harumframt eigur ein heildaruppgerð at vera gjörd fyri allar løguætlanir, bæði tær, sum farið er undir, og tær, sum eru í umbúna. Upplýsast skal, hvussu hvørjari ætlan líður, og nær arbeiðið væntandi verður liðugt. Somuleiðis skal verða upplýst um nýtslu higartil og ætlaða nýtslu frameftir liðað út á ár.

Slíkar uppgerðir eiga eisini at vera gjørdar fyri allar tilsagnir um stuðul, ið ikki er útgoldin enn, við upplýsing um, nær hann væntandi verður útgoldin.

Ein slík manngongd hevði uttan ivað hjálpt upp á trupulleikan, ið stendst av teimum mongu broytingaruppskotunum, tá ið nevndararbeiðið er fyri í Løgtinginum. Arbeidsbólkurin mælir til, at bara landsstýrismaðurin í fíggjarmálum kann leggja fram broytingauppskot fyri fíggjarnevndina.

Ein evstafreist eigur eisini at verða fyri at leggja fram uppskot, partvíst um broytingar í útreiðslum og partvíst um inntøkumetingar. Freistin kundi t.d. verið ávikavíst 20/11 og 5/12 og kundi verið ásett av fíggjarnevndini.

Tað er umráðandi, at landsstýrismaðurin í fíggjarmálum fær eina vegleiðing gjörda fyri fíggjarlógargerðina.

5.3.2 Játtanareftirlit

Tað liggur á hvørjum landsstýrismanni at halda tær játtanir, ið hann fær. Landsstýrismaðurin í fíggharmálum hevur yvirlit yvir og ansar eftir, at játtanir verða hildnar. Arbeidsbólkurin heldur, at áseting eigur at vera um hetta í játtanarlógini.

- Í Búskaparfrágreiðing II eigur uppgerð at vera yvir nýtslu fram til dagsettan dag. Eisini eigur avvarðandi at meta um, hvør nýtslan á viðkomandi kontu verður við árslok.
- Í verandi fráboðanarskipan lata teir einstøku stovnsleiðararnir inn frágreiðing hvønn mánað. Frágreiðingarnar staðfesta roknskapin, ið liggur fyri, og geva eina meting av, hvør ársnýtslan verður samantalt. Sostatt er longu haldgóð mannagongd tøk til játtanareftirlitið.
- Eyðvitað er tað kontuábyrgdarhavin, sum svarar fyri, at játtanirnar verða hildnar - og tað er avvarðandi landsstýrismaður, ið stendur til svars fyri Løgtinginum og skal ansa eftir, at kontuábyrgdarhavin heldur játtanina.

Eitt upprit um leiklutir, ábyrgd og eftirlit viðvíkjandi fígghjarlógararbeiðnum er hjálagt sum fylgiskjal til kunningar.

5.4 Ræðisreglur fyri útreiðslur.

Sum tað sæst av undanfarnu kapitlum og pørtum, verða játtanirnar á fígghjarlógini latnar við teimum fortreytum, at reglurnar um ræðisrætt verða hildnar. Reglurnar um ræðisrætt eru settar saman av teimum almennu reglunum um ræðisrætt, ið eru lýstar í parti 5.1., reglum um ræðisrætt, ið eru knýttar at játtanarslag, og serstøkum ræðisrættarreglum.

Serstakar reglur um ræðisrætt kunnu verða ásettar í fígghjarlógini, í vanligari lóg ella við fyrisitingarligum reglugerðum. Fyrisitingarligar reglur, ið venda sær til borgararnar, skulu hava lógarheimild, men heimildin at gera innanhýsis reglur er vanliga ein partur av leiðslu- og fyriskipanarheimildini hjá landsstýrismanninum.

Heimildin hjá einum landsstýrismanni at rinda útreiðslur til eitt ávíst endamál, sum játtan er fingin til, kann sostatt latast eini undirskipaðari fyrisitingarligari leiðslu, ið við hesum fær ræðisrætt yvir játtanini. Landsstýrismaðurin kann til eina og hvørja tíð við tænastryfriskipan áseta nágreiniligari treytir fyri, hvussu játtanin verður nýtt; og somuleiðis kann hann taka aftur heimildina til ræðisrætt. Harafrat kunnu verða ásettar fyrisitingarligar treytir samsvarandi heimildini til ræðisrætt; tær skulu verða útgreindar í roknskaparfriskipanini samsvarandi §5 í roknskaparlógini.

Í hesum partinum verða tær ræðisrættarreglur, ið eru knýttar at teimum einstøku játtanarsløgnum, viðgjørðar.

Sum hugtakið “ræðisrættarreglur” sipar til, innihalda hesar reglur tær fortreytir, sum skulu galda fyri ræðisrætti yvir játtaðum útreiðslum. Arbeidsbólkurin metir ikki, at tørvur er á nøkrum serligum játtanarslag til inntøkur. Tær almennu og serstøku fortreytirnar og reglurnar, ið eru knýttar at inntøkum, er lýstar aðra staðni.

At nettojáttan verður nýtt í játtanarslagnum rakstrarjáttan merkir, at ávís sløg av inntøkum kunnu vera fevnd av teimum reglum um ræðisrætt, ið eru knýtt at hesum játtanarslag.

Løgujáttan fevnir haraftrat bæði um løguútreiðslur og løguinntøkur, og tað er loyvt at seta undir stuðulsjáttan inntøkur í sambandi við, at lán verða afturgoldin, veðhald verða virkin og í einstøkum førum eisini afturgjalding av stuðuli. Undir lógásetta játtan verður somuleiðis loyvt at seta inntøkur í sambandi við t.d. skylduna hjá kommunum at endurrinda ein part av ávís sum stuðulsútreiðslum.

Vísandi til arbeiðssetningin, sum er grundarlagið undir álitinum, hevur arbeiðsbólkurin gjøgnumgingið tey ymsu játtanarsløgini við atliti til at endurskoða og greiða tey. Í hesum partinum um ræðisrætt yvir útreiðslum verða tey ymsu sløgini av játtanum og tær høvuðsskipaðu reglurnar fyri ræðisrætti, ið eru knýttar at teimum, viðgjörd saman við uppskotum til møguligar broytingar.

Arbeiðsbólkurin mælir til fylgjandi játtanarsløg í fíggarlógarruppskotinum:

- Rakstrarjáttan, við serstøkum reglum fyri landsfyritøkur, inntøkufíggað virksemini og stuðulsfíggað virksemini
- Løgujáttan
- Lógarbundin játtan
- Stuðulsjáttan

Skotið verður upp at leggja játtanarslagið “landsfyritøkur” inn undir rakstrarjáttanarslagið við nøkrum serreglum. Tað sama er longu nú galdandi fyri inntøkufíggað virksemini. Arbeiðsbólkurin skjýtur somuleiðis upp, at stuðulsfíggað virksemini verður lagt undir játtanarslagið rakstrarjáttan, við nøkrum serreglum.

Í staðin fyri játtanarslagið “onnur játtan” verður sett eitt nýtt slag av játtan, ið nevnist “stuðulsjáttan”. “Onnur játtan” hevur verið nýtt til allar útreiðslur og inntøkur, sum ikki kundu koyrast undir hini játtanarsløgini. Tað kann ongantíð verða serliga gjøgnumhugað at seta upp felagsreglur fyri eina røð av útreiðslusløgum, sum ikki frammanundan eru nærri lýst. Av teimum útreiðslusløgum, sum hava hoyrt undir játtanarslagið “onnur játtan”, er størst tørvur á almennum reglum fyri stuðul og fyri útreiðslur, ið minna um stuðul, men sum ikki eru lógásettar, t.d. útlán og veðhald. Arbeiðsbólkurin metir ikki, at tørvur er á almennum reglum fyri hini játtanarsløgini, ið higartil hava hoyrt undir játtanarslagið “onnur játtan”. Um tað í serligum førum er tørvur á at regluskipa hesi útreiðslusløgini, ber altíð til at áseta serstakar reglur fyri ræðisrætti.

Játtanarslagið verður sett í klombrum aftan á høvuðskontuheitid.

Arbeiðsbólkurin skjýtur somuleiðis upp, at ein høvuðsskipað lýsing av játtanarsløgnum skal verða partur av játtanarlógini.

Ræðisreglurnar, ið eru knýttar at teimum játtanum, sum eru samtyktar á fíggarlógini, kunnu verða bólkaðar soleiðis:

1. Nýtsluøki og neyvari regluskipan (hvat, hví og hvussu)
2. Brutto/Netto
3. Tíðaravmarking (nær), herundir heimild til flyting millum ár
4. Heimild til at flyta upphæddir millum høvuðs- og undirkontur.

Hesar reglur fyri ræðisrætti eru knýttar at teimum einstøku játtanarsløgnum:

5.4.1 Rakstrarjáttan

Nýtsluøki

Rakstrarjáttan verður nýtt til alment rakstrarvirksemi, t.e. lønarútreiðslur, at keypa vørur og tænastr og til rakstur av bygningum o.a.

Smáar stuðulsupphæddir kunnu eisini verða tiknar við undir raksturin í tann mun, tær eru nær knýttar at rakstrinum. Arbeidsbólkurin hevur ikki viðgjørt tænastrugjöld o.a. gjølligari. Arbeidsbólkurin mælir til, at landsstýrismaðurin í fígghjarmálum fær heimild at áseta neyvari reglur um, hvørjar inntøkur og útreiðslur kunnu verða tiknar við í eina rakstrarjáttan.

Stovnar, sum skulu gera byggi- og løguætlanir, kunnu nýta pening av einari rakstrarjáttan til innleiðandi kanningar, herundir at meta um tørvin. Útreiðslur til framhaldandi fyrireikandi arbeiði og verkætlanarútreiðslur krevja serliga løgújáttan.

Játtanin skal verða nýtt í samsvari við endamálið við rakstrarvirkseminum. Endamálið er í ávísingum førum einans at finna í høvuðskontuheitinum, í øðrum førum eru lógásetingar í serlóg ella átekningum, sum áseta nærri reglur fyri, hvussu játtanin skal verða nýtt. Arbeidsbólkurin mælir til, at viðmerkingarnar til eina játtan altíð skulu hava eina ávísing til slíkar lógásetingar. Umframt hesar formligu endamálsásetingarnar er ikki óvanligt, at eisini viðmerkingarnar til eina játtan innihalda lýsingar av endamálinum. Munurin viðvíkjandi broyting av formligum lógarbundnum fortreytum og fortreytum, ið einans eru ásettar í viðmerkingunum, eru lýstar í parti 5.6.

Umframt tær vanligu ræðisrættarreglurnar, ið eru knýttar at rakstrarjáttanarslagnum, eru serligar reglur galdandi fyri landsfyrirøkum, inntøkufígghjað virksemi, stuðulsfígghjað virksemi og virksemi, ið er fígghjað uttaneftir. Hesar serreglur eru lýstar niðanfyri.

Ikki er óvanligt, at privatir felagsskapir taka sær av uppgávum sum rakstraruppgávum við rakstrarjáttan á fígghjarlógini smbr. § 2, stk. 2 í roknskaparlógini. Grundarlagið undir slíkum uppgávum er sum meginregla sáttmáli millum landsstýrið og viðkomandi felag. Arbeidsbólkurin heldur tað vera væl grundað, at økið verður kannað til tess at tryggja hóskiligar reglur á økinum.

Brutto- ella nettojáttan

Rakstrarjáttan er ein nettoútreiðslujáttan, t.e., at útreiðslurnar kunnu økjast samsvarandi meirinntøkum og skulu minkast samsvarandi minkandi inntøkum.

Hóast virkseimið minkar, ella rationaliseringar verða framdar, er kortini ikki loyvt at hækka støðið á teirri almennu veitingini út yvir tað, sum upprunaliga var ætlanin við játtanini.

Ávísar avmarkingar eru galdandi fyri, hvørji sløg av inntøkum kunnu gerast partur av einari nettojáttan. Sostatt verður kravt, at rakstrarútreiðslur einans verða lækkaðar við rakstrarinntøkum og t.d. ikki við løguinntøkum ella inntøkum frá skatti og avgjöldum. Rakstrarinntøkur skulu somuleiðis eins og rakstrarútreiðslur samsvara við endamálið við rakstrarvirkseminum.

Starvsfólk og starvsfólkaútreiðslur

Lønarramma, ið ásetur hægstamark fyri lønarútreiðslur, er ásett fyri játtanarslagið rakstrarjáttan. Tað er ikki loyvt at flyta pening av øðrum rakstrarkontum til lønarkontuna. Arbeidsbólkurin metir,

at hendan avmarkingin eigur at verða varðveitt, men at tað ikki er skilagott at seta reglur hesum viðvíkjandi í lógina. Landsstýrismaðurin eigur at fáa heimild at áseta nærri reglur hesum viðvíkjandi, herundir at loyva frávikum frá hesari áseting.

Arbeidsbólkurin mælir til, at omanfyri nevnda avmarking í atgongdini til at flyta upphæddir ikki verður galdandi fyri landsfyrirøkur, inntøkufíggingjað virksemini og stuðulsfíggingjað virksemini. Arbeidsbólkurin mælir til, at rakstrarslagið er ásett í viðmerkingunum í sambandi við játtanina.

Fíggingarmálaráðið skal góðkenna øll tænaðstúmannastørv og øll onnur størv, ið verða lønt við eini løn, ið svarar til 36. lønarflokk ella hægri, áðrenn tey verða stovnað. Hetta er eisini galdandi, tá ið góðkend størv verða umskipað. Í sambandi við allar rakstrarjáttanir á fíggingjarlógini skal vera eitt starvsfólkayvirlit, ið vísir lønarsamanteljing og tal á ársverkum, herundir tal á ársverkum, ið svara til 36. lønarflokk ella hægri.

Góðkend størv í 36. lønarflokki ella hægri kunnu verða nýtt til starvsfólk í einum lægri lønarflokki.

Tænastumannapensjónir

Vísandi til lýsingina av viðurskiftunum viðvíkjandi tænaðstúmannapensjónum í parti 3.5.5-7. skjýtur arbeidsbólkurin upp, at stýri og stovnar skulu lata eitt gjald at fíggingja tænaðstúmannapensjónir við. Hetta gjald verður ásett til 15% av tí pensjónsveitandi lønini hjá tænaðstúmannum, so leingi tænaðstúmaðurin er í starvi. Gjaldið skal verða játtað á fíggingjarlógini sum partur av lønarútreiðsluni og skal verða inntøkuført sum gjald til tænaðstúmannapensjónir.

Skotið verður upp at stovna eina miðsavnada skráseting av pensjónsaldri, har allir núverandi og fyrrverandi tænaðstúmenn verða skrásettir, so at yvirlit kann verða fingið yvir, hvussu stórar pensjónsupphæddir, teir hava vunnið sær rætt til. Hendan skráseting verður somuleiðis grundarlag undir fíggingjarætlanum fyri komandi útreiðslur.

Hugsað eigur at verða um at fáa skipan í lag, har landskassin rindar/staðfestir sínar pensjónsskyldur kanska frá neyvvari ásettum degi og kanska rindar/ staðfestir pensjónsskyldur, hann longu hevur átakið sær.

Landsfyrirøkur

Játtanarslagið Landsfyrirøkur verður nýtt, um virksemini á einum landsstovni í høvuðsheitum ber brá av vinnu og í stóran mun er fíggingjað av handilsligum inntøkum, og har tað tessvegna er ynskiligt at geva leiðsluni á virkinum økt frælsi at laga virksemini eftir marknaðarviðurskiftum.

Fyri landsfyrirøkur galda somu reglur sum fyri játtanarslagið rakstrarjáttan; einasta serregla er, at landsstýrismanninum er loyvt at flyta pening av øðrum rakstrarkontum til lønarkontuna.

Landsstýrismaðurin í fíggingjarmálum skal geva loyvi til landsfyrirøkur.

Inntøkufíggingjað virksemini

Stovnar kunnu fáa heimild at selja vørur og tænaðstú, um hesi krøv verða fylgd:

- Kundarnir hava ikki skyldu at taka ímóti vøruni ella tænaðstuni
- Stovnurin skal kunna skilja framleiðsluna, sum er ætlað at verða inntøkufíggingjað, frá hinum uppgávuunum á stovninum

- Tað inntøkufíggaða virkseimið skal vera ein natúrligur partur av teimum uppgávum, ið eru lagdar á stovnin sum vanligur rakstur

Kravt verður, at söluprísurin á vøruni ella tænastrinum verður ásettur soleiðis, at hann ikki er kappingaravlagandi móttvegis privatum ella øðrum almennum útbjóðarum, og at miðal langtíðarkostnaðir eru fíggaðir.

Er talan um einkarætt ella eina støðu, ið líkist einkarætti, skal tann söluprísurin, ið svarar til miðal langtíðarkostnaðirnar, samstundis vera tann hámarksprísur, sum vøran ella tænastrinum kann verða seld fyri.

Miðal langtíðarkostnaður er tað, sum tað í miðal kostar at framleiða eina vøru ella bjóða eina tænastrinum. Við í kostnaðin skulu verða roknað:

- Beinleiðis kostnaðir, t.e. kostnaðir, ið eru beinleiðis knýttir at vøruni ella tænastrinum (t.d. løn, tilfar ella uttanhýsis tænastrinum)
- Óbeinleiðis kostnaðir, t.e. kostnaðir, ið ikki kunnu verða beinleiðis knýttir at vøruni ella tænastrinum, men sum kunnu verða mettir út frá teimum útreiðslum, stovnurin hevur yvir eitt ávíst tíðarskeið (t.d. høli, skrivstova, KT og leiðsla)
- Aðrir óbeinleiðis kostnaðir, sum kunnu vera rakstrarútreiðslur undanfarið ár ella útreiðslur, ið stava aðra staðni frá á fíggarlógini (avskrivningar og roknað renta)

Raksturinn hjá stovninum skal verða býttur sundur í vanligan rakstur og inntøkufíggað virkseimi. Inntøkufíggað virkseimi skal verða sett á egna undirkontu. Í viðmerkingunum til undirkontuna skal verða greitt frá virkseminum, og hvussu stórt tað er. Sundurgreiningin fyri tað inntøkufíggaða virkseimið skal vera grundað á tað ætlaða virkseimið.

Inntøkufíggað virkseimi eigur at javnviga ella geva yvirskot. Yvirskot kann verða nýtt til at fíggað tann vanligan raksturinn. Um inntøkufíggað virkseimi gevur undirskot, skal tað verða fíggað av vanligum rakstrinum.

Útreiðslur til vøru og tænastrinum skulu verða býttar sundur samsvarandi teirri veruligu nýtsluni til vanligt og inntøkufíggað virkseimi.

Lønarútreiðslur til starvsfólk, sum taka lut bæði í vanligum rakstrinum og inntøkufíggaðum virkseimi, skulu verða skrásett í mun til tann part, starvsfólkið hevur arbeitt í ávikavist vanligum rakstrinum ella í inntøkufíggaða virkseminum.

Landsstýrismanninum er loyvt at fara út um lønarkarmin fyri inntøkufíggað virkseimi.

Tó við hesum avmarkingum:

- Starvsfólk kann bert verða sett í starv, um tað kann verða fíggað av inntøkum frá inntøkufíggaða virkseminum. Um neyðugt skal starvssetanin vera avmarkað til ávíst tíðarskeið ella ávísa uppgávu.
- Tað ber ikki til at seta tænastrinum ella starvsfólk í tænastrinumalíknandi starv til inntøkufíggað virkseimi.
- Starvsfólk, herundir sáttmálasettir leiðarar, sum arbeiða við beinleiðis tilknýti til inntøkufíggað virkseimi, verða sett í starv sambært vanligum setanartreytum, sum eru galdandi á økinum.

Landstýrismaðurin í fíggjarmálum skal geva loyvi til inntøkufíggjað virksemi.

Arbeidsbólkurin heldur góðar grundir vera, at Fíggjarmálaráðið, tá ið høvi býðst, fer ígjøgnum alt inntøkufíggjað virksemi og sær til, at reglurnar verða hildnar.

Stuðulsfíggjað virksemi

Sum er eru ongar serligar reglur fyri stuðulsfíggjað virksemi undir einari rakstrarjáttan. Hetta virksemi, sum m.a. kann fevna um granskingarstuðul, er tilskilað sum Inntøkufíggjað virksemi, hóast hesar reglur hvørki formliga ella ítøkiliga kunnu flytast til Stuðulfíggjað virksemi. Hetta er ikki nøktandi; og Landsgrannskoðanin hevur eisini funnist at hesum.

Arbeidsbólkurin skjýtur tí upp, at ein áseting verður sett í játtanarlógina, har treytirnar fyri at geva stovnum heimild til stuðulsfíggjað virksemi verða lýstar. Mælt verður til, at kravt verður, at virksemið ikki er av handilsligum slag, og harumframt at tað natúrliga hongur saman við vanligu rakstrinum hjá stovninum. Eitt eyðkenni fyri hetta slagið av stuðuli er, at tað vanligu er talan um stuðul uttanefir.

Tað ber ikki til at fara undir stuðulsfíggjað virksemi, fyrr enn bindandi tilsøgn um fígging er til taks. Er talan um fremmenda fígging, skal fíggingin verða inngoldin, áðrenn farið verður undir virksemið, ella so hvørt sum útreiðslurnar skulu gjaldast.

Raksturinn hjá stovninum skal verða býttur sundur í vanligan rakstur og stuðulsfíggjaðan rakstur. Stuðulsfíggjað virksemi skal vera tilskilað á eignari undirkontu. Í viðmerkingunum til undirkontuna skal greiðast frá virkseminum og støddini á tí. Sundurgreiningin fyri tað stuðulsfíggjaða virksemið skal verða grundað á ætlaða virksemið.

Útreiðslur til vørur og tænastur skulu vera býttar sundur samsvarandi tí ítøkiligum nýtsluni til vanligt og til stuðulsfíggjað virksemi.

Lønarútreiðslur til starvsfólk, sum taka lut bæði í vanligu rakstrinum og stuðulsfíggjaðum virksemi, skulu verða skrásett í mun til tann part, starvsfólkið hevur arbeitt í ávikavist vanligu rakstrinum ella í stuðulsfíggjaða virkseminum.

Landsstýrismanninum er loyvt at fara út um lønarkarmin á undirkontu fyri stuðulsfíggjað virksemi. Tó við hesum avmarkingum:

- Starvsfólk kann bert verða sett í starv, um tað kann verða fíggjað við inntøkum frá stuðulsfíggjaða virkseminum. Um neyðugt skal starvssetanin vera avmarkað til ávíst tíðarskeið ella ávísa uppgávu.
- Tað ber ikki til at seta tænaðsmann ella starvsfólk í tænaðsmannalíknandi starv til stuðulsfíggjað virksemi.
- Starvsfólk, herundir sáttmálasettir leiðarar, sum arbeiða við beinleiðis tilknýti til stuðulsfíggjað virksemi, verða sett í starv sambært vanligum setanartreytum, sum eru galdandi á økinum.

Almennir stovnar fáa ofta aðra fremmenda fígging, ið er uttan fyri teir karmar, sum her eru lýstir viðvíkjandi stuðulsfíggjaðum virksemi. Peningur verður ofta latin til ávís endamá, og í ávísam

förum eisini við treytum. Eisini kann talan vera um aðrar ágóðar enn pening, t.d. vörur, verklög ella tænastr, sum verða nýtt í rakstrinum hjá einum stovni.

Arbeidsbólkurin metir, at meginreglan má vera, at almennir stovnar hvørki taka ímóti fremmandari fígging ella taka á seg uppgávr ella skyldur í sambandi við hetta, uttan so, at bæði tann fremmanda fíggingin og tær útreiðslur og inntøkur, ið standast av hesum, eru tiknar við á fíggingarlógina við bruttotølum og soleiðis, at viðurskiftini gjølla eru lýst í viðmerkingunum til játtanina. Undantøk frá hesi meginreglu eiga einans at verða loyvd, um tað kann gerast innan fyri rammurnar hjá skipanini við stuðulsfíggingum virkseml.

Um tað á fíggingarlógini verður givið loyvi til aðra fremmanda fígging enn stuðulsfígging virkseml, eigur at verða gjørt vart við tað høvuðsendamál og tær raðfestingar, ið eru grundarlag undir viðkomandi játtan.

Arbeidsbólkurin mælir til, at tað í sambandi við ásetingarnar um stuðulsfígging virkseml í uppskotinum til fíggingarlóg verður veitt landsstýrismanninum í fíggingarmálum heimild til at áseta reglur um, at forútgóldin fremmand fígging verður skrásett sum inntøka so hvørt, sum hon verður nýtt.

Landsstýrismaðurin í fíggingarmálum skal geva loyvi til stuðulsfígging virkseml.

Tíðaravmarking, herundir heimild til flyting millum ár

Tær almennu tíðaravmarkingarreglurnar, lýstar í parti 5.1., fevna um rakstrarjáttanir. Arbeidsbólkurin mælir frá, at loyvi verður givið til uppsparing ella flyting millum ár innan fyri játtanarslagið rakstrarjáttan.

Heimild til at flyta upphæddir millum høvuðs- og undirkontur

Tað er ikki heimild at flyta millum høvuðskontur. Viðvíkjandi innanhýsis flytingum tekur arbeidsbólkurin í hesum sambandi undir við pkt. 14 í arbeiðssetninginum um, at peningur eigur at verða játtaður, har hann skal verða nýttur.

Meginreglan er, at ein játtanarútgreining á undirkontustøði í rakstrarjáttanum ikki er bindandi, lønarútreiðslur undantiknar.

Viðvíkjandi bindandi játtanarútgreiningum á undirkontustøði verður gjørt vart við, at tað her ikki er talan um formliga bindandi fortreytir, men á sama hátt sum viðvíkjandi viðmerkingum um politiskt bindandi fortreytir. Verður talan um broytingar í hesum fortreytum, má viðkomandi landsstýrismaður meta, hvørt hann kann góðtaka tær, ella um hann eigur at tryggja sær undirtøku frá fíggingarnevndini. Ein serstøk nýggj skipan um, at fíggingarnevndin kann góðkenna broyttar fortreytir, er lýst í parti 5.5.

Í tann mun tikið verður ímóti innanhýsis flytingum av øðrum játtanum á fíggingarlógini, er tað eitt krav, at tað í sambandi við hesa játtan er veitt lógarheimild til flyting til viðkomandi kontu. Spurningar viðvíkjandi flytingum millum høvuðskontur er lýstur nærri í parti 5.2.

5.4.2 Løgujáttan

Nýtsluøki

Játtanarslagið Løgujáttan verður nýtt viðvíkjandi bygging, keypi ella sølu av bygningum, skipum, havnum, vegum, jarðarognum og øðrum verkløgum. Hon verður somuleiðis nýtt, tá ið talan er um stór viðlíkahaldsarbeiði.

Løgujáttan hevur higartil eisini verið nýtt, tá ið landið veitir stuðul ella lán til byggi- og løguarbeiði hjá almennum partafeløgum ella kommunum. Arbeidsbólkurin mælir til, at hesar játtanir í framtíðini verða játtaðar undir játtanarslagnum stuðulsjáttan ella undir lógásettari játtan í tann mun, talan er um lógásettan íløgustuðul. Grundgevingin fyri hesum er, at talan í veruleikanum er um stuðul, og at tað tí er mest natúrligt at nýta galdandi stuðulsreglur. Um neyðugt kann í serstøkum førum verða víst til, at ávísar reglur fyri løgujáttanir kunnu nýtast á sama hátt.

Játtanin skal verða nýtt í samsvari við endamálið við løguvirkseminum. Endamálið er í ávísam førum einans at finna í høvuðskontuheitinum, meðan tað í øðrum førum eru lógásetingar í serlóg ella átekningum, sum áseta neyvvari reglur fyri, hvussu játtanin skal nýtast. Arbeidsbólkurin mælir til, at viðmerkingarnar til eina játtan altíð skulu innihalda eina ávísing til slíkar lógásetingar. Umframt hesar formligu endamálsásetingarnar er ikki óvanligt, at viðmerkingarnar til eina játtan eisini innihalda lýsingar av endamálinum. Munurin viðvíkjandi broyting av formligum lógarbundnum fortreytum og fortreytum, ið einans eru ásettar í viðmerkingunum, eru lýstar í parti 5.6.

Brutto- ella nettojáttan

Løgujáttan er ein bruttoútreiðslujáttan, t.e. at løguútreiðslur og løguinntøkur verða játtaðar hvør sær. Økjast kann sostatt ikki um útreiðslurnar, hóast inntøkurnar verða hægri.

Ein játtanarútgreining á undirkontustøði í løgujáttanum er bindandi, um ikki annað er ásett í viðmerkingunum.

Løguútreiðslur

Viðmerkingarnar til játtanina skulu innihalda eina frágreiðing um tað ávísar løguarbeiðið, upplýsing um samlaðu útreiðslurnar, útreiðslurnar í fíggjarárinum og írestandi útreiðslur býttar út á framtíðar fíggjarár.

Tað er vanlig mannagongd, at verklagslógir verða samtyktar, ið heimila landsstýrismanninum at gera avtalur um ávísar løguarbeiði innan fyri eina hámarksupphædd, hóast tað ber við sær byggiútreiðslur í eitt ella fleiri fylgjandi fíggjarár. Hetta er tó bert ein materiell heimild. Er talan um atgerðir, ið hava útreiðslur í fleiri ár við sær, er neyðugt at útvega játtan fyri hvørt ár sær til útreiðslurnar í árinum.

Arbeidsbólkurin mælir til, at landsstýrismaðurin í fíggjarmálum fær heimild til at áseta nærri reglur í sambandi við keyp av fastari ogn.

Løguinntøkur

Løguinntøkur eru inntøkur frá sølu av fastari ogn, skipum o.t.

Játtanir til lögúnttøkur eru mettar upphæddir, har tað vanligi ikki verður søkt um eykajáttan, hóast søluinntøkurnar ikki samsvara nágreiniliga við ta játtaðu upphæddina. Viðmerkingarnar til játtanina eiga at lýsa grundarlagið undir teimum metingum, ið verða gjørdar.

Um ein stovnur undir landinum yvirtekur eina ogn frá einum øðrum landsstovni, og tað ikki er liður í at flyta ábyrgdarøki millum landsstýrismenn, verður tað gjørt á tann hátt, at eitt mett marknaðarvirði verður ásett sum ávikavist söluprísur og keypsprísur undir viðkomandi lógargreinum ella høvuðskontum á fíggjarlógini. Eftirsum keyp og søla í hesum førum fer fram úr sama kassa, metir arbeidsbólkurin, at talan er um óneyðug formleikakrøv. Arbeidsbólkurin mælir tí til, at henda mannagongd viðvíkjandi keyp og sølu av fastari ogn verður broytt, so at tað í framtíðini einans verður søkt um heimild í tann mun, ognin ikki verður nýtt til tað endamál, sum hon upprunaliga var keypt til.

Eru fortreytirnar ásettar við lóg, krevur tað eina lógarbrotying at broyta nýtsluna av ognini. Eru fortreytirnar harafturímóti einans ásettar sum viðmerkingar til eina játtan á fíggjarlógini, kann landsstýrismaðurin meta um, hvørt hann sjálvur kann góðkenna eina broytta nýtslu, ella um hann gjøgnum landsstýrismannin í fíggjarmálum eigur at venda sær til fíggjarnevndina at fáa eina góðkenning. Ein serstøk nýggj skipan viðvíkjandi góðkenningini hjá fíggjarnevndini av broyttum fortreytum er sum áður nevnt lýst í parti 5.6.

Um eitt virkseml ella ein stovnur verður fluttur millum lógargreinirnar á fíggjarlógini sum liður í at flyta eitt ábyrgdarøki millum landsstýrismenn, verða hartil hoyrandi ognir fluttar við, uttan at tað í hesum sambandi er neyðugt at taka nakra upphædd við á fíggjarlógina ella eykajáttan.

Tíðaravmarking, herundir heimild til flyting millum ár

Sum meginreglu eru tær almennu tíðaravmarkingarreglurnar, lýstar í parti 5.1., galdandi fyri lögújáttanir. Arbeidsbólkurin mælir tó til, at tað tøkniliga verður møguleiki fyri flyting millum ár innan fyri játtanarslagið lögújáttan. Formliga er talan tó framvegis um eittársjáttanir. Um gjøldini vegna eina lögújáttan í einum ári eru minni enn tann játtaða upphæddin fyri árið, mælir arbeidsbólkurin sostatt til, at tann írestandi upphæddin kann verða flutt til § 25. Tann ætlaða nýtslan í árinum av teirri lögupphædd, sum er savnað saman á § 25, verður síðani játtað av hesum markaða virksemispeningi á § 25.

Við hesum verður ikki vikið frá stýrisskipanarlógini, har støði verður tikið í, at játtanir eru galdandi fyri eitt ár. Játtanirnar á § 25 eru ikki partur av RLÚ-salduni (Rakstur, Løga og Útlán) og verða tískil ikki gjørdar partur av teimum politisku samráðingunum um karmarnar fyri fíggjarlógina í komandi árum. Politiskt verður vanligi tikin støða til samlaða gjaldið fyri eina løguætlan, áðrenn verkætlanin fer í gongd. Tí er natúrligt, at tilvildarligir gjaldsójavnar ikki verða tiknir við í framtíðar politiskar samráðingar innan fyri RLÚ-salduna.

Mælt verður til, at heimildin flytingar millum ár verður latin sum átekning.

Lögújáttanir, ið eru fluttar til § 25, men sum ikki verða nýttar, falla aftur í landskassan, tá ið verkætlanin er liðug. Hetta verður gjørt á tann hátt, at lögupphæddin, ið er savnað saman á § 25, verður sett niður á null.

Heimild til at flyta millum høvuðs- og undirkontur

Atgongd er ekki til at flyta millum hövuðskontur. Arbeidsbólkurin tekur sostatt eisini í sambandi við lögjáttanir undir við pkt. 14 í arbeidssetninginum um, at peningur eigur at verða játtaður har, sum hann skal verða brúktur.

Viðvíkjandi lögjáttanum er ein játtanarútgreining á undirkontustøði bindandi, um ikki annað er tilskilað í viðmerkingunum. Viðvíkjandi bindandi játtanarútgreiningum á undirkontustøði verður víst til viðgerðina av hesum spurningi undir rakstrarjáttanarslagnum.

5.4.3 Lógarbundin játtan

Nýtsluøki

Játtanarslagið lógarbundin játtan verður nýtt um lógarbundnan stuðul. Lógarbundin stuðul fevnir um stuðul, har tað er ásett við lóg, hvør skal hava hendan stuðul og hvussu stórir hann er ella, hvussu hann verður roknaður út, sum t.d. fólkapensjón.

Sum nevnt undir lýsingini av lögjáttanarslagnum mælir arbeidsbólkurin til, at lógarbundin íløgustuðul eisini verður settur undir lógarbundna játtan.

Somuleiðis verða ávísar inntøkur í sambandi við t.d. skylduna hjá kommunum at endurrinda ein part av ávísam lógarbundnum stuðulsútreiðslum settar undir lógarbundna játtan.

Játtanin skal verða nýtt samsvarandi endamálinum við tí lógarbundna virkseminum. Endamálið sæst í hövuðskontuheitinum, í lógásetingum í serlóg ella átekningum, sum neyvari regluskipa nýtsluna av játtanini. Arbeidsbólkurin mælir til, at ávísingar til slíkar lógásetingar altíð eru at finna í viðmerkingunum til eina játtan. Umframt hesar formligu endamálsásetingarnar er ikki óvanligt, at eisini viðmerkingarnar til eina játtan innihalda lýsingar av endamálinum. Munurin viðvíkjandi broyting av formliga lógarbundnum fortreytum og fortreytum, ið einans eru nevndar í viðmerkingunum, er lýstur í parti 5.6.

Lønarútreiðslur og aðrar rakstrarútreiðslur kunnu ikki verða goldnar av játtanarslagnum lógarbundin játtan.

Brutto- ella nettojáttan

Lógarbundin játtan er ein bruttoútreiðslujáttan, t.e. at útreiðslur og inntøkur verða játtaðar hvør sær. Útreiðslurnar kunnu sostatt ikki økjast svarandi til hægri inntøkur.

Tíðaravmarking, herundir heimild til flyting millum ár

Lógarbundnar játtanir koma inn undir tær almennu reglurnar um tíðaravmarking, sum eru lýstar í parti 5.1.

Heimild til flyting millum hövuðs- og undirkontur

Atgongd er ikki til flyting millum hövuðskontur.

5.4.4 Stuðulsjáttan

Nýtsluøki

Arbeidsbólkurin mælir til, at undir stuðulsjáttan verður settur stuðul, ið ikki er lógarbundin, og útreiðslur, ið minna um stuðul, t.d. útlán og veðhald. Inntøkur í sambandi við afturrindan av lánum og veðhald, ið eru vorðin effektiv, verða eisini sett undir hetta játtanarslagið og í einstøkum førum eisini afturrindan av stuðuli.

Játtanin skal verða nýtt í samsvari við endamálið við stuðulsvirkseminum. Endamálið sæst í hövuðskontuheitinum, í lógásetingum ella átekningum, sum neyvari regluskipa nýtsluna av játtanini. Arbeidsbólkurin mælir til, at viðmerkingarnar til eina játtan altíð skulu innihalda eina ávísing til slíkar lógásetingar. Umframt hesar formligu endamálsásetingarnar er ikki óvanligt, at eisini viðmerkingarnar til eina játtan innihalda lýsingar av endamálinum. Munurin viðvíkjandi broyting av formliga lógarbundnum fortreytum og fortreytum, sum einans eru tilskilaðar í viðmerkingunum, er lýstur í parti 5.6.

Serstøk lógarheimild krevst altíð fyri at veita veðhald, sbr. § 42 í Stýrisskipanarlógini, sum tilskilar, at lán ella veðhald v.m., sum ábyrgdar Løgting, landsstýri ella stovnar undir landinum, einans kann verða tikið ella latið við heimild í Løgtingslóg.

Lønarútreiðslur og aðrar rakstrarútreiðslur kunnu ikki verða goldnar av játtanarslagnum stuðulsjáttan.

Ikki er óvanligt á fíggjarlógini, at uppgávur verða røktar av privatum felagsskapum sum rakstraruppgávur (rakstrarjáttan), sbr. § 2, stk. 2 í roknskaparlógini. Sum meginregla er grundarlagið undir slíkum uppgávum ein sáttmáli millum landsstýrið og viðkomandi felagsskap. Arbeidsbólkurin metir tað vera vert at kanna økið til tess at tryggja, at hósandi reglugerðir eru á tí.

Brutto- ella nettojáttan

Stuðulsjáttan er ein bruttojáttan, t.e. at útreiðslur og inntøkur verða játtaðar hvør sær. Hægri inntøkur heimila sostatt ikki samsvarandi hægri útreiðslum.

Tíðaravmarking, herundir heimild til flyting millum ár

Á fíggjarlógini eru nógvar stuðulsveitanir, bæði sum einstakir serstakir stuðular og sum stuðulsskipanir. Í nógv ár hevur verið víst á, at tað er neyðugt at skipa umsitingina av stuðuli betur.

Verandi mannagongd, tá ið stuðul verður veittur, er, at tilsøgn um stuðul verður latin við tí fyrivarni, at játtan er væntað á fíggjarlógini og komandi fíggjarlógum. Tað eru tó einans sjálvstuðulsútgjöldini, ið verða sett sum útreiðsla í fíggjarárinum. Fyri fleiri stuðulsskipanir merkir tað, at ein stórir partur av teimum veittu tilsøgnunum ikki verður settur sum útreiðsla í viðkomandi fíggjarári, men í einum fylgjandi fíggjarári.

Hetta er sjálvsagt ikki nøkur nøktandi loyst. Fyri tað fyrsta, tí at ikki ber til at hava yvirlit yvir samlaðu møguligu ábyrgdirnar hjá landskassanum. Fyri tað annað, tí tað ger tað torført at leggja fíggjarætlan viðvíkjandi umhugsaðum tiltøkum í fíggjarárinum, eftirsum eingin veit, hvussu nógv av teimum samanhópaðu, men ikki útreiðsluskriðu tilsøgnunum fella til gjaldingar í viðkomandi fíggjarári. Fyri tað triðja er støðan hjá tí, sum hevur søkt um stuðul, sera óviss, um fyrivarni er tikið fyri væntaðari játtan. Haraftrat vísir gongdin, at grunnar verða stovnaðir við tí endamáli at goyma óbrúktar stuðulsjáttanir, so at tær ikki falla aftur til landskassan, tá ið árið er at enda.

Arbeidsbólkurin mælir tí til, at tilsøgn um stuðul og lán verða skrivað sum útreiðsla í tí árinum, bindandi tilsøgn verður latin, og at landskassin harvið átekur sær eina ábyrgd uttan mun til, um partar av útgjaldinum fara fram í einum øðrum fíggjarári. Hetta samsvarar eisini við tíðaravmarkingarreglurnar í roknskaparkunngerðini, sum eru viðgjørðar í parti 5.1.

Útreiðsluskriðaðar tilsagnir um stuðul ella lán, ið ikki verða útgoldin, verða fòrdar sum inntòka, tá ið tilsøgnin er runnin út, uttan at treytirnar fyri útgjalding eru loknar.

Er talan um at inntøkufòra stuðul ella lán, sum eru útreiðslufòrd í sama fíggarári, verða tey nettokonterað, so tað skal bera til at endurnýta upphæddirnar til at geva nýggjar tilsagnir.

Er talan um at inntøkufòra stuðul ella lán, sum eru útreiðslufòrd í einum undanfarnum fíggarári, skulu tey verða konterað soleiðis, at tann inntøkufòrda upphæddin ikki verður lógd aftrat játtanini í hesum árinum, men fellur til landskassan.

Viðvíkjandi veðhaldum er stòðan tann, at eingi nýggj veðhald eru latin síðan búskaparkreppuna fyrst í nítiárunum. Stòðan er nú tann, at so at siga ongar veðhaldsábyrgdir eru eftir.

Tað skal gerast ein stòðug meting av váðanum við veðhaldum við játtanum og útreiðsluskiving av tí, sum neyðugt er at seta av. Afturgjalding av veðhaldsúttøku skal somuleiðis verða játtað í tí fíggarári, tá ið inngjalding er væntað.

Um fíggarætlanin ikki heldur, eigur skjótast til ber at verða søkt um eykajáttan, uttan mun til, um ikki slepst undan at gjalda. Tað eigur tó ikki at verða útsett at gjalda, um tað kann hava við sær eyka útreiðslur fyri landskassan.

Allar veðhaldsábyrgdir skulu tó verða skrásettar í roknskapinum sum møguligar ábyrgdir við tí samlaðu upphæddini og við einari meting av váða, sum verður endurnýggjað á hvørjum ári. Stovnsleiðarum er álagt at siga Føroya Gjaldstovu frá veðhaldum, teir hava ábyrgd av.

Heimild til at flyta millum høvuðs- og undirkontur

Tað er ikki atgongd til at flyta millum høvuðskontur. Spurningurin um at flyta millum høvuðskontur eru nærri lýstur í kap. 5.2. Stuðulsfíggað virkseml á fíggarlógini er lýst undir rakstrarjáttanarslagnum.

Viðvíkjandi stuðulsjáttanum eru játtanarútgreiningar á undirkontustòði bindandi, um ikki annað er tilskilað í viðmerkingunum. Viðvíkjandi bindandi játtanarútgreiningum á undirkontustòði verður víst til viðgerðina av hesum spurningi undir rakstrarjáttanarslagnum.

5.5. Umsiting av stuðuli

Stuðul og lán til rakstur, ílógur o.t. verða vanliga latin til:

- virkseml, ið hevur almennan áhuga, sum er uttan fyri fíggarlógina (sjálvsognarstovnar, grunnar, feløg og felagsskapir v.m.)
- privatpersónar
- vinnu
- kommunur

Stuðulsveitari skal tryggja haldgóða umsiting av stuðlinum, at stuðulin verður nýttur til tey endamál, sum hann er játtaður til, og er í samsvari við tær fortreytir, sum eru knýttar at stuðulsjáttanini.

Í viðmerkingunum til játtanina á fíggjarlógini skal verða greitt frá endamálinum við at veita stuðulin, hvør kann fáa hann, hvussu hann verður roknaður, hvussu stór tann samlaða stuðulsupphæddin er, og nær stuðulin verður útgoldin. Endamálið eigur at vera so neyvt orðað, at tað ber til at hava eftirlit við, um tað er rokkið.

Arbeiðsbólkurin mælir til, at tað í játtanarlógini verður veitt landsstýrismanninum í fíggjarmálum heimild til í einari játtanarreglugerð at áseta neyvari reglur viðvíkjandi hesum:

- 1) Endamálið við stuðlinum
- 2) Móttakaraskara og útrokningargrundarlag
- 3) Útgjaldshátt og útgjaldstíð
- 4) Málsviðgerð
- 5) Viðtøkur fyri sjálvsogvarstovnar
- 6) Eftirlit
- 7) Fíggjarætlan, roknskap og grannskoðan
- 8) At geva ella taka aftur tilsøgn og at afturrinda stuðul
- 9) Upplýsingarskyldu og atgongd til kanning á staðnum og kanning av roknskapartilfari
- 10) Møguliga sekt við bót fyri at bróta reglurnar

Játtanarreglugerðin kann t.d. innihalda hetta:

Endamálið við stuðulinum

Umsøkjari skal upplýsa um endamálið við stuðulinum. Endamálið eigur at vera so neyvt orðað, at til ber at hava eftirlit við, um tað er rokkið.

Móttakaraskara og útrokningargrundarlag

Stuðulsveitari skal hava at vita, hvør kann fáa stuðul, og hvussu hann verður roknaður.

Viðtøkur fyri sjálvsogvarstovnar

Stuðulsveitari kann áseta, at viðtøkurnar hjá feløgum, felagsskapum ella sjálvsogvarstovnum o.t. skulu góðkennast sum treyt fyri stuðuli. Í viðtøkunum hjá feløgum, felagsskapum ella sjálvsogvarstovnum o.t. skal vera ásett, hvat verður av ognunum, um virksemið heldur uppat.

Eftirlit

Stuðulsveitari ger reglur fyri viðgerð og góðkenning av teimum umsóknum, har krøv verða sett til skjalprógvan; og treytir verða ásettar fyri játtanini og fyri, hvussu stuðulin verður nýttur.

Fíggjarætlan, roknskapur og grannskoðan

Fíggjarætlan skal fylgja við umsóknini um stuðul. Eina ferð um árið skal ein uppperð verða gjørd yvir, hvussu stuðulin er nýttur. Roknskapir, ið skulu verða grannskoðaðir av skrásettum ella ríkisgóðkendum grannskoðarum, skulu verða sendir inn. Hetta krav er tó ikki galdandi fyri stuðul undir 50.000 kr.

At geva ella taka aftur tilsøgn og at afturrinda stuðul

Stuðulsveitari skal hava eftirlit við, at endamálið við stuðulinum varð rokkið. Stuðulsveitari skal hava eftirlit við, at ein umsókn um stuðul fellur burtur, ella at stuðulin skal verða afturrindaður (møguliga við pantingarrætti), um móttakarinn ikki longur kann lúka treytirnar, ella ikki megnar at røkka endamálinum innan fyri avtalaða tíðarskeiðið.

Upplýsingarskyldu og atgongd til kanning á staðnum og kanning av roknskapartilfari

Stuðulsveitari kann áseta, at hann skal hava atgongd til ástaðareftirlit uttan rættarúrskurð, t.d. at hyggja at roknskapum og gerðabókum o.ø., umframt atgongd til at tryggja sær, at ognir eru til staðar, og at virkseimi verður framt.

Møguliga sekt við bót fyri at bróta reglurnar

Siðvenja er, at revsing í kunngerðum í mesta lagi verður ásett sum bót.

Er talan um munandi játtanarupphæddir ella varandi játtanarskipanir, sum venda sær til fjøld av móttakarum, so verður mælt til at gera eina serstaka stuðulslóg, har nevndu krøv eru tikin við.

5.5 Eykajáttanir.

Sambært stýrisskipanarlógini skal heimild vera til taks, áðrenn ein útreiðsla kann verða goldin. Í veruleikanum eigur heimildin at verða fingin, áðrenn tikið verður við einari framtíðar ábyrgd, um vissa skal vera fyri, at heimildin er til taks, tá ið goldið skal verða.

Fyri at fáa eina játtan, sum ikki er við á fíggarlógini, krevst ein eykajáttan frá Løgtinginum. Har eru tvær grundir; onnur, at ein landsstýrismaður umhugsar nýtt virkseimi, sum ikki hevur fíggarliga heimild, og hin, at fortreytirnar í fíggarlógini ikki halda. Ta fyrru grundina hevur arbeidshólkurin ikki funnið orsök at viðgera. Í fyrsta umfari stendur tað til landsstýrið at taka støðu til, um tað tekur undir við ynskinum hjá einum landsstýrismanni um nýtt virkseimi í árinum; og seinni stendur tað til Løgtingið at taka støðu til ynskið.

Trupulleikar kunnu standast av, at landsstýrismaðurin mitt í árinum sær, at fortreytirnar í fíggarlógini ikki halda, og tað verður neyðugt við einari eykajáttan. Hetta fyrbrigdið er ikki óvanligt.

Landsstýrismaðurin kann annaðhvørt seta tiltøk í verk fyri at halda seg innan fyri játtanina, ella hann kann søkja um eykajáttan. Tað er ein politisk avgerð.

Velur hann seinnu loysnina, er tað ábyrgdin hjá viðkomandi landsstýrismanni at syrgja fyri sum skjótast at leggja eina umsókn um eykajáttan fyri Løgtingið.

‘Sum skjótast’ skal sambært arbeidshólkunum takast bókstaviliga. Men eftirsum Løgtingið er saman næstan alt árið, og fíggarnevndin kann verða innkallað við 18 tíma ávaring, í serligum førum 2 tímar, átti hetta ikki at elvt til nakrar trupulleikar. Fyri so vítt er eingin grund til ikki at fáa gjørt tað.

Mannagongdin viðvíkjandi umsókn um eykajáttan eigur ikki at verða blandað saman við viðurskifti, tá eitt krav skal gjaldast. Tað er greitt, at meginreglan er, at ikki má gjaldast uttan neyðuga heimild. Somuleiðis er greitt, at støður kunnu koma fyri, tá ið landsstýrismaður noyðist at gjalda, uttan mun til, um heimild er til taks, t.d. um ein dómur áleggur landsstýrismanninum at gjalda, um ein borgari hevur eitt rættarkrav móttvegis landsstýrinum, ella um landsstýrismaðurin leggur óneyðugar útreiðslur á landskassan, um útsett verður at gjalda. Hesi dømi sleppa tó ikki landsstýrismanninum undan at søkja um heimild.

Arbeðsbólkurin er ikki komin fram á nakað serstakt ynski um týðandi broytingar í framferðarháttinum viðvíkjandi eykajáttanum, men bólkurin hevur funnið einstøk øki, har mannagongdin er heldur óhóskandi:

Arbeðsbólkurin er komin eftir, at um fortreytirnar fyri fíggarætlanini verða broyttar, so tær eru í andsøgn við viðmerkingarnar í henni, kann hetta vera orsök til nakrar trupulleikar. Eftirsum ongar mannagongdir eru at broyta viðmerkingar eftir, hava hesi viðurskifti havt nógv óheppin dømi við sær ..

Fyri at sleppast kann undan politiskum trupulleikum, tá tulkingin av viðmerkingunum móguliga verður broytt, mælir arbeðsbólkurin til, at viðkomandi landsstýrismaður gjøgnum landsstýrismanin í fíggjarmálum kann biðja fíggarnevndina um at taka undir við broyttum fortreytum fyri fíggarætlanini. Hetta krevur, at tingskipanin verður broytt.

Litteratur

- Christensen, Peter (1991) *Juristen: Tilskud og Tilskudslove*
- Det norske Stortings hjemmeside (2005) *Budsjettarbeidet i Stortinget*
- Ekonomistyrningsverket Stockholm (2005) *EA-Boken2005*
- Finansdepartementet Oslo (1959) *Bevilgningsreglementet*
- Finansdepartementet Oslo (1999) *Samnnelignende Analyse af Statlig Økonomistyring og Økonomiregelverket i Norge, Sverige og Danmark*
- Finansdepartementet Oslo (2003) *Hva Koster Det?: Bedre budsjettering og regnskapsføring i staten*
- Finansdepartementet Oslo (2003) *Veileder: Statlig budsjettarbeid*
- Finansdepartementet Oslo (2006) *Bevilgningsreglementet*
- Finansministeriet København (1996) *Forvaltning af Tilskud*
- Finansministeriet København (2003) *Budgetvejledning 2001*
- Finansministeriet København (2003) *Omkostningsprincipper i Staten: Omlægning af Det Statslige Budget- og Regnskabsystem*
- Finansministeriet København (2005) *Erfaringer med Omkostningsbevillinger i Staten*
- Fíggjarmálaráðið Tórshavn (2001) *Landsstovnar og –Grunnar: Tilknyti til Fíggjarlóg, Landsroknskap og Grannskoðanarviðurskipti*
- Fjármálaráðuneytið Reykjavík (1995) *Financial Reporting Reform*
- Fjármálaráðuneytið Reykjavík (2002) *Fjárlög 2003*
- Føroya Landsstýri Tórshavn, (1994) *Álit um Stýrisskipanarviðurskipti Føroya*
- Føroya Løgting Tórshavn (2000) *Frágreiðing um 80-árin*
- Grønlands Hjemmestyre Nuuk (2002) *Budgetregulativ 2002*
- Hansen, H.C. (1974) *De Samvirkende Centralforeninger af Sygekasser i Danmark: Historien om Sygekasserne.*
- International Monetary Fund (IMF) (2001) *Manual On Fiscal Transparency*
- International Monetary Fund (IMF) (2002) *Government Finance Statistics Manual 2001*
- Jensen, H., Engelund, M.K. (2005) Forlaget Thomson, København: *Regnskabsmæssig Behandlinger af Pensionsordninger – i henhold til IAS 19 og ÅRL.*
- Landsgrannskoðanin Tórshavn (2005) *Frágreiðing um Frávík millum Játtan og Nýtlu.o.a.*
- Organisation for Economic Co-Operation and Development (OECD Washington Center Site) (1998) *Classification of Taxes and Interpretative Guide*
- Organisation for Economic Co-Operation and Development (OECD) (2001) *OECD Best Practices For Budget Transparency*
- Organisation for Economic Co-Operation and Development (OECD) (2004) *Best Practice Guidelines –Off Budget And Tax Expenditures*

Skjal 1. Uppskot til lögtingslóg

Uppskot til lögtingslóg um landsins játtanarskipan

Kapittul 1 *Játtanarlógir og aðalreglir um játtan*

§ 1. Eingin útreiðsla má verða goldin og ekki má verða tikið ímóti inntøku, er játtan ekki útvegað frammanundan.

§ 2. Landsstýrismaðurin í fíggjarmálum leggur fram vegna Landsstýrið:

- 1) Uppskot um lögtingsfíggjalóg ella bráðfeingis játtanarlóg
- 2) Uppskot um eykajáttan, sum fevnir um broytingar, sum Løgtingið ger í játtanum, eftir at fíggjarlógin er samtykt.
- 3) Uppskot um eykajáttan, sum fevnir um broytingar, sum fíggjarnevndin ger í játtanum, tá hesar hava skund.
- 4) Uppskot um eykafíggjarlóg, sum fevnir um tær eykajáttanir, sum fíggjarnevndin hevur veitt í fíggjarárinum

Stk. 2. Lógaruppskot um neyðuga fylgilóggávu skal verða lagt fram og samtykt í seinasta lagi samstundis sum játtanaruppskot verður lagt fram og samtykt, smbr. stk. 1, nr. 1 og 2.

§ 3. Fíggjarlógin skal fevna um allar landsins inntøkur og útreiðslur og verða grundað á veruleikakendar vónir og so hollar ætlanir sum til ber um inntøkur og útreiðslur í fíggjarárinum.

Stk. 2. Fíggjarlógin skal verða ætlað eftir somu meginreglum, sum eru galdandi fyri gerð og uppsetingini av landsroknskapinum, sambært lóg um landsins almenna roknskaparhald v.m.

§ 4. Allur beinleiðis og óbeinleiðis skattur, sum kravdur verður inn við heimild í lóg, verður førður á fíggjarlógina.

Stk. 2. Beinleiðis og óbeinleiðis skattur fevnir um øll kravd gjøld, uttan beinleiðis mótveiting.

§ 5. Við á fíggjarlógina verða tiknir stovnar og grunnar o.t., hvørs útreiðslur ella roknskaparligu hall verða goldin við studningi frá landinum ella við gjøldum ella aðrari inntøku sambært lóg, ella sum eru ella partvís eru stovnaðir við kapitalinnskoti frá landinum.

Stk. 2. Stk. 1. verður tó ikki nýtt, um reglur eru í aðrari lóg, sum víkja frá hesum.

§ 6. Játtanir verða veittar á høvuðskontum sum bruttojáttanir við serstakari játtan til at halda útreiðslur og hava inntøkur.

Stk. 2. Farið kann ikki verða út um útreiðslujáttan við at vísa til meirinntøku í mun til inntøkujáttan.

§ 7. Tá ið veitt játtan verður nýtt, skulu neyðug búskaparlig atlit verða tikin.

Kapittul 2 *Játtanararbeiðið og játtanareftirlit*

§ 8. Fyri 1. apríl leggur landsstýrismaðurin í fíggjarmálum fram uppskot til løgtingssamtykt, sum fevnir um ein samlaðan játtanarkarm fyri fíggjarlógina næsta ár, býtt á greinar.

Stk. 2. Ein frágreiðing (Búskaparfrágreiðing I), sum lýsir og metir um búskaparstöðu Føroya, herímillum tann almenna geiran, verður lögð við uppskotinum til løgtingssamtykt.

Stk. 3. Hvør landsstýrismaður skal innan fyri tillutaða játtanarkarmin gera sín part av fíggjarlógaruppskotinum.

§ 9. Samstundis sum fíggjarlógaruppskotið verður lagt fram, leggur landsstýrismaðurin við fíggjarmálum fram frágreiðing (Búskaparfrágreiðing II), sum gjølligari lýsir og metir um innihaldið í fíggjarlógaruppskotinum og greiðir frá játtanareftirlitinum í fíggjarárinum.

Kapittul 3 *Uppseting og innihald í fíggjarlógaruppskotinum*

§ 10. Fíggjarlógaruppskotið er sett saman av sjálvum uppskotinum, sum fevnir um játtan og átekningar, og viðmerkingum til uppskotið.

Stk. 2. Fíggjarlógaruppskotið er býtt í lógargreinir, hvørt landsstýrismannaøki hevur sína grein, Løgtingið hevur sína grein, ein serlig grein er til inntøkur og ein grein er til gjaldføri og skyldur.

Stk. 3. Lógargreinirnar verða býttar í høvuðsøki eftir endamáli og høvuðskontum.

§ 11. Viðmerkingarnar til fíggjarlógaruppskotið skulu hava tilvísingar til lógarásetingar, sum gera av, hvussu játtanin verður nýtt, lýsing av teimum úrslitum, miðað verður eftir við játtanini, og upplýsingar um nádd úrslit o.t.

Stk. 2. Inntøkur og útreiðslur verða vístar í fleirárs yvirlitum, sum fevna um síðstu roknskapirnar, fíggjarlóg, fíggjarlógaruppskotið og veruligar fíggjarætlanir fyri fylgjandi fíggjarár.

§ 12. Við áteking kann heimild verða givin at gera avtalur, sum hava við sær útreiðslur í fylgjandi fíggjarárum, og gjørdar kunnu verða ítøkiligar lógarásetingar, viðvíkjandi játtanum.

Stk. 2. Átekingar kunnu bara verða tiknar við á fíggjarlóg ella eykajáttan, smbr. § 2, stk. 1, nr. 1. og 2, og hava bara gildi í sama fíggjarári.

§ 13. Ikki ber til at flyta játtan millum høvuðskontur ella flyta játtanir til seinni fíggjarár.

Stk. 2. Innanhýsis flytingar millum høvuðskontur kunnu tó verða loyvdar við átekingum.

Kapittul 4 *Játtanarsløg*

§ 14. Játtanirnar á fíggjarlógini kunnu liðast í hesi játtanarsløg, sum serligar ræðisreglur galda fyri:

- 1) Rakstarjáttan
- 2) Løgújáttan
- 3) Lógarbundin játtan
- 4) Stuðulsjáttan

Stk. 2. Játtanarslagið skal síggjast á høvuðskontuni.

Stk. 3. Landsstýrismaðurin í fíggjarmálum tekur støðu í ivasurningum um játtanarsløg.

Rakstrarjáttan

§ 15. Rakstrarjáttan verður brúkt, tá ið endamálið við játtanini fyrst og fremst verður rokkið við virksemi, sum fevnir um at seta starvsfólk og at halda útreiðslurnar í hesum sambandi, herímillum keypa vørur og tænstur, útvega tilfar og rakstur av bygningum.

§ 16. Hóast ásetingina í § 6 verður rakstrarjáttan sett upp sum nettoútreiðslujáttan. Er inntøkan hægri enn ætlað, kunnu verða hildnar fleiri útreiðslur, so leingi ikki verður farið út um nettoútreiðslujáttanina. Er inntøkan minni enn ætlað, hevur hetta við sær, at útreiðslurnar skulu verða skerðar samsvarandi.

Stk. 2. Hóast ein játtan verður latin sum nettojáttan, verða inntøkur og útreiðslur settar upp fyri seg í viðmerkingunum (meginreglan um at skráseta brutto), um ikki landsstýrismaðurin í fíggjarmálum gevur loyvi til at víkja frá meginregluni.

Stk. 3. Í viðmerkingunum til rakstrarjáttan skulu verða yvirlit yvir starvsfólkanýtslu, sum vísir lønarsamtøl og tal av ársverkum.

§ 17. Landsstýrismaður kann gera avtalur, sum hava útreiðsluvirkna í seinni fíggjarárum, um tað er ein nattúrlig fortreyt fyri einum skynsamum og framhaldandi rakstri.

§ 18. Ber virksemi handilsligan dóm, kann landsstýrismaðurin í fíggjarmálum loyva, at tað verður framt eftir ræðisreglum galdandi fyri landsfyrirøkur.

§ 19. Landsstýrismaðurin í fíggjarmálum kann loyva, at inntøkufíggjað virksemi kann verða framt undir rakstrarjáttan, um tað er sprottið náttúrliga úr vanliga virksemi stovnsins.

§ 20. Landsstýrismaðurin í fíggjarmálum kann loyva, at tað undir rakstrarjáttan kann fara fram virksemi av ikki handilsligum slag, sum er fíggjað við stuðli, og sum er sprottið úr vanliga virksemi stovnsins.

§ 21. Loyvi at reka landsfyrirøku, smbr. § 18, inntøkufíggjað virksemi, smbr. § 19, og stuðulsfíggjað virksemi, smbr. § 20, skal verða greitt eftir viðmerkingunum til fíggjarlógarruppskotið.

Løgújáttan

§ 22. Løgújáttan verður nýtt í sambandi við bygging, ognan ella avhending av bygningum, lögum og skipum o.ø. og í sambandi við stór viðlíkahaldsarbeiði.

Stk. 2. Hóast ásetingina í § 13, kann tað við átekning verða givin heimild at flyta óbrúktar løgújáttanir til seinni fíggjarár.

Stk. 3. Í viðmerkingunum til løgújáttanir skal verða ein frágreiðing um tað ávísa løgvarbeiðið og upplýsingar um útreiðslurnar fyri alla verkætlanina liðaðar á fíggjarár.

Stk. 4. Viðmerkingar til inntøkujáttanir skulu lýsa grundarlagið undir inntøkumetingum.

Lógarbundin játtan

§ 23. Lógarbundin játtan verður nýtt til lógarbundnan stuðul, har móttakaraskari og stuðulssupphædd ella útrokningargrundlag eru ásett við lóg.

Stuðulsjáttan

§ 24. Stuðulsjáttan verður nýtt til stuðul, sum ikki er lógarbundin, til lán og til útreiðslur fyri veðhøld.

Stk. 2. Verður stuðul, lán og innloyst veðhøld afturrindað, verða tey tikin við undir stuðulsjáttan.

Stk. 3. Sama um gjald heilt ella fyri ein part verður goldið í einum seinni fíggjarári, so verða tilsagnir um stuðul og lán útreiðsluførðar í tí fíggjarári, tá ið bindandi tilsøgn er givin.

Tilsagnarupphæddir, ið ikki eru útgoldnar við ársenda, verða fluttar til fíggjarstøðuna, har tær standa støðlaðar, til tilsøgnin endaliga verður avgreidd.

Stk. 4. Viðmerkingar til stuðulssjáttanir skulu lýsa neyvt endamál, móttakaraskara, útrokningarhátt, samantalda studningsupphædd og útgjaldingartíð.

Kapittul 5.

Stuðulsfyrising

§ 25. Til tess at tryggja skynsama stuðulsfyrising skulu reglur verða ásettar um:

- 1) Endamálið við stuðlinum
- 2) Móttakaraskara og útrokningargrundarlag
- 3) Útgjaldshátt og útgjaldstíð
- 4) Málsviðgerð
- 5) Viðtøkur fyri sjálvsognarstovnar
- 6) Eftirlit
- 7) Fíggjarætlan, roknskap og grannskoðan
- 8) At geva ella taka aftur tilsøgn og at afturrinda stuðul
- 9) Upplýsingarskyldu og atgongd til kanning á staðnum og kanning av roknskapartilfari
- 10) Møguliga sekt við bót fyri at bróta reglurnar

Stk. 2. Landsstýrismaðurin í fíggjarmálum ásetur reglur, sum víst í stk. 1.

Stk. 3. Í tann mun slíkar reglur ikki longu eru ásettar í ella sambært lóg verða reglurnar, ásettar eftir stk. 2, nýttar.

Kapittul 6

Aðrar ásetingar

§ 26. Tað liggur á landsstýrismanninum í fíggjarmálum at síggja til, at hvør einstakur landsstýrismaður altíð heldur ásetingarnar í hesi lóg og reglur, gjørdar sambært lógini.

§ 27. Landsstýrismaðurin í fíggjarmálum fær heimild at áseta neyvari reglur um:

- 1) Uppseting og innhald í uppskoti til fíggjarlóg
- 2) Rakstrarjáttan, herímillum hvørjar inntøkur og útreiðslur, ið kunnu verða tiknar við
- 3) Fíggjarligan rakstur av landsfyrirøkum
- 4) Fíggjarligan rakstur av inntøkufíggjaðum virksesemi
- 5) Fíggjarligan rakstur av stuðulssfíggjaðum virksesemi, og meginreglur fyri, nær hesar inntøkur verða skrásettar.
- 6) Løgújáttan
- 7) Lógarbundna játtan
- 8) Stuðulsjáttan
- 9) Avmarkingar í flytingum millum standardkontur

Kapittul 7 *Gildiskoma*

§ 28. Henda lögtingslóg kemur í gildi dagin eftir, at hon er kunngjørd, og virkar, har ið til ber, í fíggjarlógaruppskötinum fyri 2007.

Viðmerkingar til lógaruppskotið

Almennar viðmerkingar:

Reglur um játtanarskipanina eru ásettar í §§ 41-45 í stýrisskipanarlógini, serliga §§ 43-45, har § 45 viðgerð roknskap og grannskoðan.

§§ 41-45 siga frá nøkrum grundreglum, sum síggjast aftur í játtanarskipanum í øðrum Norðurlondum og nógvum øðrum londum.

Fyri tað fyrsta er ein eittármeginregla. Játtanir verða sostatt veittar fyri eitt tíðarskeið, ið er eitt ár. Aðalreglan verður kortini ikki hildin at forða fyri, at skipanir kunnu verða fingnar í lag, sum við Løgtingsins samtykki, kunnu slaka hana.

Eisini verður er fullvegismeginregla, og eftir henni skal fíggjarlógin vísa allar landsins inntøkur og útreiðslur. Meginreglan útihýsir ikki móguleikanum, at t.d. stovnar og virki við vinnuligum dámi ella við serliga avmarkaðum arbeiðssetningi, sum verður fíggjað á serligan hátt, kunnu virka fullkomiliga ella fyri ein part uttan fyri fíggjarlógina.

Til endans er bruttomeginreglan, sum ásetur at serstøk játtan skal verða til inntøkur og útreiðslur – ið hvussu er sum grundstøði. Vikið kann eisini verða frá hesi meginreglu um Løgtingið samtykkir hetta.

Í stýrisskipanarlógini verður bert í einum einstøkum føri givin heimild til at áseta neyvari reglur við lögtingslóg, sbr. §45, stk. 2, um at áseta neyvari reglur um talið á lögtingsgrannskoðarum og virkseimi teirra. Hóast tulingin av stýrisskipanarlógini ikki eigur at verða niðurbundin av ásetingum, ið eru gjørdar við lögtingslóg, eru ásetingarnar í stýrisskipanarlógini um játtanarskipanina so mikið almennar og høvuðsskipaðar, at tað er neyðugt at hava eina fullfíggjaða áseting av reglum til tess at tryggja eina vælvirkandi skipan.

Áður eru hesar reglur ásettar fyrisitingarlíga, uttan at formlig heimild hevur verið til fyri hesum í stýrisskipanarlógini. Reglurnar eru at finna í Játtanarskipanini frá 1996 við broytingum frá 1999. Játtanarskipanin, sum formliga er eitt rundskriv, er ein partur av viðmerkingum til fíggjarlógaruppskotið og verður almannakunngjørd saman við fíggjarlógini. Havast má í huga, at Løgtingið, herundir Fíggjarnevndin, hevur tað sum fortreyt, tá ið fíggjarlógaruppskotið verður samtykt, at reglurnar í Játtanarskipanini verða fylgdar, í sambandi við at játtanir verða nýttar.

Skotið verður upp at avmarka játtanarlógina til at stuðla reglunum í stýrisskipanarlógini á nøkrum høvuðsskipaðum økjum.

Við lögtingssamtykt nr. 38 frá 1. mars 2005 var avgjört at seta ein sakkønan arbeidsbólk og ein politiskan fylgibólk at fyrireika uppskot til eina játtanarlóg, sum skal áseta treytir og framferðarhættir viðvíkjandi játtanum. Lögtingssamtyktin er lögð hjá sum fylgisskjal 1.

Arbeidsbólkurin og fylgibólkurin lótu lögtingsformanninum álit sítt saman við lógaruppskoti tann 24. februar 2006. Álitid er lagt hjá sum fylgisskjal 2.

Ein samandrátur av álitinum er í 2. kapitli í álitinum. Í 3. kapitli verður greitt frá galdandi játtanarskipan. Skipanirnar í Danmark, Grønlandi, Íslandi, Noreg og Svøríki eru lýstar í 4. kapitli. Í 5. kapitli er uppskotið hjá arbeidsbólkinum til nýggja játtanarskipan. Uppskot til lögtingslóg um játtanarskipan landsins við viðmerkingum er lagt hjá álitinum sum fylgisskjal.

Í álitinum er sostatt ein lýsing av galdandi reglum og av, hvussu tær hava virkað, og hvussu funnist kan verða at galdandi lóggávu umframt ein samandrátur av broytingaruppskotinum. Ein lýsing av hesum viðurskiftum er tí ikki endurgivin her.

Fíggjarmálaráðið metir, at nýggja játtanarlógin fer at hava hesar fíggjarligu avleiðingar:

At seta í verk: Gjördar skulu verða kunngerðir sbr. § 27. Øll fíggjarlógin skal verða gjøgnumgingin viðvíkjandi m.a. uppseting, viðmerkingum, inntøkufíggjaðum virkseimi, starvsfólkayvirlitum og virkisvirlitum. Fíggjarmálaráðið miðar ímóti at fáa hetta arbeiðið liðugt í 2006 og heldur, at tað fer at kosta 500.000 kr.

Umsiting í framtíðini: Uppskotið til játtanarlóg miðar ímóti at styrkja fíggjarlógararbeiðið hjá Fíggjarmálastýrinum. Í framtíðini skulu gerast 2 búskaparfrágreiðingar, sum tilsamans fara at vera størri í vavi enn tann, sum higartil hevur verið gjörd. Ein størri eftirlitsskylda verður álögð Fíggjarmálastýrinum, sbr. § 26. Fíggjarmálaráðið skal í framtíðini geva loyvi til landsvirkseimi, inntøkufíggjað virkseimi og stuðulsfíggjað virkseimi sbr. §§18-20. Tað krevur somuleiðis eyka orku at seta í verk eina skipan við ætlanarárum. Fíggjarmálaráðið heldur, at tað megnar nevndu uppgávur við einum eyka ársverki svarandi til 600.000 kr.

Uppskotið hevur ikki verið til hoyringar, í tí at víst verður til, hvussu arbeidsbólkurin er settur saman við umboðum fyri Fíggjarmálaráðið, Landsgrannskoðanina og Lögtingsskrivstovuna. Harumframt hevur Fíggjarmálaráðið kunnað umsitingina um arbeiðið.

Viðmerkingar til einstøku ásetingarnar:

Viðmerkingarnar niðanfyrir til einstøku ásetingarnar eru ógvuliga stuttoraðar. Víst verður til áðurnevnda álit at har meira nágreiniligari er greitt frá.

Til § 1

Í samsvari við føroyska tekstin, ið hevur forrætt fram um danska tekstin, um ósemja tekur seg upp, skal hugtakið "afholdes" í § 43 stk. 2, 1. pkt. í stýriskipanarlógina lesast "verður goldin". Ásetingin er orðað í samsvari við tað.

Formliga grundarlagið undir fíggjarlógini er kontantmeginreglan. Meginreglan um veitingar- og rættarkrøv verður hinvegin nýtt sum grundarlag fyri, nær ein útreiðsla ella inntøka skal verða tikin við í roknskapin. Tað er reglufest í roknskapkunngerðini, sum er útgivin sambært lögtingslóg um

roknskap landsins v.m. Sambært § 3, stk. 2 skal játtan á lögtingsfíggarlógini verða grundað á somu aðalreglur, sum er galdandi fyri landsroknskapin.

Tað eru dømi, tá ið landsstýrismaður verður noyddur at gjalda, sama um heimild er til tess ella ei, t.d. um dómur áleggur landsstýrismanni at gjalda, um borgari hevur rættarkrav ímóti landsstýrinum, ella um landsstýrismaðurin áleggur landskassanum óneyðugar útreiðslur við at gjaldið verður útsett. Slík dømi sleppa kortini ikki landsstýrismaninum undan at søkja um heimild.

Til § 2

Í stk 1 verður útgreinað, at tað er landsstýrismaðurin í fíggarjarmálum ið leggur uppskot til lögtingsfíggarlóg o.a. fram vegna Landsstýrið.

Í ásetingini eru nevndar tær játtanarlógir, ið nýttar verða nr. 1 (lögtingsfíggarlóg og bráðfeingis játtanarlóg), nr. 2 (eykajáttanarlógir), nr.3 (eykajáttanarskjøl frá fíggarjarnevndini) og nr. 4 (endalig eykajáttanarlögtingslóg).

Til tess at tryggja at neyðugar broytingar í materiellari lóggávu verða framdar samstundis sum arbeitt verður við fíggarlógini, staðfestir stk. 2, at slík lógaruppskot skula verða lögð fram og samtykt í seinasta lagi samstundis, sum uppskot um játtanarlóg (nr. 1 og 2) verður lagt fram og samtykt.

Til § 3

Stk. 1 staðfestur fullvegismeginregluna og leggur dent á kravið um at inntøkum og útreiðslum verða ætlaðar so væl sum gjørligt.

Við ásetingini í stk. 2 verður herðsla lögð á, at játtan og roknskapur skulu verða grundað á somu meginreglur (tíðaravmarkingar o.t.) til tess at tryggja líkskap og gjøgnumskygni

Til § 4

§ 41, stk. 1 í stýrisskipanarlógini slær eina fast, at beinleiðis og óbeinleiðis skattur (avgjöld) verða kravd í lóg. Í § 4, stk. 1, verður harumframt ásett, at beinleiðis og óbeinleiðis skattur skulu setast á fíggarlógina. Ásetingin hevur við sær, at beinleiðis ella óbeinleiðis skattur, sum landsfyrirøkur o.a. krevja uttan fyri fíggarlógina til at fígga sínar útreiðslur, frá nú av skulu verða sett á fíggarlógina. Tað kann verða gjørt sum inngangandi og útgangandi postur, so at samlaða árinum á landins fíggarætlan er neutralt. Spurningurin um, tilknýtið hjá slíkum fyrirøkum til fíggarlógina, verður viðgjørdur í § 5. Til at greiða málið verður í stk. 2 skotið upp at allýsa beinleiðis og óbeinleiðis skatt sum gjöld, uttan beinleiðis mótveiting. Í hesum liggur, at gjöld koma frá einstaklingum og privatum virkjum o.ø. IMF og OECD hava allýst og flokkað skatt sum kravd gjöld frá privatum, sum uttan beinleiðis mótveiting.

Til § 5

Skotið verður upp við atlitum at fullvegismeginregluni og fyri at geva Løgtinginum yvirlit yvir virksemini landsins, at í lógini verða almennar meginreglur settar upp fyri, nær eitt virksemini kann verða sett á fíggarlógina, og nær ið virkseminið kann fara fram uttan fyri lögtingsfíggarlógina. Avgerandi er fíggingin av virkseminum (fyrirøkum og grunnum o.ø.). Eitt uppskot til nágreining av tí er í § 5, stk. 2. Ásetingin svarar í høvuðsheitum til § 15 í lögtingslóg um grannskoðan av landsroknskap v.m. og § 2 í lögtingslóg um landsins almenna roknskaparhald v.m. Ásetingin tryggjar sostatt líkskap millum tað, ið tikið verður við á fíggarlógina, nýtsluøkið fyri landsins roknskaparreglur og heimildirnar hjá lögtingsgrannskoðarum og Landsgrannskoðanini.

Eftir stk. 2 verður stk. 1 bara brúkt, tá ið ikki í aðari lóg er áseting, sum víkur frá hesum. Fyrirøka ella grunnur o.t. kann sostatt framvegis, um tað er ásett við lögtingslóg, virka uttan fyri

fíggjarlógina. Skotið verður upp, at í slíkari serlóg verður greið støða tikin til, um ávísar almenrættarligar reglur, sum galda fyri fyrítøkur o.a. sum eru á fíggjarlógini, eisini skulu verða galdandi til hesar. Tað snýr seg um almennar lønarsáttmálar, leigureglur, kappingarreglur, útboðsreglur, sjálfstryggingarskipanir og innlits- og fyrisitingarlógina. Aftrat koma reglur um roknskap og grannskoðan o.a.

Annars eigur tað almenna ikki at átaka sær nakra ábyrgd av virkseimi uttan fyri fíggjarlógina, sum landsstýrismaður ikki hevur rætt at geva tænastrubod um og/ella hevur eftirlitskyldu við. Um ynski er um at leggja alment virkseimi út um fíggjarlógina, eigur Løgtingið samstundis at tryggja sær, at tað almenna stendur ikki við og kann ikki ábyrgjast í sambandi við hetta virkseimi uttan at eisini landsstýrismannaábyrgd kan verða gjørd galdandi. Tí eigur støða at verða tikin til, um fyrítøkan kann fara í gjaldsteðg og/ella fara á húsagang. Í sambandi við at alment virkseimi verður stovnað uttan fyri fíggjarlógina, eigur støða eisini at verða tikin til eigaraskap. Um tað almenna til eina og hvørja tíð skal kunna afturføra møgulig virði til landskassan, eiga øll áhugað at verða kunnað um tað frammanundan.

Til § 6

Í § 6, stk. 1, verður ásett, at játtanir verða veittar á høvuðskontustigi, t.e. á fíggjarlógini og ikki í viðmerkingunum til fíggjarlógina, og at játtan - í samsvari við bruttomeginregluna - skal vera bæði fyri inntøkur og útreiðslur.

Í stk. 2 verður undirstrikað, at fari kan ikki verða út um útreiðslujáttan um talan er um eina meirinntøku.

Til § 7

Skotið verður upp, at meginreglan um búskaparligt skynsemi verður lógarfest beinleiðis og greidliga. Skyldan at taka neyðug búskaparlig atlit í umsitingini av landsins peningi er galdandi fyri bæði landstýrismenn og stovnar undir teimum o.o. Sambært § 4, stk. 3, 2. pkt. í løgtingslóg um grannskoðan av landsroknskapinum v.m. skulu løgtingsgrannskoðararnir (og Landsgrannskoðanin) ansa eftir og meta um, annaðhvørt umsitingin av tí peningi og rakstrinum av teimum stovnum og tí virkseimi, ið roknskapurin fevnir um, fer fram á búskaparliga forsvarligan hátt (fyrisingarlig grannskoðan).

At taka neyðug búskaparlig atlit ber við sær, at sýnast skal í verki effektivitetur (mál, ið sett verða fyri viðkomandi stovn ella stuðulsskipan o.a. samanberast við orkuna, ið nýtt er), framleidni (tal av framleiddum eindum, eitt nú í mun til talið av seingjardøgum ella skurðviðgerðum á einum sjúkrahúsi ella talið av loystum málum í eini umsiting) umframt sparsemi (at neyðugt og nøktandi orka verður brúkt til at loysa eina uppgávu, at t.d. útreiðslur til umboðan eru á einum hóskaði og rímligum støði, at avsláttarskipanir verða gagnnýttar, at kostnaðarstøðið fyri fingnar vørur og tænastrur verður tryggjað við at slíkar veitingar við jøvnum millumbilum verða bodnar út, hóast eingin lógaráløgd skylda er til tess, at bygningar støðugt verða røktir soleiðis, at tað slepst undan stórum umvælingum seinni o.s.fr.)

Til §§ 8- 9

Fyri at fáa sum mest burtur úr játtanararbeiðnum verður skotið upp, at øll játtanartilgongdin verður skipað soleiðis, at neyðug tíð fæst til politiska viðgerð av fíggjarlógaruppskotinum, harímillum raðfestingar av málsøkjum og samanburð við tey úrslit, ið higartil eru fingin, umframt at tíð verður til góðskutrygging av fíggjarlógaruppskotinum.

Sambært uppskotinum skal landsstýrismaðurin í fíggjarmálum fyri 1. apríl leggja fyri Løgtingið uppskot til samtyktar, ið bæði skal innihalda heildarjáttanarkarmin, og gera eitt býti av karminum út

á greinar, smbr. § 8 stk 1. Innan hesar karmar ger hvør landsstýrismaður sín part av fíggjarlógarruppskotinum. Við uppskotinum til samtyktar skal leggjast ein Búskaparfrágreiðing I, sum í stórum dráttum lýsir og metir búskaparstøðuna í Føroyum, herímillum almenna geiran. Tað er í hesum viðfangi umráðandi, at øll fíggjarvirðurskiftini hjá tí almenna - landið og kommunurnar o.t. - verða mettar undir einum.

Sambært § 9 leggur landsstýrismaðurin við fíggjarmálum, samstundis sum fíggjarlógarruppskotið verður lagt fram, fram eina Búskaparfrágreiðing II. Ein slík frágreiðing verður longu gjørd, men ynskiligt er, at innihald hennara verður endurskoðað og viðgerðin av samfelagsbúskapinum flutt til ta nýggju frágreiðingina (Búskaparfrágreiðing I). Búskaparfrágreiðing II eigur ítøkiligari at taka støðu til innihaldið í fíggjarlógarruppskotinum, herímillum greiða frá játtanareftirlitinum í fíggjarárinum.

Til §§ 10-13

§§ 10-13 innihalda yvirskipaðar ásetingar um uppseting og innihaldið í fíggjarlógarruppskotinum. Tað verður ikki mett neyðugt at gera samsvarandi ásetingar um aðrar játtanarlógir, smbr. § 2, stk. 1, kortini við teirri fyrirtreyt, at uppskot um eykajáttanarlógir fylgir somu reglum.

Tað verður ikki mett skilagott, at gera nágreinligari ásetingar. Slíkt eigur at verða gjørt umsitingarlíga, so at trygd fæst fyri, at játtanarskipanin innan lógarinnar karmar altíð er smidlig og vælvirkin.

§ 10 lýsir núverandi uppseting av fíggjarlógarruppskotinum. Her eru ongar broytingar skotnar upp.

Í § 11 verður skotið upp, at viðmerkingarnar til fíggjarlógarruppskotið fáa eitt meira kunnandi og nýtiligt innihald, og at tær vera eins dygdargóðar á øllum økjum. Vísast skal altíð til materiella lóggávu og somuleiðis skulu ætlað og fingin úrslit á einstøkum økjum lýsast.

Í § 11, stk. 2 verður skotið upp, at inntøkur og útreiðslur koma fram í fleiraráyvirlitum (roknskapur, fíggjarlóg, fíggjarlógarruppskot og harumframt realistiskar fíggjarætlanir fyri eftirfylgjandi ár. Tað er ætlanin, at fleiraráyvirlitið verður prístalsjavnna (uppskotsárið).

§12 setir reglur fyri nýtsluna av átekningum (materiell lóggáva á fíggjarlógini). Avmarkaða nýtslan, ið skotin verður upp, er í samsvari við galdandi siðvenju.

Sambært § 13, stk. 1, er ikki heimilað at flyta játtanir millum høvuðskontur og somuleiðis kunnu játtanir heldur ikki flytast til seinni fíggjarár.

Gjørt verður vart við, at í § 22, stk. 2, verður skotið upp í ein ávísan mun at heimila flyting av óbrúktum lógujáttanum.

Sambært § 13, stk. 2, kunnu innanhýsis flytingar millum høvuðskontur (upphæddir) heimilast við átekning.

Til § 14

Skotið verður upp at varðveita við fáum broytingum galdandi skipan, ið býtir útreiðslujáttanina sundur í játtanarsløg. Skotið verður upp at broyta játtanarslagið "Landsvirksemi" til at vera eitt avbrigdi av rakstrarjáttan. Harumframt verður skotið upp at taka av játtanarslagið "Onnur játtanir" og seta í staðin eitt nýtt játtanarslag "Stuðulsjáttanir" (ikki lógarbundin stuðul v.m). Mælt verður til

at brúka hesi 4 játtanarsløgini (afturímóti 5 nú): Rakstrarjáttan (§§ 15-21), Løgujáttan (§ 22), Lógarbundin játtan (§ 23), Stuðulsjáttan (§ 24). Ein serlig "Inntøkujáttan" (beinleiðs og óbeinleiðis skatt o.a.) hefur verið umhugsað. Ein slíkt játtanarslag var tó ikki mett skilagott, av tí at endamálið við at býta sundur í játtanarsløg er at fastseta ræðisreglur fyri at halda útreiðslu. Sambært stk. 2 skal játtanarslagið, sum nú, tilskilast undir høvuðskontuni.

Til §§ 15-21

Játtanarslagið Rakstrarjáttan verður viðgjørt í §§ 15-21. Undir rakstrarjáttan eru lögð 3 serlig rakstarsløg: Landsvirksemi (§ 18), Inntøkufíggjað virksesemi (§ 19) og stuðulsfíggjað virksesemi (§ 20).

Rakstrarjáttan verður nýtt sambært § 15, tá ið endamálið við játtanini fyrst og fremst verður rokkið við virksesemi, sum fevnir um at seta starvsfólk og at halda útreiðslurnar í hesum sambandi, herímillum keypa vørur og tænstur, útvega tilfar og rakstur av bygningum. Sambært § 27 ger landsstýrismaðurin við fíggjarmálum nágreiniligari reglur, m.a. um hvørjar inntøkur og útreiðslur, verða tiknar við undir hetta slagið av játtan.

Ikki er óvanligt at privatir felagsskapir røkja rakstraruppgávur við rakstrarjáttan á fíggjarlógini. Fyritreytin fyri at slíkar rakstraruppgávur kunnu setast undir eina rakstrarjáttan er, at ein sáttmáli er gjørdur millum landsstýrið og viðkomandi felagsskap. Í hesum viðfangi verður víst til viðmerkingarnar til § 5.

Høvuðsskipaðar ásetingar fyri Rakstrarjáttan eru í § 16, sum er ein nettojáttan tr § 6. Hægri inntøkur heimila sostatt at hildnar verða meirúteiðslur, um bert nettojáttanin verður hildin. Samsvarandi hefur inntøkuminking útreiðsluminking við sær, smbr. stk. 1.

Í § 16, stk. 2, verður herðsla lögð á, at hóast ein Rakstrarjáttan verður latin sum nettojáttan, skal nýtlan verða greinað sambært bruttoskrásetingarregluni, uttan so at landsstýrismaðurin við fíggjarmálum loyvir fráviki. Her verður serliga hugsað um slík føri, tá ið bruttoskráseting hefur órímiliga nógv arbeiðið við sær í mun til fyrimunirnar.

Sambært § 16, stk. 3, skulu starvsfólkayvirlit við lønarupphæddum og ársverkum takast við í viðmerkingarnar.

Sambært § 17 kann ein landsstýrismaður gera avtalur, ið hava útreiðsluvirknað longri enn fíggjarárið, hóast eingin greið heimild er fyri tí, um tað er ein natúrlig fortreyt fyri einum skynsamum og framhaldandi rakstri. Sum dømi kunnu nevast setan av starvsfólki og tænstuavtalur við uppsagnarfrest, ið røkkur inn í næsta fíggjarár. Ásetingarnar lógarfesta siðvenjuna higartil.

Skotið verður sum nevnt upp at flyta landsvirksemi undir Rakstrarjáttan, smbr. § 18. Landsvirksemið krevur at hava handilsligan dóm. Einasti munurin annars er, at forboðið móti flyting av peningi frá rakstrarkontu til lønarkontu, ið er galdandi fyri Rakstrarjáttan ikki fevnir um Landsvirksemi. Arbeidsbólkurin skjýtur sum so ikki upp, at hetta verður broytt, men metir tað ikki vera skilagott at lógarfesta regluna. Reglugerð um hetta eigur at verða gjørd umsitingarliga, smbr. § 27.

Mælt verður til at varðveita möguleikan at fremja inntøkufíggað virkseml undir Rakstrarjáttan, um tað er sprottið náttúrliga úr vanligu virkseml stovnsins.

Í núverandi játtanarskipan eru ongar serstakar reglur fyri stuðulsfíggað virkseml. Higartil er Inntøkufíggað virkseml nýtt samsvarandi. Góðar grundir eru kortini til at seta undir Rakstrarjáttan eitt serligt rakstrarslag - Stuðulsfíggað virkseml - ið ikki skal vera av handilsligum slag, men spretta náttúrliga úr rakstrinum hjá viðkomandi stovni.

Landsstýrismaðurin við fíggaarmálum ger nágreiniligari reglur sambært § 27. Skotið verður upp, at rættur til at reka Landsvirkseml, Inntøkufíggað virkseml og Stuðulsfíggað virkseml skal verða treytaður av loyvi frá landsstýrismanninum i fíggaarmálum, og at slíkur rættur skal síggjast í viðmerkingunum til høvuðkontuna á fíggaarlógini.

Til § 22

§ 22 ásetir nær játtanarslagið ”Løgújáttan” kan verða nýtt. Løgújáttan verður nýtt um bygt verður, við ognan ella avhending av bygningum, lögum og skipum o.ø. og í sambandi við stór viðlíkahaldsarbeiði. Játtanarslagið verður eisini nýtt til at hava inntøkur, eitt nú inntøkur av fastogna- ella skipasølu. Grundarlagið fyri slíkum inntøkumetingum skal verða lýst í viðmerkingunum (stk. 4).

Stuðul- og lán til byggi- og lögurbeiði (løgustuðul) til almenn partafeløg og kommunur eru higartil skrásett undir lögújáttan. Mælt verður til, at slíkur stuðul o.t. í framtíðini verður tikin við undir ”Lógarbundna játtan” ella ”Stuðulsjáttan” alt eftir rættargrundarlagnum.

Til at tryggja smidliga og skilagóða viðgerð av serliga byggi- og lögurbeiðum, verður skotið upp, at heimilað verður við átekningum - hóast ásetingina í § 13 - at flyta óbrúktar lögújáttanir til fylgjandi fíggaarar, smbr. stk. 2.

Í viðmerkingunum verður greitt frá ávísa arbeiðnum, og upplýsingar verða givnar um hvat útreiðslurnar eru tilsamans fyri alla verkætlanina liðað út á fíggaarar, smbr. stk.3

Landsstýrismaðurin i fíggaarmálum ger nágreiniligari reglur sambært § 27.

Til § 23

Lógarbundin játtan verður nýtt til lógarbundnan stuðul, har móttakaraskari og stuðulssupphædd ella útrokningargrundalag eru ásett við lóg. Skotið verður ikki upp at broyta nýtisluna av hesum játtanarslagnum, hetta undantikið, ið nevnt varð viðv. § 22 um ílögustuðul.

Landsstýrismaðurin i fíggaarmálum ger nágreiniligari reglur sambært § 27.

Til § 24

Tað nýggja játtanarslagið ”Stuðulsjáttan” verður brúkt til ikki lógarbundnan stuðul, herímillum tann áðurnevnda lögustuðulin, og til lán og útreiðslur vegna veðhøld (stk, 1.). Eisini verður játtanarslagið brúkt um stuðul, lán ella vehaldsútlegg verða goldin aftur. (stk. 2).

Í viðmerkingunum skal verða upplýst um nágreiniliga endamálið, móttakaraskara, útrokningarháttin fyri stuðulin, heildarstuðulin umframt útgjaldingardag, smbr. stk. 4. Higartil hevur bert stuðul, sum varð útgoldin í fíggaararinum, verið útreiðsluførdur á viðkomandi stuðulskontu. Til at fáa betri yvirlit yvir skyldur landskassans, verður skotið upp, at bæði útgoldin stuðul og givnar tilsagnir

verða tiknar við sum útreiðslur á fíggjarlógina, smbr. stk. 3, 1. pkt. Stuðulsupphæddir, ið ikki er útgoldin, t.e. skyldur, verða fluttar til fíggjarstøðuna, har tær standa støðlaðar, til tær verða útgoldnar í eftirfylgjandi fíggjarárum, smbr. stk. 3, 2. pkt.

§ 25

Munaverdur stuðul verður vanliga veittur við heimild í lóg, har støða í størri ella minni mun er tikin til ymsar spurningar um umsiting, roknskaparhald og grannskoðan o.a., herímillum eisini revsing fyri brot á reglurnar. Reglur um tað kunnu eisini gerast umsitingarliga við heimild í stuðulslógini ella aðrari lóg. Stuðul kann harafturat verða veittur við heimild í átekningum, sum eisini kunnu innihalda ásetingar um umsiting, roknskaparhald og grannskoðan o.a.. ella heimild til at gera umsitingarligar reglur hesum viðvíkjandi. Loksins kann stuðul verða veittur við heimild í játtanini, sum so eisini er materiell heimild. Her eru eingir móguleikar at gera reglur um umsiting, roknskap og grannskoðan o.a..

Til at tryggja eina rætta og vælvirknar stuðulsumsiting, er neyðugt at reglur verða gjørdar um hesi viðurskifti. Mælt verður til at skyldan at tryggja at slíkar reglur eru tøkar, verður lógarfest í § 25, stk. 1, við eini uppískoyttari útgreining av reglunum.

Til § 26

Til at tryggja at játtanarskipanin altíð virkar rætt og trygt, verður skotið upp, at landsstýrismanninum i fíggjarmálum greidliga verður álagt at ansa eftir, at hvør eisntakur landsstýrismaður altíð heldur hesa lóg og tær reglur, ið eru gjørdar við heimild í henni.

Til § 27

Av praktiskum orsökum eru heimildirnar til at gera nágreiniligari reglur um íverksetan av lógini savnaðar saman í § 27.

Til § 28

Skotið verður upp, at lógin í størst móguligan mun verður nýtt longu í sambandi við fíggjarlógaruppskotið fyri 2007.

Skjal 2: Mál- og avrikastýring

Landsstýrið hefur hesi seinastu árin tikið í nýtslu eina munadygga fíggarstýring og grundarlag er nú skapt at taka nýggj stig fram ímóti einari miðvísari stýring av almenna virkseminum, so tað fæst ein munadyggari fyrisiting. Ætlanin er at seta í verk mál- og avrikastýring fyri tað almenna eftir nøkulunda somu meginreglum sum í hinum Norðurlondunum.

Tað er ein fyritleyt skal munagóð mál- og avrikastýring fáast í lag, at breið politisk semja er um, at mál- og avrikastýring verður eitt av stýringaramboðunum, ið tað almenna skal nýta tey komandi árin. Landsstýrið hefur gjørt av at seta mál- og avrikastýring í verk. Fíggarstýrið arbeiðir í løtuni við at dagføra roknskaparkunngerðina, soleiðis at hetta verður eitt formfest krav.

Ráðini skulu seta stovnunum yvirskipað mál fyri tey ábyrgdarøki, sum stovnurin er settur at loysa. Tey yvirskipaðu málini skulu greinast sundur í lutmál, sum áseta hvørji úrslit, ið skulu fáast til at røkka teimum yvirskipaðu málunum. Undir einum nevni hetta mál- og avrikastýring.

Eitt av amboðunum, sum ætlanin er at brúka í hesum sambandi, er avrikasáttmáli. Avrikasáttmáli er ein skrivlig avtala millum ráð og stovn um, hvørji tilskilað mál og úrslit skulu røkkast í einum fíggarári. Stjórasáttmáli er eitt ískoyti til avrikasáttmála, sum gevur stjóranum eina ávísa lønarviðbót alt eftir hvussu væl tað hilmast at røkka málunum.

Ráðini skulu eftir eini felags regluskipan hava eftirlit við, hvussu stovnarnir greiða avrikakrøvini.

Avrikasáttmálar skapa fyritleytir at fáa í lag eina munadygga almennafyrising. Slíkir sáttmálar stuðla leiðsluna at fokusera og raðfesta og skapa harvið eina felags fatan av, hvagar leiðin gongur, og hvat ið krevst av skipanini. Somuleiðis eru avrikasáttmálarnir ein fyritleyt fyri, at tað, sum raðfest verður, gerst sjónligt og at tað legnar seg eftir teimum ætlanum, ið viðkomandi ráð hefur. Royndir vísa, at avrikasáttmálar eru eitt gott amboð at samskipa samskifti millum stovn og ráð.

Á hvørjum ári skulu stovnarnir koma við frágreiðing um rokkin mál og fingin úrslit.

Til at fáa størri gjøgnumskygnið í almennu fyrisitingni og munadygd hennara, skulu frágreiðingar um mál- og avrikastýring vera atkomiligar hjá almenninginum, eitt nú á vevsíðunum hjá ráðunum. Til at festa mál- og avrikastýring í játtanunum til stovnarnar, skulu tey yvirskipaðu málini og málhald teirra koma fram í viðmerkingunum til fíggarlógina, sí dømið "Øðrvísi uppseting av viðmerkingunum til fíggarlógina".

Avrikasáttmáli er eitt stjórnaramboð, ið kann gera sítt til at gera stovnar munadyggari, m.a. tí at hann gevur starvfólkunum eina felags fatan av málunum. Hetta ger, at meiri dentur verður lagdur á tær uppgávur, ið ein stovnur skal loysa. Avrikasáttmálar kunnu eisini gera raðfestingarnar hjá einum stovni skilligari og legna arbeiðið hjá stovninum eftir ynskjunum hjá ráðnum. Royndir vísa eisini, at sáttmálastýring er ein gongd leið at bøta um stjórnarsamskifti millum ráð og stovnar undir ráðnum til gagns fyri báðar partar.

Mál- og avrikastýring hefur verið eitt meginhugtak í statsumsitingini bæði í Danmark, Svøríki og Norra.

Hesi londini hava frá seinnast í fýrs árunum og fyrst í hálvfems árunum lagt dent á at fáa í lag stýringarskipanir, sum krevja skjalfesting av úrslitum. Ein umráðandi tóttur í mál- og avrikastýring sum stýringaramboð er, at myndugleiki verður fluttur til lægri stýringarstig, samstundis sum krøvini til úrslit eru væl útgreind. Umsitingarlíga er hetta soleiðis fyriskipað, at úrslit skulu skjálprógvast við herðum krøvum um at fáa skipanir í lag til eftirskoðan av úrslitum og um frágreiðingar bæði á ting- og umsitingarstigi. Við tingstíg verður meint við viðurskiftini millum stjórn og ting. Umsitingarstigið fevnir um viðurskiftini millum ráð og stovnar

Í Norra eru tær evnisligu reglurnar fyri mál- og avrikastýring ásettar í reglugerð um játtanir og fíggarviðurskifti. Í Svøríki eru tær evnisligu reglurnar fyri mál- og avrikastýring á settar í lógini um ríkisfíggarætlanina og í umbúna er uppskot um, at seta nærri tilskilaða frágreiðing um mál í ársfrágreiðingina. Í Danmark eru ongar evnisligar reglur settar fyri mál- og avrikastýring, í staðin verður økið regluskipað við vegleiðingum.

Hóast øll trý londini nýta mál- og avrikastýring sum stjórnaramboð, er munur á, hvussu stýringin er skipað hjá teimum.

Í donsku sáttmálaskipanini fer samskiptið millum ráð og stovn fram, tá ið sáttmálin verður gjørdur ella tá ið sáttmálin verður eftirmettur og endurskoðaður. Til samanberingar er stýringin í bæði Norra og Svøríki í størri mun grundað á og ætlanar- og stýrisskjøl. Við øðrum orðum verða almenn politisk mál fastsett í fíggarlógini og síðani útgreind ávikavíst í "tillutanarbrævinum" hjá viðkomandi stovni í Norra og í "regluskipanarbrævi" í Svøríki. Hetta er eitt slag av tvingaðum avrikasáttmála.

Í Føroyum hava vit ongar evnisligar reglur fyri mál- og avrikastýring og heldur onga siðvenju fyri slíkum. Fíggaráráðið arbeiðir við einari nýggjari roknskaparkunngerð, sum helst fer at hava evnisligar reglur um mál- og avrikastýring eftir norskari fyrimynd. Tá ið um útinningina av mál- og avrikastýring ræður verður grundarlagið tær donsku vegleiðingarnar um avrikasáttmálar og stjórásáttmálar. Sostatt verða norskar reglur og donsk siðvenja tvinnað saman.

Niðanfyrri verða tær evnisligu reglurnar í "fíggarætlanarlógunum" í Norra, Svøríki og Danmark lýstar í stuttum og somuleiðis gongdin fram til nú.

Noreg

Tær evnisligu reglurnar í "fíggarætlanarlógini":

Í Noreg eru tær evnisligu reglurnar fyri mál- og avrikastýring ásettar seinasta liði í 2. gr. í játtanarreglugerðini. Har stendur, at í fíggarætlanaruppskotinum skal tilskilast, hvørju úrslit ætlanin er at fáa. Í fjórða liði í 13. gr. er harumframt ásett, at Stórtingið eisini skal kunnast um tey úrslit, ið eru fingin í farna fíggarári.

§ 2 Budsjettforslaget

"... De resultater som tilsiktes opnådd, skal beskrives i budsjettforslaget."

§ 13 Statsregnskapet og trygderegnskapet

"... Oplysninger om opnådde resultater for siste regnskapsår skal gis i vedkommende budsjettproposisjon sammen med annen regnskabsinformasjon av betydning for vurdering av budsjettforslaget for kommende år."

Avleiðingarnar, sum hesi krøv skulu hava í verki móttvegis umsitingini, eru ásett í reglugerð um fíggarviðurskipti, smbr. niðanfyri.

Gongdin fram til nú:

Í 1987 samtykti stjórnin, at almennir stovnar skuldu nýta mál- og avrikastýring sum stýrisreglu. Ein liður í hesum var m.a., at hjá øllum almennum stovnum skuldu virksemisætlanir vera grundarlagið undir innanhýsisstýringini. Við árslok í 1990 vóru 80% av ríkisstovnunum farnir at gera virksemisætlanir fyri virksesemi sítt.

Í 1992 varð mál- og avrikastýring samtykt í rundskrivi R-23/92. Ráðunum varð álagt at orða avrikakrøv og at boða frá um úrslitini.

Vinnu- og umsitingarmálaráðið gjørði sína egnu vegleiðing um stovnsstýring í 1994. Í kjalarvørrinum á hesi vegleiðing komu síðani ein røð av tiltøkum, ið miðaðu ímóti at orða avrikamál, bøta um "tillutanarbrøvini" sum stjórnaramboð. Eisini varð fingið í lag formligt stjórnarligt samskipti millum ráðini og stovnar undir teimum.

Í 1994 fór norska fíggjarmálaráðið undir at gera nágreiniliga endurskoðan og umskipan av verandi regluskipan fyri fíggjarmálaumsitingini hjá ríkinum. Úrslitið av hesum arbeiði var at í 1997 kom ein nýggj reglugerð um fíggarstýring við tilhoyrandi virkiskrøvum. Reglugerðin var endurskoðað í desember 2003.

4. og 14. gr. í reglugerðini viðger mál- og avrikastýring.

”§ 4 Grundlæggende styringsprincipper

Alle virksomheter skal:

- a) fastsette mål og resultatkrav innenfor rammen av disponible ressurser og forudsætningen gitt av overordnet myndighet
- b) sikre at fastsatte mål og resultatkrav oppnås ...

Departementene skal i tillegg fastsette overordnede mål og styringsparametere for underliggende virksomheter ....”

“§ 14 Intern kontroll

Alle virksomheter skal etablere systemer og rutiner som har innebygd intern kontroll for å sikre at:

- .... b) måloppnåelse og resultater står i et tilfredsstillende forhold til fastsatte mål og resultatkrav, og at eventuelle vesentlige avvik forebygges, avdekkes og korrigeres i nødvendig utstrekning ...”

Í Norra verða stovnar ikki stýrdir við avrika- og stjórasáttmálum, men við "tillutanarbrøvum".

Svøríki

Tær evnisligu reglurnar í "fíggarætlanarlógini":

Í Svøríki eru tær evnisligu reglurnar fyri mál- og avrikastýring ásettar í 2. gr. í fíggarætlanarlógini.

”Effektivitet och resultat

...

§ 2 Regjeringen skall för riksdagen redovisa de mål som åsyftas och de resultat som uppnåtts på olika verksamhetsområden.”

Hesar frátaldar eru ikki aðrar evnisligar reglur fyri mál- og avrikastýring í Svøríki, men eitt uppskot er gjørt til ársfrágreiðing og fíggarætlanargrundarlag, ið serstakliga tilskilar reglur umat náa málum, smbr. niðanfyri.

Gongdin fram til nú:

Í Svøríki varð meginreglan um mál- og avrikastýring tikin upp í ríkisumsitingini í 1988. Meginreglan bar í sær, at stjórnin og ríkisdagurin stýra verkevnum hjá stovnum við

endamálsorðingum og nágreiniligari avrikakrøvum. Stýringin skuldi millum annað skipast við støði í avrikafráboðanum frá stovnum

Í 1997 varð ein nýggj fíggarætlanarlóg samtykt og víðfevndar broytingar vórðu gjørdar í fíggarætlanartilgondini innanhýsis í stjórnini. Endamálið við hesum broytingum var at styrkja tað formliga grundarlagið undir fíggarætlanartilgongdini hjá ríkinum.

Í 1998 varð Fíggjarmálastovan (Ekonomistyrningsverket, ESV) stovnað. ESV er undir svenska fíggjarmálaráðnum.

Svenska fíggarætlanaruppskotið er partvíst samansett úr ábendingum um stýring, partvíst avrikakrøvum og partvíst kunning um úrslit. Av tí at ársfrágreiðingarnar ikki virka til fulnar m.a. tá ið um mál- og avrikastýring ræður, legði ESV við árslok í 2004 fram "Förslag till nytt tredje kapitel om resultatredovisning i förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag". Kortini er ikki líkt til, at broytingin enn er komin í gildi.

"Måluppfyllelseanalys

4 § Myndigheten skall redovisa och kommentera i vilken utsträckning målen för verksamheten är uppfyllda."

"Undantag

7 § Bestämmelserna i 3 kap. 4 – 6 §§ gäller inte myndigheter i vilka antalet anställda under två senaste räkenskapsåren i medeltal uppgått till högst tio."

Í viðmerkingunum stendur m.a., at "Som underlag för bedömningarna skall myndigheten jämföra relevanta data om verksamhetens resultat med mål i regleringsbrevet eller med operationaliserade mål som representerer de redan givna. Målen skall operationaliseras om de inte direkt kan jämföras med relevanta data."

Danmark

Tær evnisligu reglurnar í "fíggarætlanarlógini":

Sum kunnugt hevur Danmark onga fíggarætlanarlóg eins og Svøríki hevur og heldur onga játtanarreglugerð eins og Noreg hevur. Í donsku grundlógini eru reglur um ríkisfíggarætlanina, men grundlógin hevur eingin serskild krøv um mál- og avrikastýring.

Gongdin fram til nú:

Miðskeiðis í 1980 árunum varð farið undir at nútímansgera donsku ríkisumsitingina. Í hesum sambandi var samtaksstýringarmyndilin tikin sett í verk í umsitingini. Samtaksstýringarleisturin bar í sær, at leiðslan í ráðunum í størri mun skuldi leggja dent á tær yvirskipaðu fíggarligu raðfestingarnar, seta greið mál fyri virksemd hjá viðkomandi ráðum og tryggja, at ásett mál- og avrikakrøv vórðu fylgd eftir. Samtaksstýringarleisturin staðfesti og styrkti eisini ábyrgdina hjá hvørjum einstøkum ráði við atliti til mál- og avrikastýring. Myndilin er síðani mentur við vegleiðingum og tilgongdum, ið eru lagaðar til dagsins krøv - seinast í oktober í 2003.

Í 1994 var ein ein nevnd umboðað av øllum ráðunum set sett at viðgera Innaneftirlit og skoðan av úrslitum (IEÚ-nevndin). IEÚ-nevndin legði fram eina frágreiðing í 1996 og kom við hesum tilmælum til Fíggjarmálaráðið og Fíggarstýrið: virkna nýttsu av virksemsroknskapum, tá ið Fólkatíngið verður kunnað um úrslit, menning av betri skipanum til skoðan av fíggarætlanum, tilboð til statsligar fyrítøkur v.m. um ráðgevingartænastu og ráðgevahjálp. Summi av hesum tilmælum eru sett í verk.

Í 1996 varð ein nýggj skipanarstrategi samtykt. Í 1996 varð vegleiðingin til fíggarætlanargerð endurskoðað. Frá og við 1997 hava virksemsroknskapur verið kravdir og tey hesi seinnu árinu hevur fíggarstýrið boðið ráðgevingartænastu og rágevahjálp í fíggarstýring. Kortini bendir einki á, at tilmæli um virkna nýttsu av virksemsroknskapum, tá ið Fólkatíngið verður kunnað, hevur verið fylgt.

Samandráttur

Tey mest týðandi samsvarini og ósamvarini millum Danmark, Svøríki og Noreg:

- Svøríki og Noreg hava mál- og avrikastýring í fíggjarætlanarlógini og roknskaparkunngerðini
- Í Svøríki og Noregi verða politisk mál sett inn í fíggjarlógina
- Í Svøríki fáa stovnar "regluskipanarbrøv", sum í ávísan mun er ein álagdur avrikasáttmáli.
- Somuleiðis verður gjørt í Noregi við "tillutanarbrævi". Av somu orsök eru vegleiðingarnar til mál- og avrikastýring meira alment orðaðar, t.v.s. stovnarnir hava rúmari ræsur at skilgreina mál- og avrikastýring.
- Í Danmark verða vegleiðingar gjørdar viðv. mál- og avrikastýring og ráðini kunnu av sínum eitingum gera avrika- og stjórasáttmálar. Avrikasáttmálar eru nógv neyvari útgreindir enn "regluskipanarbrøv" ella "tillutanarbrøv".
- Samanumtikið vísir gongdin í teimum trimum londunum, at í byrjanini hava mál- og avrikastýring verið leysliga orðaðar og mest sum bert sum endamálsyvirlysingar at rokna. Mál- og avrikastýring hevur verið gjørd alsamt miðvísari tey seinnu árin. Í Danmark er nýtsla av avriks- og stjórasáttmálum neyvari tilskilað, hóast ongar evnisligar reglur eru gjørdar um hetta.
- Noreg og Svøríki hava hinvegin snarað mál- og avrikastýring saman við fíggjarlógina.

Eitt øki, sum ikki er viðgjørt her, er í hvørjum líki frágreiðingin skal vera. Men hetta valdast um hvørt evnisligar reglur um mál- og avrikastýring skulu setast inn í føroysku fíggjarætlanarlógina ella ikki.

Tann yvirskipaði spurningurin í støða skal takast til, verður:

- eiga vit at taka fyridømi eftir Svøríki og Noreg og seta mál- og avrikastýring inn í fíggjarætlanarlógina og roknskaparkunngerðina ella
- eiga vit at fara donsku leiðina og lata umsitingarliga siðvenju um at gera vegleiðingar til avrika- og stjórasáttmálar, tó við tí frávik, at evnisligar reglur verða settar inn í roknskaparkunngerðina ella
- eiga vit at taka alt við; fíggjarætlanarlóg, roknskaparkunngerð og avrika- og stjórasáttmálar.

Skjal 3. Uppgávir, ábyrgd og eftirlit

Hvør er við í fíggjarlógárárbeiðnum - uppgávir, ábyrgd og eftirlit

Tá ið uppgávir, ábyrgd og eftirlit skal verða lýst í sambandi við fíggjarlógárárbeiði, verður tað gjørt best við at lýsa hvønn einstakan, ið hevur við fíggjarlógartilgongdina at gera.

a) Løgtingið

Uppgávir: At taka avgerð, grundað á tey uppskot og tær upplýsingar, ið landsstýrið hevur lagt fyri lögtingið. Sambært § 43 í stýrisskipanarlógini er tað landsstýrið, ið fyri 1. oktober á hvørjum ári skal leggja uppskot fyri lögtingið um lögtingsfíggjarlóg fyri næsta álmanakkaár.

Ábyrgd: Tað er ikki ábyrgd lögtingsins at tryggja, at upplýsingar eru rættar og nøktandi, tær eigur lögtingið at kunna líta á. Somuleiðis eigur lögtingið at kunna líta á, at játtanir í uppskoti eru hóskiligar, t.e. ikki ov stórar og heldur ikki ov smáar, men grundaðar á bæði framrokningar, grundgívnar ætlanir og broytingar annars, sum eru í væntu. Hevur lögtingið varhuga av, at hesar fortreytir ikki eru, tó at einki verður gjørt við tað, kann tað sum frá liður máa ábyrgdina undan landsstýrismanninum. Lögtingsmenn hava bara ábyrgd móttvegis sínum veljarum. Skjýtur lögtingið upp broytingar, og hevur ikki atlit at viðmerkingum frá landsstýrinum, ella gevur ikki landsstýrinum høvi at gera viðmerkingar, kann tað merkja, at landsstýrið kann leggja rættarlíga ábyrgd frá sær, men tó neyván uttan at taka politisku avleiðingarnar av tí.

Eftirlit: Eftirlitsuppgávan hjá lögtinginum á fíggjarøkinum er í høvuðsheitinum eftirfylgjandi, smbr tó §§ 19 (§ 19 nevndir), 38 (landsstýrismálanevnd) og 39 (umboðsmaður). Um eingin ábending er um annað, virkar Lögtingið í fíggjarárinum útfrá, at ongar inntøkur og útreiðslur verða fingnar ella havdar uttan at tað verður tikið upp í roknskapinum og er heimilað í fíggjarlógini ella aðrari játtanarlóg. Stýrisskipanarlógin ásetir kortini, at grannskoðarar, sum Lögtingið velur, skulu fara ígjøgnum roknskapin til tess at kanna eftir, tá ið fíggjarárið er av. Teir fáa hjálp frá landsgrannskoðanini við hesum arbeiði.

§ 45. Landskassaroknskapurin skal verða lagdur fyri Lögtingið í seinasta lagi seks mánaðir eftir fíggjarárslok.

Stk. 2. Lögtingið velur nakrar grannskoðarar. Teir fara ígjøgnum árlíga landskassasroknskapin og ansa eftir, at allar inntøkur landsins eru settar í roknskapin, og at eingin útreiðsla er goldin uttan heimild í fíggjarlógini ella aðrari játtanarlóg. Teir kunnu krevja at fáa allar upplýsingar og øll skjøl, ið teimum tørvar. Greiniligari reglur um, hvussu mangir grannskoðarar skulu vera, og um virki teirra, verða ásettar í lögtingslóg.

Stk. 3. Landskassaroknskapurin við viðmerkingum grannskoðaranna verður lagdur fyri Lögtingið til samtyktar.

Stk. 4. Reglurnar í stk. 1-3 verða eisini nýttar fyri roknskapir hjá almennum stovnum, sum hava sjálvstøðugan roknskap.

b) Landsstýrismaðurin

Uppgávir: Tað er uppgáva landsstýrismansins at tryggja, at játtanir í uppskoti eru hóskiligar, og at bæði ásetta og ætlaða virksema hansara hevur neyðugt fíggjarlígt grundarlag, áðrenn farið verður undir tað. Somuleiðis er tað landsstýrismansins uppgáva, undir rættarlígari ábyrgd, at tryggja, at Lögtingið fær rættar og nøktandi upplýsingar. Hvørji málsøki, hvørjir stovnar og hvørjar

fíggjarkontur ein landsstýrismaður hefur ræðisrætt á, og sostatt eisini ábyrgd fyri, má so vítt til ber verða lisið út frá ásetingum, ið lögmaður hefur gjørt um málsøkisbýti. Ein trupulleiki í hesum sambandi eru tær tvørgangandi samskipandi uppgávarnar, ið lögmaður situr eftir við, ella hefur lagt út til ávísar landsstýrismenn. Listi løgmans yvir málsøkisbýti sigur sera lítið ella einki um heimildir og ábyrgd í hesum sambandi. Skal landsstýrismaður sleppa undan ábyrgd, grundað á, at viðkomandi viðurskifti koma undir tvørgangandi samskipandi uppgávar hjá øðrum landsstýrismanni, hóast tey annars koma inn undir ábyrgdarøki hansara, so er helst neyðugt, at slík samskipandi undantøk eru sera ítøkiliga ásett, tá ið ræður um at flyta heimild og ábyrgd.

Ábyrgd: § 37 í stýrisskipanarlógini ásetir, at lögmaður og landsstýrismenn hava **rættarliga ábyrgd** av fyrisingini av teim málsøkjum, sum lögð eru til teirra. Mál viðvíkjandi hesi rættarligu ábyrgd verða dømd av nevningatingi. Greiniligari reglur um hesa ábyrgd verða at áseta við løgtingslóg. Løgtingslóg nr. 90 frá 4. juni 1996 um ábyrgd landsstýrisins, sum broytt við løgtingslóg nr. 131 frá 03. desember 1996 ásetir m.a. í § 5, at lögmaður ella landsstýrismaður verður **revsaður, um hann tilætlað ella av grovum ósketni skúgvar til viks tær skyldur, sum liggja á honum** sambært løgtingslóg um stýrisskipan Føroya ella lóggávuni annars ella starvsinnihaldi hansara. Í § 5, stk. 2 er harumframt ásett, at ásetanin í stk. 1 **eisini** er galdandi, um so er, at lögmaður ella **landsstýrismaður gevur løgtinginum skeivar ella villleiðandi upplýsingar, ella um hann, tá ið løgtingið viðger eitt mál, tigur við upplýsingum, sum eru av stórum týðningi fyri tingsins meting av málinum.** Viðvíkjandi **endurgjaldsábyrgd** í sambandi við gerðir løgmans ella landsstýrismanna eru sambært § 10 galdandi tær vanligu reglurnar um endurgjald fyri skaða, sum persónur í landsins tænastu hefur gjørt.

Eftirlit: § 4 í lógini um ábyrgd landsstýrisins ásetir, at tá ið reglurnar í borgarligu revsilógini um medvirkni til eitt lógarbrot verða nýttar, skal lögmaður ella landsstýrismaður verða settur at hava medvirkað til gerðina hjá einum undirmanni, tá 1) hann hefur verið vitandi um, at gerðin fór at verða framd, og hann hefur latið vera við at royna at forða tí, 2) gerðin hefur verið eitt neyðugt ella natúrligt miðal til at seta í verk eina avgerð, sum lögmaður ella landsstýrismaðurin hefur ábyrgdina av, 3) hann, við ikki í rímligan mun at hava ført eftirlit og ásett reglur, hefur virkað fyri, at gerðin er vorðin framd.

Serligt um stuðulsjáttanir og uppgávar, ábyrgd og eftirlit landsstýrismansins í hesum sambandi

Eftir teirri skipan, sum nú er í gildi, (ella skipan, ið ikki er) er ivasamt, um landsstýrismaðurin hefur heimild til annað enn at gjalda stuðulsjáttanina út treytaleyst. Eingin ivi er um, at landsstýrismaðurin ikki kann ráa yvir játtanini sjálvur ella geva ræðisrættin til stovn ella deild undir sær (t.d. soleiðis, at landið ella stovnur undir landinum stendur fyri útlisitering av uppgávum, sum landið hefur veitt íløgustuðul til). Um landsstýrismaðurin kann seta treytir fyri stuðlinum, og um hann hefur eftirlit við, hvussu játtanin verður nýtt, er ivasamt.

Uppgávar: Er einki annað ásett í játtanini ella í lóggávuni annars, er ein stuðulsjáttan helst bara ein útgjaldingarheimild og einki annað, og uppgáva landsstýrismansins er so bara at rinda peningin til rætta viðkomandi. Uppgávan hjá stuðulsmóttakaranum er so bara at taka ímóti peninginum og nýta hann til viðkomandi endamál, um tað er tilskilað.

Ábyrgd: Stuðulsmóttakari hefur onga ábyrgd mótvegis landskassanum, um tað ikki er beinleiðis er viðmerkt. Hvat viðvíkur landsstýrismanninum er ilt at síggja, hvussu hann við eini reinari útgjaldsheimild kann gera nakað skeivt, ið hann kann ábyrgjast fyri.

Eftirlit: Verður eftirlitsskylda lögð á landsstyrismann, má verða kravt, at hann hefur okkurt at hava eftirlit við. Eru ongar treytir við játtanini, so er heldur einki at hava eftirlit við.

c) Landsstyrismaður í fíggjarmálum

Uppgáva: Umframt av vera landsstyrismaður í fíggjarmálum við teimum málsøkjum, sum lögmaður í málsøkisbýtinum hefur lagt beinleiðis til hansara, hefur landsstyrismaðurin í fíggjarmálum eina týðandi tvørgangandi og samskipandi uppgávu. Ikki minst í vanligu arbeiðsdegnum. Spurningurin er tó, hvørjar heimildir og sostatt eisini hvør ábyrgd fylgir við hesum uppgávum. Sjálvsagðast hevði verið at leitað eftir slíkum upplýsingum í løgmansins lista yvir málsøkisbýti, men sum longu nevnt, er lítil vegleiðing at fáa har.

Mannagongdin er tó tann, at tað er landsstyrismaðurin í fíggjarmálum, ið tekur avgerð um innihaldið í uppskotum til fíggjarlóg, eykajáttanarlógum og fíggjarnevndarskjølum, meginregluliga eisini øllum, sum viðvíkur viðmerkingum til slík uppskot.

Tilfarið til hesi uppskot og hesar viðmerkingar hefur hann tó vanligu fingið frá viðkomandi landsstyrismanni. Endamálið við hesi samskipan (heldur enn at hava eina fíggjarlóg fyri hvørt landsstyrisøki), kann vera at geva Løgtinginum eitt heildaryvirilit yvir allar inntøkur og allar útreiðslur á einum staði. Tí endamálinum røkkur fíggjarlógin. Spurningurin er tó, um Løgtingið ikki kann krevja, at fíggjarlógin er grundað á, ikki bara ítøkiligar framrokningar og sjálvstøðugar ætlanir, men einamest ein yvirskipaðan fíggjarpolitikk. Ein fíggjarpolitikk, sum byggir á grundaðar heildarætlanir, samfelagsbroytingar, sum eru væntandi, og broytingar annars í fortreytunum fyri førda fíggjarpolitikkin. Eisini má vera mett um avleiðingarnar av førda fíggjarpolitikkinum bæði fyri landskassan og samfelagið sum heild. Hetta átti at samsvarað rættiliga væl við Rundskriv um lógarsmið nr. 2, sum lögdeildin hefur givið út, men sum av einihvørjari orsök ikki er galdandi fyri fíggjarlógarpuppskot.

Ábyrgd: Spurningurin er, hvønn týdning slíkar samskipandi og tvørgangandi heimildir hava bæði fyri ábyrgdina hjá tí landsstyrismanninum, ið hefur fingið tær, men eisini fyri ábyrgdina hjá tí landsstyrismanninum, hvørs málsøki henda samskipandi og tvørgangandi heimild hefur ávirkan á. Landsstyrismaður, ið má boyggja seg fyri avgerðum, ið hava eitt yvirskipað endamál, missir í royndum ikki sínar heimildir, og ábyrgdin er sostatt eisini tann sama. Hinvegin fær tann landsstyrismaðurin sjálvsagt skerdar møguleikar at leggja sjálvstøðugar ætlanir.

Í ringasta føri kann tað henda, at hann verður settur í eina tvístøðu, tí andsøgn er millum ávikavist tær skyldur, hann hefur átikið sær, eitt nú við teimum lógarøkjum, ið hann fyrisitur, og ta játtan, sum er skotin upp og ásett. Kann landsstyrismaðurin ikki liva við avmarkaðu møguleikum, ella metur hann tað ikki bera til at halda sínar skyldur við tí fíggjarliga tilfeingi, hann hefur fingið í sín part, hefur hann bert tann eina møguleikan eftir, og tað er at taka politisku avleiðingarnar av tí og siga seg úr starvi sum landsstyrismaður. Ger hann ikki tað, hefur hann tikið við ábyrgd fyri tí, ið er honum álagt og eftir teimum givnum fortreytunum.

Høvudsreglan má sostatt verða, at ábyrgdin hjá tí landsstyrismanninum, hvørs málsøki ein tvørgangandi heimild hefur ávirkan á, ikki broytist. Hvat viðvíkur skylduni at lata bæði rættar og allar viðkomandi upplýsingar til Løgtingið, so verður hon heldur ikki ógildað við at Fíggjarmálaráðið lækkar játtanarpuppskotið, áðrenn tað kemur í Løgtingið, ella við, at ein partur av viðmerkingunum verða strikaðir í fíggjarmálastýrinum. Landsstyrismaðurin varðveitir somu

upplýsingarskyldu mótvegis Lögtinginum, og fær hann ekki upplýsingar um játtanartörv og viðmerkingar fram gjögnum Fíggjarmálaráðið, so má hann senda Lögtinginum tað beinleiðis.

Spurningurinn um, hvør ábyrgd fylgir við samskipandi og tvørgangandi heimildum hjá landsstýrismanninum í fíggjarmálum, er truplari at svara, av tí at uppgávan er so flótandi, og tað smittar av bæði á heimild og ábyrgd. Tað er sostatt í grundini einki til hindurs fyri, at hvør einstakur landsstýrismaður uttan um landsstýrismannin í fíggjarmálum, leggur uppskot fyri tingið um eykajáttan, tá ið tørvur er á tí. Tá ið hvørki lögmaður ella Lögtingið seta formlig ella verulig krøv til heimildir og ábyrgd ella grundarlagið undir fíggjarlógini, kann neyvan nøkur beinleiðis ábyrgd verða lögð á landsstýrismannin í fíggjarmálum fyri hansara samskipandi og tvørgangandi uppgávu. Tey tiltøk, landsstýrismaðurin í fíggjarmálum sjálvur tekur stig til, ella tey rættindi, hann tekur sær mótvegis øðrum landsstýrismonnum, kunnu hinvegin merkja, at hann tekur sær meðábyrgd fyri, at Lögtingið t.d. ikki fær nøktandi upplýsingar.

Eftirlit: Hvør einstakur landsstýrismaður hevur skyldu at hava eftirlit við, at tær upplýsingar, ið verða sendar Lögtinginum gjögnum Fíggjarmálaráðið, veruliga koma Lögtinginum í hendi. Sambært listanum um málsøkisbýti eru m.a. fíggjar- og búskaparmál, lønar- og setanarviðurskifti og starvspolitikur latin landsstýrismannin í fíggjarmálum. Landsstýrismaðurin hevur eisini um hendi at gókenna leigusáttmálar. Hesi øki fevna í royndum um tvørgangandi eftirlit og ivaleyst eru onnur øki, ið eru nevnd í málsøkisbýtislistanum, men ilt er at tulka, hvat ið hugtøkini í roynd og veru fevna um. Burtursæð frá hesum kann landsstýrismaðurin í fíggjarmálum ikki metast at hava nakra óskrivada eftirlitsskyldu mótvegis hinum landsstýrismonnunum, t.d. um innsend játtanaruppskot og viðmerkingar eru røtt (nøktandi og fullfíggjað).

d) Løgmaður

Uppgávan hjá lögmanni er lýst í § 33 í stýrisskipanarlógini. Har er ásett, at lögmaður býtir málsøki landsstýrisins millum landsstýrismenninar, og at teir sita fyri málsøkjum sínum hvør sær. Harumframt samskipar lögmaður starv landsstýrismanna og boðar í tí sambandi javnan til landsstýrisfundar, har m.a. øll uppskot landsstýrisins til lögtingslógir, ríkislógartilmæli og eykajáttanir verða lögð fram, áðrenn tey verða lögð fyri Lögtingið. Lögmaður hevur eisini eftirlit við, at hvør einstakur landsstýrismaður situr fyri sínum málsøki á lógligan og fullgóðan hátt.

Ábyrgd: Hvønn týdning samskipanin hjá lögmanni hevur, bæði fyri ábyrgd løgmans og ábyrgdina hjá tí landsstýrismanninum, hvørs málsøki slíkar samskipandi avgerðir hava ávirkan á, er at kalla tann sami sum útgreinða er í sambandi við samskipandi og tvørgangandi heimildirnar hjá landsstýrismanninum í fíggjarmálum.

Ein avgerandi munur er kortini, tí tiltøk og avgerðir, ið lögmaður stendur fyri í málsøki hjá einum øðrum landsstýrismanni, kunnu, alt eftir umstøðunum, verða mett sum frávik frá býtislistanum yvir málsøki. Er eitt tiltak ella ein avgerð at meta sum broyting í ella frávik frá málsøkisbýtinum, so merkir tað sjálvsagt, at landsstýrismaðurin ikki bara hevur mist sínar heimildir, men eisini sína ábyrgd á økinum. Ábyrgdin er tá flutt beinleiðis til lögmann.

Ábyrgd og eftirlit løgmans annars, burtursæð frá hesum serreglum, er ásett í lógini um ábyrgd landsstýrismanna, sum greitt er frá omanfyri um ábyrgd og eftirlit landsstýrismansins.